

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563.
Zagreb št. 39.011.
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Dve ideji

Kdor obožuje sirovo silo, kdor stavlja raso nad Boga in ne veruje v pravico, ki jo je z drugimi naravnostnega življenja vrgel med staro šaro, ta se po vojni prištevata kot »Action française« po Parizu, kjer skušajo razbiti vsako manifestacijo za mir in pravico, in v nemških deželah sanjajo, kako bi z orožjem v roki nad trupli svojih nasprotnikov ustanovili svoj fantastični »drittes Reich«. Povsod imajo svoje oboževalce in obduovalce, ki menijo, da se najtežavnejša vprašanja političnega in gospodarskega življenja dajo rešiti le s palico, ljudje in razmere pa spreminiti na komando. Kar se ni posrečilo celo genialnim ljudem, kakor je bil na primer veliki Fric, to se zdi nacionalnim kričarjem, ki sledijo Hitlerju, enostavna zadeva. »Usekati po buticici«, kdor ne uboga, to je že Mussolini označil za najboljše sredstvo v svrhu »regeneracije« naroda in človeštva.

Privlačnost teh gesel se da razlagati samo tako, da javno življenje našega veka povprečno stoji na zelo nizki stopnji. Povprečni človek, pokvarjen in brez smeri po vplivu liberalizma, prosvetljenstva in racionalizma, je obupal nad močjo duha, ki ga skoro več ne pozna, in veruje samo v uspeh najbrezobzirnejšega egoizma in materializma. Zato je povprečni »inteligent« prepričan, da se morejo politični, gospodarski, socialni problemi časa razvozlati le po brutalnih ljudeh in sredstvih, po »vodji«, po brezobzirnem in samolastnem uveljavljanju moči. Komur »prosvetljenstvo«, ki že dve stoletji trapi Evropo s svojimi puhlimi »načeli« življenja, dan na dan utepa v glavo, da ne obstoja ničesar drugega nego to, kar vidimo, slišimo in tipamo — da je vsa transcendenca le bajka — ta mora nujno priti do zaključka, da zgodovinsko dogajanje vodi le borba višje razviti živali za kruh, uspeh in bogastvo. Kakor so ljudje ploskali Fordovim naukom o racionalizaciji, kakor so se že svojčas navduševali za »neskončni napredek«, tako se mnogi opajajo ob frazah fašizma, ki obeta, da bo na razvalinah demokracije ustvaril raj na zemlji.

O tem raju pa ni ne duha ne sluha, dasi vrhovni vodja fašizma že deset let neomejeno gospodari na apeninskem polotoku. Po vojni demoralizirano ljudstvo ustrahovati je bilo lahko, ustvarjajoče delo pa je težko. Korporativni ali korporacijski stanovski gospodarski in socialni red, kopiran po srednjem veku, je ostal na papirju, kapitalizem gospodari neomejeno v Italiji kakor drugod. Italija, ki naj bi bila obnovila mogočni rimski imperij, je ostala, kar je bila, in ječ pod gospodarsko krizo sveta hujše nego marsikatera druga država; le skromnost njenega prebivalstva jo še obvaruje popolne katastrofe. Tudi o kulturnem dvigu ni govora, ker tlači vse duhovno življenje nestropanost samozvanskega režima, ki ne spoštuje nobene svobode. Da se bo v Nemčiji zgodilo isto, če bi prišli na oblast hitlerovci, ne more noben pameten človek dvomiti. Zakaj Hitlerjev »Das dritte Reich« je ravno tak prazen in pust ter neizviren zamisel ko italijanski fašizem. So pa te blodnje domišljavih slabštev, ki bi se radi uveljavili po nasilju, samo da bi vladali, nalezljiva moralna kuga, proti kateri je treba mobilizirati vse zdrave sile naroda.

Zakaj nič ne stoji bolj trdno ko načelo, da je le spoštovanje osebne svobode, ki deluje za skupnost v soglasju s moralnim redom, edina podlaga državnemu obdvestvu. Evropa, postavljena na temelj krščanskega demokratizma, je v borbi za to svobodo postala kulturonosec vsemu svetu, se razvijala višje in višje in vsemu človeštvu dajala postave. Ali bodo krščanski narodi Evrope obranili ta temelj ali pa bodo propadli. Pofašitenje Evrope bi pomenilo konec kulture, zakaj le svobodni ljudje, ki se ravnavajo po svoji vesti in se čutijo njej odgovorne, pa zato delajo dobro v korist naroda, države in človeštva, se morejo razvijati do še višjih oblik kulturnega življenja in narodnega sožitja, dočim sužnji morajo propasti. Ali naj Evropa postane, kar je bila in deloma še je Afrika, kjer se pobijajo med seboj plemena, plemenski despoti in plemenski »nacionalizmi«?

Mi niti malo ne obupujemo radi tega. Zle sile razpada delajo vedno hrupno, z največjo reklamo in pod lažnimi gesli. Delo onih, ki pa v našem veku gojijo idealizem mišljenja, delajo na etični obnovi in kultivirajo dušo, in sicer tako intenzivno, kakor se ni delalo že dvesto let ne, pa je tiho. Toda to tiho, a vztrajno delo sega tem globlje v dušo človeštva. Nikdar še ni bila zavest katoliške skupnosti in enote v ljudstvu tako močna ko danes in nikdar ni bila pobožnost tako notranja, odkrita in umevana kot aktiven motor življenja, kot sredstvo preporoda tudi materialne eksistence. Filozofija se vrača v idealizem, najboljši ljudje se izpreobražajo k Bogu in k veri v nadgledne vrednote. To se premalo vidi, premalo upoštevamo, zato časih malodušnost, ki je ni treba. Po viharju in kaosu bo sigurno zmagala luč resnice, novega idealnega razuma in srečnega bratskega življenja narodov, ki ga danes moli sirovost in kričavost antičloveškega lažnacionalizma.

Dunajska vremenska napoved: Še nobene bistvene spremembe dosedanjega vremena. Le malo verjetnosti je, da bi dosedanje meglina vreme na vzhodnem robu Alp popustilo.

Amerika je ostala gluha

Vse reparacijske upnice se približujejo Franciji — Po črtanju reparacij bi Nemčija postala finančno najmočnejša država

Pariz, 16. jan. fr. Na deveti dan pred začetkom reparacijske konference v Lausanni, ne bo odveč kratek pregled o stališčih, ki jih zavzemajo prizadete države o vprašanju reparacij. Zanimiva je predvsem ugotovitev, da se pod pritiskom finančne krize vse nemške upnice v bistvu čedalje bolj približujejo francoskemu stališču, da se dajo reparacije le toliko znižati, kolikor bi bile pripravljene Združene države črtati od medzaveznih dolgov.

Med Francijo in Anglijo obatojijo glede konkretne formulacije novega načrta še velike razlike; Anglija bi bila pripravljena pristati na večletni moratorij, toda na Angleškem danes ni več politika, ki bi se upal zagovarjati popolno brisanje vojne odškodnine ne glede na angleške dolgove napram Ameriki. Padec funta je angleške dolgove, ki so določeni v dolarjih tako povišal, da se nobena vlada ne bo upala pristati na črtanje nemške vojne odškodnine in vreči vse breme dolgov napram Ameriki na angleške davkoplačevalce. Po povratku izvedenca Leitha Rossa iz Pariza v London, se angleška vlada živahno posvetuje o problemu in ni še zavzela javno svojega stališča, ker ne mara prejudicirati zaključkov konference v Lausanni, kakor je to storil dr. Brüning s svojo izjavo. Iz dobro informiranih virov doznajamo, da je stališče angleške vlade takšno, kakor smo ga označili zgoraj.

Med vrstami izvajanj poluradnega »Tempea« se da čitati želja francoske vlade, da bi čimprej prišlo do sporazuma med Londonom in Parizom za skupen nastop v Lausanni.

Italijanska vlada, ki je že poslala svoje delegate v Pariz in London, da stopijo v stik z francosko in angleško vlado, se uradno še ni izjavila. Dovolj zgovorni pa so Mussolinijevi članki v »Popolo d'Italia«, v katerih italijanski ministrski predsednik zahteva od Amerike, naj napravi križ čez vse vojne terjatve napram Evropi.

Odločno stališče Belgije

Belgijo, ki je bila vselej še bolj radikalna v svojih zahtevah proti Nemčiji, kakor Francija, je nemška odpoved reparacij tako vznemirila, da se celo delavska stranka odločno nasprotuje brisanju reparacij. Tako je n. pr. prof. Louis de Brouckere, socialistični senator, v listu »Peuple« napisal zanimiv članek o reparacijskem vprašanju, v katerem prihaja do zaključka, da bi popolno črtanje reparacij povzročilo v Evropi še večje gospodarsko zmedo, kakor vlada sedaj. Člankar navaja podatke nemškega gospodarstva B. Kautskija o vojni zadolžitvi posameznih evropskih držav. Kautsky ugotavlja, da je v letu 1928 do 1929 prišlo na posameznega državljanca v Italiji 19.19 M vojnega dolga, v Nemčiji 30.22 M, v Belgiji 35.68 M, v Franciji 57.53 M in v Angliji 100.05 M. Ako bi se reparacije kratkoma črtale, bi potem znašale te številke za Nemčijo 9 M, za Italijo 22 M, za Belgijo 47 M, za Francijo 100 M in za Anglijo 107 M. Razmerje bi se torej spremenilo v velik prid Nemčiji, katere konkurenčna moč bi se nenadoma dvignila in spravila v nevarnost industrijo sosednjih držav.

Po najnovejših vesteh iz Berlina so nemški diplomati gladko zavrnili zadnji francoski kompromisni predlog, naj bi se za pogojna izplačila na račun reparacij dovolil dvoletni odlog ali pa naj se pogojna izplačila kratkoma črtajo, ako tudi Amerika črta sorazmeren del svojih terjatev napram Evropi; za vsoto brezpogojnih izplačil v smislu Yungovega načrta pa naj se izdajo obligacije na nemške železnice. Del teh obligacij bi prejela Amerika v zameno za evropske dolgove. Nemčiji še vedno vztraja pri zahtevi, da se reparacije definitivno črtajo.

Pariz, 16. jan. Reparacijsko vprašanje se ne premakne za ped z mesta. Veliko pozornost je vzbudila izjava ameriškega znanega ministra Stimsona, da Amerika ne bo odposlala na konferenco v Lausanni niti neavtralnega opazovalca. S tem je ameriška vlada zopet pokazala, da vztraja pri odločitvi kongresa, da se reparacije in medzavezniki dolgov pod nobenim pogojem ne morejo spraviti v zvezo. Problem reparacij naj Evropa reši, kakor hoče, pri tem pa naj ne pozabi, da Amerika na vsak način zahteva najez denar, ki ga je Evropi posodila med vojno. V finančnih in političnih krogih v Washingtonu so z veliko nejevoljo vzeli na znanje predlog francoskega tiska, naj bi se Ameriki ponudil del nemških železniških obligacij na račun medzaveznih dolgov. Američani vidijo v tem nov poskus Francije, da bi izkoristila vprašanje reparacij. »Herald Tribune« zatrjuje, da bo predsednik Hoover odbil vsako uradno razpravo o predlogu naj bi Amerika prevzela znižanje svojih terjatev napram Evropi del finančnih bremen, ki bi jih povzročil dolg ali črtanje reparacij. »New-York Times« piše, da bi Združene države blagovoljno upoštevale prošnjo za znižanje medzaveznih dolgov, ako bi Evropa dala jamstvo, da se bo ameriška trgovina v Evropi dvignila.

Pariz, 16. jan. Iz dobrega vira se izve, da bo Laval v svojem govoru, ki ga bo imel v tork v francoskem parlamentu, v zadevi reparacij, opomnil Nemčijo tudi v tem smislu, da ako ne bo izpolnjevala obvez, ki jih je sprejela vase z Youngovim načrtom, bo dosegla le to, da se ji ne bodo dovolili več nobeni krediti in nobena zunanja finančna pomoč v katerikoli obliki.

Koliko so Nemci dosedaj plačali

Pariz, 16. jan. AA. Havas poroča: »Frankfurter Zeitung« trdi, da so netočne številke francoske statistike, ki cenijo na 8 milijard in 15 milijonov mark reparacije, ki jih je Nemčija dozdaj plačala. Statistika po drugi strani odračunava troške okupacije za vzdrževanje čet in razne druge datjave, tako da bi dejanska plačana reparacije znašale samo

5 milijard in 17 milijonov mark. List trdi, da je Nemčija plačala zadnje reparacije med leti 1924. in 1931., ter očita francoski statistiki, da je izpustila plačila, izvršena pred letom 1924. Razen tega, naglašajo list, je treba šteti v račun tudi brodogve, material, javna in zasebna posestva, ki so jih zavzniki dobili v roke.

V nasprotju z navedbami »Frankfurter Zeitung« ugotavlja Agencija Havas, da so v vsoti 8 milijard in 15 milijonov mark všteta vsa nemška plačila, in tako jih je tudi vključila reparacijska komisija.

Zbližanje med Anglijo in Francijo

Črtanje vseh vojnih dolgov bi prineslo predvsem Nemčiji veliko korist

London, 16. jan. V teku zadnjih 48 ur je prišlo med Francijo in Anglijo v zadevi reparacij in medzaveznih dolgov do precejšnjega zbližanja. To zbližanje je gotovo pospešilo zadržanje ameriške vlade, ki je gladko odbila vse predloge, naj tudi ona prevzame del bremena črtanja reparacij. Povsem tem je končna rešitev reparacijskega problema nemogoča. Zato je tudi angleška vlada uvidela, da je edini izhod iz sedanje zagate začasen moratorij. Zunanji minister Stimson dela na tem, da bi vzdušno ozračje, ki ga je povzročila Brüningova izjava, s posredovanjem med Berlinom in Parizom razčistil še pred začetkom reparacijske konference. Za nov položaj je značilen članek konservativnega

»Daily Mail«, v katerem se Rothemervjev sin zavzema za tesno sodelovanje s Francijo. Člankar meni, da ni druge poti iz sedanje stiske.

London, 16. jan. Znani angleški finančni Layton je izračunal, da bi po črtanju vseh vojnih dolgov znašale nemške zadolžitve še 500 milijonov funtov (8 funtov na vsakega Nemca), francoske 2300 milijonov (56 funtov na vsakega Francoza), angleške 6600 milijonov (150 funtov na vsakega Angleža) in ameriške 3200 milijonov (27 funtov na vsakega Američana). Od črtanja vojnih dolgov bo torej največ profitirala Nemčija, ki bi po tem brisanju ostala skoraj brez dolgov.

Nemčija na umiku

Berlin, 16. jan. AA. Še vedno ni jasnosti o načinu, kako je nastala znana Neuterjeva brzajavka o dr. Brüningovi izjavi proti bodočim reparacijam. Dejstvo pa je, da ta brzajavka ni rodila želje uspeha in da ni našla prav nobenega odziva ne pri angleški in ne pri ameriški vladi. Tu in tam je celo pokvarila položaj Nemčije.

Zanimivo je, da je v sami Nemčiji nastal preobrat. Vlade kroge je v tej zvezi iznenadil članek lista »Popolo d'Italia« in po mnenju nemških listov nikakor ne gre, da bi bilo vprašanje reparacij povezano z medzavezniki vojnimi dolgi. Po zaupnih informacijah iz londonskih uradnih krogov izhaja, da je angleška javnost s prva podpirala nemško stremiljenje, da pa je sedaj popolnoma drugega mnenja in da je treba pridobiti časa. Predlog o odgoditvi konference je iznenadil nemške vladne kroge, prav tako pa tudi odločna beseda Francije.

Neugodno za položaj nemške vlade je nadalje odklonilo stališče nemških nacionalnih socialistov, ki sedaj kratkoma dr. Brüninga odklanjajo. Iz vseh teh razlogov se da sklepati, da nemška

vlada v Lausanni ne bo več tako absolutno proti reparacijam, kakor je bila prejšnje dni v listih objavila. Nemška delegacija bo raztolmačila položaj Nemčije in bo skušala doseči takojšnjo razveljavitev nadaljnjih reparacij. Če pa tega ne bo mogla doseči, nikakor ne bo zapustila lausanske konference. Britski predlog, ki ga je objavil Norman in ki ga je ponovil Keynes, naj bi lausanska konferenca sklenila začasnou ureditev, da bi mogla zainteresirane države proučiti vprašanje medzaveznih dolgov, odpira nemški diplomaciji možnost častnega izhoda.

Kakšni bodo sklepi reparacijske konference

Pariz, 16. jan. tg. »Echo de Paris« poroča: V italijansko-angleških razgovorih so se dogovorili, da bo lausanska konferenca trajala samo malo časa in da bo dovedla do sklepov: 1. Nemčija naj zaveznikom pred koncem leta predloži definitivni načrt o plačevanju, 2. Hooverjev moratorij se podaljša do 15. decembra 1932, pred tem datumom pa naj se skliče nova reparacijska konferenca.

Besarabsko vprašanje zopet na vidiku

Bojanje vse Evrope, da se ne bi pogajanja med Rusijo in Romunijo razbila

Pariz, 16. jan. Vesti nekaterih listov, ki so poročali, da so se pogajanja med romunskim delegatom Sturdzom in sovjetskim diplomatom Stomnjakovim v Rigi o paktu nenapadanja razbila, niso točne. Pogajanja se še niso razbila, gotovo pa je, da se bodo razbila, ako Romunija ne bo odnehala od svojega dosedanjega stališča.

Sovjetska Rusija je popolnoma pripravljena, da sklene z Romunijo pakt, ki ga obenem misli skleniti s Poljsko in Latvijo, naker bi ga imela podpisati še Francija. Toda Romuni slej ko prej zahtevajo, da naj bi se v tem paktu definitivno označila in s tem tudi priznala sedanja meja med Romunijo in Rusijo, ki jo tvori reka Dnjestr. Na ta način bi bilo odpravljeno takozvano besarabsko vprašanje, ki je eno izmed tistih vprašanj, zaradi katerega se more zopet začeti krvavi bojni ples med narodi vsega sveta. Rusija pa te romunске zahteve nikoli ne bo sprejela, ker se ji zdi tudi nepotrebnost, zakaj zaenkrat ni verjetno, da bi Sovjeti začeli z Romunijo kakšen konflikt, kateremu so se do sedaj že deset let izogibali. Zato je, pravijo, tem manj razloga, da bi formalno priznali Romuniji posest Besarabiji, ki jo Rusi smatrajo kot nepravico.

Tem več razlogov pa ima Romunija, da bi se Besarabija tudi od strani Rusije priznala kot romunski teritorij, ker so razmere v Besarabiji, kjer je bilo te dni proglašeno obsešno stanje, postale naravnost neznosne. Nikoli ni bila nevarnost vstaje.

Besarabiji tako blizu, kakor je danes. Dočim je Besarabija pod Rusijo imela trg za svoje poljedelske produkte v Moskvi in Petrogradu, je danes obsojena na najčrnejšo bedo, ki je tem večja, ker tudi Romunija danes ječ pod veliko gospodarsko in finančno krizo, ter se ima boriti tudi s takimi notranjepolitičnimi težavami, kakor še nikoli, odkar obstoja nova Romunija. Romunija mora vzdrževati v Besarabiji velik vojaški aparat, ki strašno teži na njenem budgetu, ni pa zmogel, da bi spoprijel Besarabsko prebivalstvo z romunsko državo. V Franciji dobro vedo, da ima takozvana bariera, ki naj ščiti Evropo pred boljševiško invazijo od Baltika do Crnega morja, svojo najslabšo točko v Besarabiji, kjer bi se ta bariera lahko v danem slučaju zrušila ob najlažnejšem pišu. To tembolj, ker nikjer drugod na svetu boljševiška propaganda ni tako močna kakor v Besarabiji. Sovjeti so na oni strani Dnjestra ustanovili svobodno moldavsko

republiko, v kateri je gospodarski položaj prebivalstva na neprimerno višji stopnji, nego v romunski Besarabiji. Razume se, da to dejstvo silno vpliva na besarabski narod pod žezlom Romunije, ki še danes ni mogla izboljšati slabih prometnih razmer, ki pohajajo v Besarabiji še iz carističnega režima.

Kakor se vidi, pa ta zadeva ne interesira samo Romunije in njenih zaveznikov ter Francije, ampak vso Evropo. Zato vse s skrbjo gleda napram Rigi, kjer se Romuni in Rusi še pogajajo, toda z vedno manjšim izgledom na uspeh. Zdi se pa, da bo Quai d'Orsay v danem momentu pritisnil na Romunijo, da ne bo vztrajala na izrecnem priznanju Besarabije, ampak se zadovoljila s formulo, ki jo predlaga Rusija in ki vsaj za dogleden čas zagotavlja mir na vzhodu in v Evropi. Trdovratnost Romunije, pravijo v Parizu, je tem manj opravičljiva, ker bi zboljšanje odnosov med Rusijo in Francijo kot posledica nameravanega vzhodnega Locarna imela tako ugoden vpliv na odnose med Rusijo in Romunijo, da bi se ob svojem času našla tudi primerna rešitev besarabskega problema.

V Bukarešti pa menijo, da je treba izbrati moment, ko bi Sovjeti radi imeli zasiguran svoj hrbet na zapadu, da posvetijo svojo pozornost Japoncem, ki čedalje bolj ogrožajo položaj Rusije ob Pacifiku.

Poljska šteje 32 milijonov prebivalcev

Varšava, 16. jan. AA. Po podatkih poljskega statističnega zavoda je štelo prebivalstvo Poljske 9. decembra lanskega leta 31.927.773 ljudi. Število prebivalstva se je torej zvišalo od leta 1921. za 5.069.581 ljudi, to je za 18.9%. V Varšavi je 1.178.211 ljudi. Tu je prebivalstvo naraslo za 41.496 ljudi, torej za 25.8%. Lodz šteje 605.287 ljudi, prebivalstvo je naraslo za 153.313 ljudi, oziroma za 33.0%. Lvov šteje 313.177 duš, Poznanj in Krakov imata nad 200.000 prebivalcev, Vilna 197.000. Prebivalstvo Gdinje je naraslo za 1000%. Vse te številke veljajo le za civilno prebivalstvo, brez vojaštva.

Rusija predlagala Japonski pogodbo o nenapadanju

Moskva, 16. jan. tg. Sovjetska Unija je predlagala Japonski nov predlog o medsebojnem nenapadanju, vendar se Japonska o tem še ni izjavila. To je kvintesenca obširnega oficijoznega moskovskega demantija k japonskim poročilom, da je sovjetski poslanik Trojanovski v Tokiu že v razgovorih z japonskim ministrskim predsednikom Inukajem, poskušal izvesti mnenje Japonske o možnosti zblizanja in rusko-japonske antante. Rusija ni nikdar stavila predloga o medsebojni antanti. Nasprotno pa je Litvinov, ko je japonski zunanji minister Josiava potoval skozi Moskvo dne 31. dec., govoril o pogodbi o nenapadanju. Zadnji razgovor Strojjanovskega z Inukajem se je tika predvsem prediranja japonskih čet v Severno Mandžurijo in delovanja tamkajšnjih belih gardistov, pri čemer je Inukaj izjavil, da Japonska nima namena kršiti ruskih interesov na vzhodno kitajski železnici. Glede predloga o pogodbi o nenapadanju je Inukaj izjavil, da japonska vlada tega predloga še ni proučila.

Dvomen japonski odgovor

Tokio, 16. jan. AA. Odgovor japonske vlade ameriškim Združenim državam glede na pakt, podpisan po devetih pomorskih državah, je bil danes dopoldne predan ameriškega poslanika v Tokiju. Nota v glavnem naglašala, da bo Japonska nadaljevala politiko odprtih vrat v Mandžuriji, pri tem pa obžaluje, da je bila ta politika resno ogrožena zaradi neredov, ki vladajo na vsem Kitajskem.

Tokio, 16. jan. tg. Vlada je dotirala nov kredit v znesku 6 milj. jenov za vzdrževanje čet v Mandžuriji. Od začetka vojne v Mandžuriji do zadnje dotacije je bilo porabljenih 31 milj. jenov.

Kitajska pritožba pri ZN

Zeneva, 16. januarja. AA. Kitajska delegacija pri Društvu narodov je izročila Društvu narodov noto, v kateri pravi, da sta dne 10. 1. m. zjutraj dve japonski letali patrulirali nad Pinčevom in vrgli šest bomb. Letali sta povzročila veliko stvarno škodo in ubili dva človeka, mnogo pa jih ranili.

Kitajska delegacija pojasnjuje, da je Pinčev tisti kraj, kamor je začasno odšla provinčna vlada iz Kirina, ko je bil Kirin okupiran.

Bombardiranju ni dalo povod nikako izjave. Netehtne opravičbe Japoncev za podobna dejanja, ki so se že prej večkrat zgodila, v tem primeru nikakor ne bi države. Več ko jasno je, naglašala kitajska nota, da imajo Japonci namen pregnati iz Mandžurije vsa kitajska legalna oblastva. To njihovo početje je nedvomno kršitev slovesnih pogodb, ki jih je Japonska podpisala, in pomeni hkrati popolno brskiranje resolucij Sveta DN, ki jih je japonska vlada sprejela.

Okrepitev opozicije na Madjarskem

Izredno zasedanje parlamenta

Budimpešta, 16. jan. tg. Akcija opozicije, da se parlament skliče na izredno zasedanje, je imela popoln uspeh. Prvikrat po dolgih letih je bil dosežen sporazum med opozicijskimi strankami, tako da so lahko zbrali 50 glasov, ki so potrebni za izredno sklicanje parlamenta. Razen poslancev treh opozicijskih strank, in sicer socialnih demokratov, liberalcev in agrarcev, ki so imeli skupno 38 podpisov, je podpisalo predlog še 12 neodvisnih, med katerimi je bil tudi bivši podtajnik notranjega ministrstva

Strenjački, ki je znan kot volivni agitator pri zadnjih volitvah, pa je prestopil v opozicijo. Izredna seja parlamenta je določena za 25. januar. Svoj predlog opozicija utemeljuje s tem, da težki gospodarski in finančni položaj nikakor več ne dopušča odgoditve parlamenta. V zvezi s to skupno akcijo opozicije se v parlamentarnih krogih ponovno govori o možnosti ustanovitve enotne meščanske opozicije in o pristopu krščanskih socialistov ter o možnosti razvoja za usvareitev narodne koncentracije.

Sprememba uredbe o draginskih dokladah

Belgrad, 16. jan. AA. Na podlagi § 28. uradniškega zakona z dne 31. marca 1931 je g. predsednik ministrskega sveta na predlog finančnega ministra odredil, naj se določba v § 1. uredbe o draginskih dokladah državnih uslužbencev civilnega reda z dne 27. maja 1931 izpremeni in naj se glasi:

§ 1.

1. Draginski razred (§ 26. t. 3) obsega gradbeni okoliš kraja, kjer je uslužbenec postavljen.
2. v krajih z mestnim občino in izven mestnim širšim gradbenim okolišem obsega draginski razred širši gradbeni okoliš.
3. v spornih primerih o mejah gradbenega okoliša odloča gradbeno ministrstvo.
Ta izprememba velja s prvimi Janu. prihodi. Njega meseca po objavi v »Službenih Novinah«.

Shlicanje obeh skupščin

Belgrad, 16. jan. 1. Predsednik senata in predsednik narodne skupščine objavljata danes proglaš, s katerim sklicujeta obe skupščini narodnega predstavništva na slovesno sejo, ki se bo vršila dne 18. februarja ob 11 dopoldne in na kateri bo Nj. Vel. kralj govoril prestolni govor.

Nov dnevnik v Zagrebu

Zagreb, 16. jan. tg. V prihodnjih dneh dobi Zagreb nov dnevnik, ki bo imel naslov »Kurir«. Dnevnik je last Tomašića in Teodorja Rone. Last se ne bo bavil s politiko, prinašal pa bo samo razne senzacije. Izhajal bo vsako dopoldne ob 5. Za razliko med drugimi časniki pa bo stal samo 1 Din.

Izdatki za samoupravna telesa

Belgrad, 16. jan. 1. Govoreč o predlogih gospodarske sekcije poslanskega kluba, omenja Ladoslav Drašković v svoji izjavi, ki je bila objavljena v »Pravici«, da je najzanimivejši simptom naše gospodarske krize stalen narastek izdatkov za samoupravna telesa. Finančno breme avtonomnih samouprav v naši državi je znašalo 1. 1926 1.224.000.000 Din, je naraslo v 1. 1927 na 1.201.000.000 Din, v 1. 1928 na 1.301.000.000 Din, v 1. 1929 na 1.434.000.000 Din in v 1. 1930 na 1.500.000.000 Din. Ako se k temu prištejejo še dolгови, kateri so obremenjevali samoupravne dajatve za vsako posamezno glavo v državi 110,77 dinarja, kar je porazna višina in teža, katero gospodarstvo ne bo moglo dolgo prenašati. Temu vprašanju se bo moralo v bodočnosti posvečati veliko pozornost, zaključuje Drašković.

Izžrebane srečke vojne škode

Belgrad, 16. jan. AA. Pri osmem žrebanju obvezne loterijske dva in pol odstotne državne rente za vojno škodo, ki se je izvršilo 16. t. m., so bile izžrebane za amortizacijo telo serije:

505, 713, 822, 855, 973, 1088, 1184, 1296, 1797, 1805, 1822, 1897, 2220, 2310, 2396, 2446, 2448, 2483, 2626, 2650, 2851, 3041, 3103, 3216, 3646, 3829, 3866, 3934, 3941, 3987, 4088, 4155, 4213, 4531, 4538, 4668.

Iz oddelka državnih dolgov in državnega kredita finančnega ministrstva.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 16. januarja. AA. Vremensko poročilo Direkcije državnih železnic v Ljubljani po stanju ob 8 zjutraj: Bistrica-Bohinjsko jezero —3, megla, snega 15 cm, Brežice —2, oblačno, Celje —0, oblačno, snega ni, Dravograd-Meža —5, megla, snega 8 cm, Jesenice —2, megla, snega 10 cm, Kamnik —1, megla, snega ni, Kranjska gora —6, jasno, snega 30 cm, Kočevje —3, oblačno, Kotoriba —1, oblačno, snega ni, Ljubljana gl. —1, oblačno, Ljutomer —2, oblačno, snega ni, Maribor gl. —2, oblačno, megla, snega ni, Novo mesto —1, oblačno, Trzin —1, oblačno, snega ni, Rakek —4, jasno.

Odličen ponarejevalec denarja

Berlin, 16. januarja. AA. Znani berlinski jurist dr. Kornel Salaban, ki je bil v svojih krogih odlično ocenjen in ki se je bil uveljavil z mnogimi pravnimi spisi, je v svoji vili izdeloval potvorjene novce po 2 marki. Njegova žena je denar razširjala po berlinskih trgovinah. Dr. Salaban je ponarejal denar 2 leti. Policija je ugotovila, da sta ponarejevalca razpečala nad 30.000 ponarejenih komadov. Zivela sta na široko nogo, vendar ni nihče sumil, da bi dr. Salaban opravljal tak posel. Denar je potvarjal tako tajno, da je to ostalo tajno celo služinčadi.

Bethlen pri papežu

Budimpešta, 16. jan. tg. Danes opoldne je papež Pij XI. sprejel bivšega madjarskega predsednika vlade grofa Bethlena v audienco. Grof Bethlen je po audienci obiskal še državnega tajnika Paccellija. Budimpeštanski listi javljajo iz Rima, da je Mussolini simpatično sprejel misel o podonavski konfederaciji. Mussolini je naglasil, da mora ta konfederacija bazirati na madjarsko-italijanskem prijateljstvu.

Brezposelnost v Italiji

Rim, 16. jan. tg. Iz poročil zavoda za pobijanje brezposelnosti je razvidno, da je bilo v Italiji do decembra meseca 972.327 brezposelnih, od katerih je 240.000 sprejemalo denarno podporo. Brezposelnost se je v mesecu decembru povišala za 10.054.

Jezuiti ne bodo izgnani iz Spanije

Vatikan, 16. januarja. AA. Špansko poslanstvo je izdalo komunik, ki v njem pravi, da je vest, ki kroži v vatikanskih krogih o izgonu španskih jezuitov, brez osnove. Položaj v Spaniji je tak, da je sedaj tak izgon nemogoč.

iske volitve

Berlin, 16. jan. tg. Najvažnejši notranje politični datum Nemčije v tekočem letu bo nedvomno dan pruskih deželnih volitev, ki bodo 8. maja, obenem z volitvami v Württembergu in Anhaltu. Ta dan bo odločilne važnosti zato, ali se bo posrečilo desničarski opoziciji, da vrže v Prusiji kabinet Braun-Silvering.

Viljem želi biti pokopan v Nemčiji

Pariz, 16. jan. tg. »Matine« poroča, da je zdravstveno stanje bivšega nemškega cesarja tako, da povzroča skrb. Bolnik sam ima smrtne slutnje in želi, da bi ga pokopali na nemških tleh. Odrčil je že vse, da se njegovi zupniki pogovorijo v tem oziru s holandsko in z nemško vlado. Nemška vlada pa je predloge odklonila, češ da bi povratek bivšega cesarja v Nemčijo nedvomno povzročil politične komplikacije. Holandska vlada je zato namignila, da bo bivšemu cesarju odrekla ažižno pravo, če bi se hotel vrniti v Nemčijo.

Drzen načrt

Varšava, 16. jan. AA. Po vesteh iz Milwaukeeja v kanadi namerava neka Poljakinja ga. Sissana Budin izvršiti velikanski polet brez pristanka iz Milwaukeeja v Varšavo. Ko bo njeno letalo nad New Yorkom in Parizom, ga bo drugo letalo oskrbelo z bencinom. Ga. Budin upa, da bo uspešno izvršila ta veliki polet, ki ga bodo finansirali Poljaki iz Milwaukeeja in čigar organizacija je že domala končana.

Letalo bo vodila osebno ga. Budin, spremljala pa jo bo na poletu še ena oseba, ki pa se bo, ko bo letalo nad Parizom, spustila s padalom na tla, ga. Budin pa bo sama nato nadaljevala polet v Varšavo.

Ga. Budin ima 33 let in je znana po svoji izredni hrabrosti in bladnokrvnosti.

Radio v Vašo hišo!

Prodajamo:

1. Troelektronski aparat „Reinartz“

s kvalitetnimi elektronkami, akumulatorjem »Hoppecke« 18 ah z držajem, anodno baterijo »Zmaj« 90 Volt, finim zvočnikom ter antenskim materijalom

za naplačilo Din 200.— ter deset mesečnih obrokov po Din 150.—

2. Štirielektronski aparat „Reinartz“

z visokofrekv. stopnjo (elektronka z zamreženo anodo) s kvalitetnimi elektronkami, akumulatorjem Hoppecke 36 ah z držajem, anodno baterijo »Zmaj« 120 Volt, prvovrstnim zvočnikom ter antenskim materijalom

za naplačilo Din 300.— ter dvanaest mesečnih obrokov po Din 210.—

Radio Ljubljana

Ljubljana, Miklošičeva c. 5

Anketa o brezposelnosti

Belgrad, 16. jan. 1. Vprašanje brezposelnosti je bilo predmet obširne ankete, ki se je začela večeraj popoldne v prostorih Delavske zbornice in se je nadaljevala danes ves dan z neokrnjeno energijo. Na snočni seji je spregovoril minister za socialno politiko nekaj vzpodbujajočih besed na naslov udeležencev. Anketo predseduje načelnik v socialnem ministrstvu Dušan Jeremić. Kot govorniki so nastopili vsi znani belgradski voditelji delavstva in industrije. Najtemeljitejši je bil referat glavnega ravnatelja Osrednjega zavoda za zavarovanje delavcev v Zagrebu dr. Glaserja, ki je razprostrl pred poslušalci celokupen problem brezposelnosti, posredovanja za delo in direktne pomoči brezposelnim. Za njega je važno, da vsi delavci in delodajalci enako dobro razumejo važnost tega problema in da pokažejo drugo drugo dobro voljo ter ta težak problem rešijo. Delavstvo je dosedaj sprejelo vsako žrtev nase. Zato je to lažljivo dejstvo, da so se tudi podjetniki toliko povzpeli, da hočejo sedaj doprinesiti tudi žrte s svoje strani. Dr. Glaser predlaga javno pomoč brezposelnih preko borz dela, nadalje uvedbo zakona o zavarovanju proti brezposelnosti, ki bo še dolga leta ostala v naši državi kroničen pojav gospodarskega in socialnega napredka. Brez tega zavarovanja je ves sistem delavskega zavarovanja šepav, nedostaten, neenak, ranjen in bolehen.

Za njim je nastopil, kakor že smo, dr. Živko Topalović, ki je prinesel izvirne statistične podatke o brezposelnosti ter ugotovil, da se mora proti temu stalnemu naraščanju nastopiti s sistematičnimi sredstvi in ne z majhnim orodjem.

Dr. Obijeden je zahteval, da državni uradi

za zavarovanje vodijo natančno statistiko o brezposelnosti, kajti oni so edina ustanova, ki nam dopušta, da spravimo brezposelnost v konkretne številke. Očita tem ustanovam, posebno pa delavskim borzom, da vidijo v delavcih, ki iščejo kruha, samo stvar, samo predmet, ki se mora rešiti, kakor se rešuje papirnati akt. Toda delavci ni papirnati akt, on je človek s socialnimi pravicami za sebe in za one, ki so v njegovi družinski oskrbi. To čudno mentaliteto je treba z vso strogostjo iztrgati iz naših delavskih borz, tako da jih bodo brezposelnosti poiskali v toplem zaupanju in ne v strahu, kakor se to danes dogaja.

Za dr. Obijedenom, katerega so poslušali navzoči z veliko pozornostjo, je nastopil Marodić kot zastopnik trgovskih zbornic. Prinesel je s seboj mnogo zelo zanimivega materijala, ki meče čudno luč na gotova podjela. Tako mu je n. pr. znano, da je neko podjetje zaprosilo za dovoljenje, da zaposli nekake inozemce. Ko je ta prošnja bila odbila, je isto podjetje iz zlobe obrat zaprlo in vrlo na cesto tudi naše delavce-domaćine. Take reči se ne smejo dogajati. Delodajalec mora sodelovati pri reševanju krize brezposelnosti, ako ne, se ga mora k temu z zakonskimi uredbami prisiliti. V imenu trgovskih zbornic je izjavil, da bodo one radevolje in iskreno sodelovanje za zaščito brezposelnih.

Nastopili so še drugi govorniki, ki so predložili stanje brezposelnosti v posameznih krajih države. Danes popoldne so bile izdelane resolucije, ki bodo predložene ministrstvu za soc. politiko v pretes in v rešitev. Selam so prisostvovali tudi poslanci socialne sekcije.

Zborovanje mlinarjev v Belgradu

Žitni režim je potreben reorganizacije

Belgrad, 16. jan. 1. Danes se je začelo veliko zborovanje mlinarske zveze v državi v prostorih trgovske zbornice. Slovenijo zastopata predsednik mlinarjev Franc Škerjanc, industrijalec iz Radomelj pri Kamniku ter knjigovodja Lovšin iz Nastranovega mlina. Kongresa so se udeležili vsi zastopniki mlinarske industrije iz države. Za predsednika kongresa je bil izvoljen Teodor Vošnjak iz Zagreba, v tajništvo pa je prišel knjigovodja Lovšin. Najprej je bila poslana pozdravna brzojavka Nj. Vel. kralju, nakar je Milenković s temeljitim referatom otvoril dnevni red konference ter podrobno poročal o zgodovini našega sedanjega žitnega režima v Jugoslaviji. Izjavil je, da je prišel iz dobre zamisli, da bi se pomagalo našemu kmetu, da bi prodal svoj pridelek našim konsumentom, da bi poceni kupoval žitne pridelke, toda nepopolnost tehnične organizacije je to prvotno zamisel onemogočila. Prišlo je do težavnega položaja, s katerim niso bili zadovoljni ne kmetje, ne mlinarji in ne konsumenti. Zato je potrebno, da ta kongres jasno pove svoje mnenje in da stavi resnemu ministru vse svoje resolucije na razpolago, da jih bo mogel uporabiti pri eventualnih reformah žitnega zakona. V istem smislu je govoril tudi drugi referent Najdanović, ki je opozoril, kako se je nekatere kupcem posrečilo, da so mimo obstoječega zakona kupili po Vojvodini poceni žito, ne da bi jim bilo treba plačevati po zakonu predvideni dodatek 7000 Din na vagon žita, in kako so potem s tem cenenim žitom preplavili državo ter razorožili vso mlinarsko industrijo, ki si mora dobavljati svoje žitne zaloge potom Privilegirane izvozne družbe in mora seveda plačevati imenovani dodatek. Naši mlinci so proti taki konkurenci postali absolutno prebiki in so začeli na celi fronti birati. Konsumentu pa ni bilo s tem prav nič pomagano, ker si vsakdo ni mogel nabaviti cenejših produktov. Režim dvojnih cen je nevzdržljiv, je rekel govornik, in zahteval resorno ministrstvo, naj žitni režim spopolni, da ne bo več mogoče uhajati zakonskim predpisom. Za njim je Stojković naštel celo vrsto predlogov, kako bi se dalo odpraviti nedostanke. Ti predlogi so bili predani komisiji za resolucije, ki jih bo predložila jutri popoldne. Dr. Palč je v svojem zelo obširnem referatu natančno študiral reformo državnih intervencij v pogledu finančne pri drugih državah ter je iz primerjanja potegnil nekaj zelo koristnih nasvetov za organizacijo našega žitnega režima.

Popoldne se je zborovanje nadaljevalo po sekcijah, ki bodo izdelale predloge do jutrišnje plenarne seje, ki se je bosta udeležila trgovinski in kmetijski minister.

Belgrad, 16. jan. AA. Po odredbi ministra za trgovino in industrijo smejo mlinci na merico prodajati pšenico na merico samo Privilegirani družbi za zvoz.

Nova stanovanja v Ljubljani

Ljubljana, 16. jan.

Leta 1931 je bilo skupno zgrajenih v Ljubljani 155 novih hiš in hišic in palač (Dunav, Viktorija, Pokojninski zavod objekt II., Grafika, Hranilni in posojilni konzorcij, Dom tretjerednic v Šiški), niso pa vštete zaslane kolonije na mestnem svetlu na Galjevi, v Jami in ob Cesti dveh cesarjev. V teh novih hišah se je napravilo 487 novih stanovanj. Adaptacij v stanovanjske namene je bilo 14 in je samo pri teh bilo urejenih 29 novih stanovanj, tako da je Ljubljana mesto v preteklem letu pridobila skupno 516 novih stanovanj. Sicer je tudi bilo nekaj adaptacij, ki so spremenile nekaj starih stanovanj v poslovne lokale in se je na ta način izgubilo nekaj stanovanj, vendar kljub temu znaša prirastek stanovanj v 1. 1931 nad 510 novih stanovanj, kar znači najvišje število novih stanovanj po vojni. Število novih hiš je sicer neznačajno manjše kakor leta 1929, katerega leta je Ljubljana dosegla maksimum v zgradbi novih poslopj. Vendar moramo vpoštevati, da je bilo letos zgrajenih več ogromnih stanovanjskih palač s številnimi stanovanji. Zato je število stanovanj višje, kakor leta 1929. Zanimiva je nadalje statistika, koliko nadstropne so nove stavbe. 38 hiš je pritičnih, 11 hiš z visokim pritličjem, 89 enonadstr., 7 dvonadstr., 5 trinadstr., 1 štirinadstr., 3 pečinadstr., in 1 je šestnadstropna. Zanimivo je nadalje, da se je stavbeno gibanje v pretežni večini oziralo na socialno potrebo ljubljanskega prebivalstva, bodisi iz lastne potrebe, bodisi iz čuta dolžnosti do bližnjega ali pa radi denarnih ugodnosti. Tako je največ stanovanj enosobnih, in teh je okrog 100. Malo nižje je število dvosobnih stanovanj brez kopalnice. Nato sledi dvosobna stanovanja s kopalnicami in končno trisobna s kopalnicami. Številni večsobni stanovanj se je pridobilo skupaj. Gospodari torej v prvi vrsti vpoštevajo obsežno potrebo po malih stanovanjih, pri katerih je tudi najemnina razmeroma nizka. Pogled na zemljevid Ljubljane nam nadalje kaže, da je največja stavbena živahnost na periferiji mesta, katera, kakor vse kaže, tudi letos še ne bo ponehala.

50letnica smrti škofa dr. Jurija Dobrile

Dne 13. januarja 1882 je zatisnil svoje oči veliki apostol hrvatske in slovenske Istre, škof dr. Jurij Dobrila. Po 24-letnem napornem škofovskemu delovanju v Poreču in Trstu, se je telo plemenitega škofa zrušilo v prah, njegovo ime pa je postalo program za istrske Hrvate in Slovence.

Ta redki mož se je rodil dne 16. aprila 1812 v vasi Ježenje blizu Tinjana v silno revni kmečki hiši. Vzalje hudi revščini je s svojo energijo, s svojim talentom in s pomočjo dobrotnih frančiškanov v Pazinu in Karlovcu in s pomočjo domačega kaplana Radetića dovršil vse šole v Pazinu, Karlovcu in Gorici z odliko ter l. 1837 pel v Tinjanu novo mašo. Da se je Dobrila zavedal siromaštva, iz katerega je izrastel, nam dokazuje sledeča dogodka:

Dobrila je nekaj časa zastopal Istro na Dunaju. Pri taki priliki je ugovarjal govoru nekega Nemca iz visokega plemstva. Visoki nemški plemič se je zaradi tega razhudil in zabrusil škofu v obraz sledeče besede: »Pomnite, prečastiti, v kakem prahu ste se rodili...!« Dobrila pa mu je takoj točno odgovoril sledeče: »Zelo dober vem, da sem se rodil v siromaštvu; pa nisem obležal v siromaštvu, marveč sem se s svojo glavo in svojo pridnostjo dvignil — glejte me! — do škofovske časti. Če bi se bili pa Vi rodili siromak, kakor sem se jaz, s svojimi besedami dokazujete, da bi se še danes veljali v prahu in siromaštvu.« Ravno tako odločen je bil povsod v boju za duhovno in gmotno povzdigo Istre in istrske raje.

Po novi maši je Dobrila nekaj časa kaplanoval v Hrušici med Slovenci, dokler ga škof Matej Ravnikar ne pošlje na Dunaj študirat višje bogoslovne nauke. Z doktorskim naslovom se je vrnil v Trst, kjer je postal stolni pridigar, ravnatelj in katehet dekliške ljudske šole v Trstu, pozneje pa ravnatelj in profesor IV. tečaja bogoslovnega sementišča v Trstu. L. 1854 je postal kanonik in župnik stolnice sv. Justa v Trstu. A že l. 1857 je bil imenovan za škofa porečko-puljske škofije.

S tem se pričenja doba velikega preporeda dotlej tako zanemarjene Istre. Škof dr. Jurij Dobrila, sam sin istrskega kmetiča, je šel na delo, da tega zanemarjenega in obubožanega hrvatskega in slovenskega Istrana dvigne. Njegovo veliko srce

se ni plašilo nobenih nasprotstev in nobenih žrtev. Značilno za njegovo ljubezen do svojega ljudstva je naslednje:

Ko je Dobrila bil še profesor v Trstu, je Istro l. 1852 in 1853 zadela huda nesreča — lakota. Po siromašni Istri je šel en sam klic: »Dajte nam kruha!« Dobrila, sin tega obubožanega in nesrečnega ljudstva, je šel takoj na pomoč. S solzami v očeh je započel pomožno akcijo za stradalajočo rodno Istro. Sam je začel zbirati in organiziral tudi druge plemenite duše. Z združenimi močmi se mu je posrečilo nabrati nad 100.000 kron denarja, s katerimi je nakupil tisoče vreč žita, krompirja in drugih živil ter to razdelil med gladujoče rojake — prav po besedah svojega Mojstra, ki je dejal: »Ljudstvo se mi smili.«

Medtem pa je skrbel tudi za duhovno hrano svojim Istranom — v hrvatskem jeziku. Prvo Dobrilovo hrvatsko knjižno delo — še smemo to tako imenovati — je bil prevod pastirskega pisma, ki ga je škof Ravnikar sestavil v nemščini. Iskal je nekoga, ki bi mu to prevzel na hrvaški jezik, pa ga ni našel, dokler se ni naloge lotil tedanji profesor Dobrila. Pastirski list tržaškega škofa Ravnikarja je izšel tudi v lepi hrvaščini izpod Dobrilovega peresa. Kmalu nato je Dobrila izdal svoj sloviti molitvenik »Oče, budi volja tvoja«, ki je postal duhovni zaklad vsake istrske hrvaške hiše. Do l. 1881 je izšlo več izdaj tega molitvenika, ki ga je Dobrila verno sam pripravil in popravljal. Ker je ta molitvenik imel tudi posebne molitve za mornarje, so ga hrvaški mornarji jemali seboj na morje in z njimi prebrodili ves svet.

Škof. sedež v Poreču je Dobrila zasedel 1858. Započel pa je svoje škofovsko delovanje s krasnim pastirskim listom v hrvaščini. Ze sto let Hrvatske poreške škofije niso slišali iz ust svojega škofa besede v materinem jeziku. In kamorkoli je prišel škof Dobrila, povsod je govoril, učil, bodril in grajal v rodnem jeziku. Hrvaški narod v Istri je blagoslovljal svojega škofa.

Sedaj se je škof dr. Dobrila lotil sistematičnega dela, isterski raji pridobiti gorečih voditeljev. V teku svojega življenja je ustanovil 50 štipendij za šolanje nadarjenih kmečkih fantičev.

Po 17 letnem delovanju na stolici poreškega škofa je Dobrila l. 1875 postal tržaško-koperski škof v rodni škofiji. Tu je nadaljeval svoje veliko delo za vzgojo svoje Istre. Dne 13. septembra 1877 beremo zapisano v njegovem dnevniku nekako tele besede: »Ko bi me sedajle Bog nenadno vzel s tega sveta, bi ljudje rekli, da sem pohlepen in trd ali skopuh. Vendar je vse, kar sem prihranil, namenjeno istrskim kmetom, da bi jim kako pomagal ohraniti kakega dobrega duhovnika ali uradnika, brez katerih se bodo reveži pogrezili v še večjo nesrečo.« Dobrila je res skopalil sam pri sebi in si malo privoščil, revežem pa siral. Vendar je prihranil 80.000 kron, katere je l. 1878 položil v fond za ustanovitev dijaškega konvikta za isterske dijake v Pazinu. Kalistrova gospa je prisločila na pomoč s 100.000 kronami. Vendar pa Dobrila ni doživel konvikta v Pazinu. Njegov naslednik škof Glavina ga je odprl v Trstu.

Škof Dobrila je bil veliki apostol hrvaške in tudi slovenske Istre. Bil je silno strog sam s seboj. Zato ni mogel trpeti nedelavnosti ne pri sebi ne pri drugih. Duhovnike pa, ki so bili delavni, je vedno rad odklokal in jih vabil k sebi. Branil jih je pred gosposko. V tem oziru ni nikdar klonil. Če je videl, da je duhovnik delal prav, pa so ga oblastniki hoteli tožiti pri njem, tedaj je Dobrila pokazal, kako odkrito stoji na strani svoje preganjane hrvaške črede. Pri nekkih volitvah — ki so bile v Istri vedno strašno nasilne — so italijanski liberalci enemu njegovih duhovnov uničili zimsko suknjo. Ko je škof to izvedel, je pisal gospodu, naj si kupi novo suknjo, da ga ne bo zeblo, plačal bo škof.

Dobrila je bil apostol revnih, ponižanih in razžaljenih Istranov. Zato se Hrvatje in tudi mi Slovenci te dni s polno dolžnostjo spominjamo smrti velikega Dobrile. Misel nanj in njegovo delo nam daje upanje, da Istra in Primorje ni izgubljeno.

Ribniška dolina se modernizira

Smrtna žrtev med nami.

Zadnje čase se je zimski sport zelo razvil tudi v Ribnici, saj se je začelo zanimati zanj staro in mlado. Kar vse vprek se smuča ali sanki, zlasti ob nedeljah, kadar je dobra smuka. Naši okoliški hribočki kar oživijo in so črni smučarjevi. Zadnje čase se tudi izletniki oglašajo, ter se zadovoljni vračajo. Kako bi se ne? Že tako privlačna ribniška dolina je posajena z romantičnimi hribci, kakor so Ugar, Petelinček, Sv. Frančišek, Jurjevica in Breže. Kdor pa bi hotel kaj bolj planinskega ozračja, se lahko poda na Danske laze, od koder bi skoro gotovo ne prišel cel domov, ako ni v tej stroki izvežban. Zaenkrat se najbolj zanimajo za smučanje v Brežah. Tu ima že skoro vsaka hiša smuč in v doglednem času ne bodo več premetavali snega do Ribnice, ampak se bodo kratkomalo k sv. maši prisučali. V Brežah so fantje kot samouki za vajo postavili kake dva metra visoko skakalnico. Pravijo tako: Dobra je za letos ta. Ko bomo enkrat znali iz tako visoke padati, pa si naredimo drugo, še višjo. Kraj zato je kot nalašč. Za ta sport se zanimajo tudi nekatere gospodične. Nekoč je srečal star Ribničan ena tako smučarko in jo je silno radovedno gledal. »Na rami je neslu dvaj usoke dile, pod pazduho palce na kolesca, u hlačah je blu, pa dovuge lasje je imajlu, pa ne vājim al' je blu fant al' žjenšče.«

Za veselimi novicami pa pridejo žalostne. Letos je začela smrt po naši dolini kaj pridno kositi. 7. januarja je pokosila orjaka po velikosti, Koščaka Janeza iz Ribnice, ki je dočkal 80 let, dasi si je v trpijenju še v pozni starosti moral s težavo kruh služiti. Takoj za njim je prišel mladi akademik France Petek, o kojega vzornem življenju in smrti je »Slovenec« že poročal. Tretji je Rus Janez iz Jurjevice, po domače Tomaškov, ki je zatisnil oči 13. t. m. v starosti 64 let. Rajni je bil trikrat v Ameriki in jako pobožen, pa ne toliko navidez ko v duši. Že v Ameriki so ga nekateri zbadali, češ, kaj imaš od tega, če vsaki dan hodiš k maši, a fant se je odrezal: »Po katoliško živeti je časih težko, a zato bo tem lažje umreti.« Pogosto smo ga videli pri Gospodovi mizi kot člana našega Apostolstva moč; mirno je, popolnoma pripravljen, z roko pod glavo zaspal v večnost. Ljudje se samo o tem pogovarjajo, kako lepo je umrl mož, ki je tako lepo živel. Takoj naslednji dan so zapeli mrtvaški zvonovi Paelju Janezu iz Dan št. 7, ki je dosegel 58 leto starosti. Prinesel je bil kal bolezni iz svetovne vojne, kjer se je bil hudo prehladil, tako da se je razvila iz tega kostna jetika. Na

bolniški postelji sta možu bila edino razvedrilo »Slovenec« in »Domoljub«, na katere je bil naroden. Rajni, ki je bil lesni trgovec, svojčas tudi župan in dober gospodar, zapušča ženo s tremi hčerami pa lepo posestvo. Istega dne pa je pobralo tudi prvo žensko v tem letu, 71 letno Francisko Lesar, rojeno Ilc v Hrovači št. 4, tako da ima smrt v par dneh zaznamovati bogato žrtev. Zalujoc za rajnimi skupaj z njihovimi svojci in prijatelji, želimo, naj jim sveti večna luč!

Smrt 93 letnega starčka

Umrl je v Vel. Mraševem učitelj Anton Pirc, najstarejši mož v naši župniji in menda tudi v dekaniji. Star je bil 94 let. Zanimivo je to, da je še tri dni pred smrtjo prebral zadnjo knjigo in sicer brez vsakih ocal.

Naročajte »Slovenca«!

Udobno odstranitev

nadležnega zobnega kamna, korenine mnogih zobobolov, povzroči priljubljeni Sargov Kalodont, idealno sredstvo za negovanje zob. Kajti samo Kalodont vsebuje učinkoviti dodatek proti zobnemu kamnu (Sulforicin-oleat po Dr. Bräunlichu). Redna uporaba Sargovega Kalodonta je najudobnejši način, da se ohrani lepe in zdrave zobe.

KALODONT
Proti zobnemu kamnu

Na cesti...

Vevška papirnica odpovedala vsem rokodelcem - 86 delavcem ruške tovarne za dušik odpovedano

Vevče, 15. jan. 1932.

Včeraj je vevška papirnica odpovedala delo vsem rokodelcem. Po 14 dneh si lahko poiščejo drugo službo, po potrebi jih bo pa tudi ona še nazaj vzela, seveda le kot dnevničarje.

S prihodnjim tednom pa se začne delati samo 2 dni v tednu, ako ne pride zadostno naročil. Tako je sporočilo. To je v očeh delavstva predznanj udarec pred splošno ustavitvijo obratov.

Vodstvu pa je dana možnost s temi zadnjimi odpusti vsak dan neljubemu delavcu izročiti knjižico, ali ga za kak dan poklicati v delo.

Baje se namerava delavstvu kolektivna pogodba odpovedati in predložiti nova.

O volitvah obratnih zapnikov, ki se bodo vršile 30. januarja, tudi marsikaj čujemo.

Crni dnevi prihajajo nad Vevško delavstvo.

Stare generacije, utrjene v bojih za svoje pravice, ni več v tovarni.

Delavstvo je vznemirjeno radi negotovosti Pozivljamo delavstvo, da ostane mirno in se udeleži sestankov, na katere bo pravočasno obveščeno.

Ruše, 16. jan.

Prišel je oni strašni dan, 15. januar 1932, ko je tovarna za dušik odpovedala službo 86 delavcem — večji del družinskih očetom. Nikakor ni uvidevno, da podjetja, ki imajo poleg Slovencev zaposlene tudi inozemce, odpustajo le Slovence. Slovenski delavci so gotovo dovolj izvežbani? Kako pa postopajo druge države? Ali morda svoje domače delavce odpustajo, da obdržijo v službi naše? — Naj bi merodajni krogi tudi v tem oziru napravili red in vsaj na domačih tleh ščitili človeka človeka.

† Dekan Jožef Janžekovič

Maribor, 16. januarja.

Nehalo je biti njegovo zlato srce; skozi leta je z Jobovo potrpežljivostjo in bogu danostjo prenašal težko bolezen, ki je glodala na zdravju njegovega telesa. Dekana Jožefa Janžekoviča, ki je skozi 26 let obdeloval božje vinograde slovenjehorške in župnikoval pri Sv. Lenartu v Slov. goricah ter 10 let dekanoval slovenjehorški dekaniji, ni več... Umrl je v 64. letu svoje dobe. Slovenjehorško ljudstvo je ta vest globoko pretresla; saj je poleg benediškega župnika in dekanjskega upravitelja F. Gomilška in imel glavne zasluge pri krščanskem duhovnem in prenovitvenem oblikovanju tega zvestega in skromnega ljudstva, ki ga je ljubilo in ki sedaj za svojim duhovnim očetom plaka. Dekan Jožef Janžekovič je bil vsekoli vzoren sin svojega ljudstva, ki si je po Slomškovihih nabehih zapisal na svoj življenjski prapor geslo: Bog in narod. V tem znamenju je zrasel s svojim slovenjehorškim ljudstvom, v tem znamenju je potekala njegova življenjska pot, potem ko se je bil odločil, da služi Bogu in ljudstvu kot mašniški posvečenec, od tistega dne, ko je prejel mašniško posvečenje (24. junija 1894) in ko je nastopil službo kaplana pri Sv. Barbari v Haložah (15. septembra 1894), pozneje pri Sv. Petru pri Radgoni (5. avgusta 1898) ter Sv. Križu na Slatini (1. septembra 1903), pa do groba vartu. Od prvega julija 1905 je župnikoval pri Sv. Lenartu v Slov. goricah in se je ves posvetil duhovnemu blagru svojih faranov. 21. januarja 1920 je postal dekanjski upravitelj, 15. decembra 1921 pa je prevzel dekanjske posle slovenjehorške dekanije; za svoje zasluge na dušebrižniškem in cerkvenem polju je postal leta 1923 deležen časti duhovnega svetnika, leta 1930 pa konzistorijalnega svetnika.

Globoko je znal pokojni dekan v življenjske brazde slovenjehorškega ljudstva. To ljudstvo ga bo ohranilo in trajnem hvaležnem spominu in ne bo pozabilo nikdar, kaj je plemeniti pokojnik zanj naredil. V množični pojdi na pokojnikovo poslednjo pot v torek 19. t. m., ko ga bodo ob 10 dopoldne položili k večnemu počitku. Turobno odmevajo glasovi zvonov svetolenarske farne cerkve in razglašajo: duhovni oče je šel po plačilo k svojemu ljubemu Bogu, ki mu je zvesto služil vse dni svojega življenja. Ave, anima pia!

Koroška Bela

Strahota bodoče vojne bo strupeni plin. Potrebno je, da vemo, kako se ga obvarujemo. O vsem tem nam bo na nocojšnjem prosvetnem večeru s ekloptičnimi slikami predaval sanit polkovnik in upravnik vojaške bolnišnice v Ljubljani g. dr. Matej Justin. Demonstracijo plinov bo pa proizvedel poseben asistent z ljubljanske univerze. Vse to bo zelo zanimivo za vse sloje. Poleg tega je na programu prosvetnega večera še: godba in dramatični prizor: »Predsedba«. Vstopnina je malenkostna. Kdor bo ta prosvetni večer zamudil, se bo kesal.

Da bodo cenj. čitatelji »Slovenca«, ki ga kupujejo od kolporterjev, na jasnem, kdo so upravičeni kolporterji »Slovenca«, v naši župniji, naj blagovolijo vzeti to na znanje: Za zgornji del Javornika do vključno Senožeti je kolporter deček Bučar l. od Bošteleta vključno »Borovlje« in »Trebeže« torej erendni del Javornika in del starega Javornika je kolporterka Ivanka Hribnikova, ki kolportira vsak dan; del starega Javornika (mlin) in Koroška Bela ima kolporterka zasebnica Matilda l.; za vas Potoke je kolporter »Čebrov« deček. Le zgornji omenjeni kolporterji so upravičeni razpečavati »Slovenca« po naši župniji.

Župnik A. Demšar - petdesetletnik

Naj mi dovoli prečastiti jubilar, da na čast njegovemu petdesetemu rojstnemu dnevu — v imenu vseh tistih, ki so dobre volje — posvetim par skromnih vrst!

Župnik zasipski petdesetletnik! Kdor ga le pozna, ne bi verjel! Saj je še ves mladosten in veder, kljub že petindvajsetletnemu dušnopastirskemu delovanju na raznih mestih (Stari trg pri Ložu, Mengeš, Kočevje, Moravče), kjer se je zelo intenzivno udeleževal kakor na političnem tako tudi na gospodarsko-prosvetnem polju. Pred petimi leti mu je bila podeljena zasipška župnija, kjer je še danes. Tudi tu je prav uspešno deloval v raznih odborih ter nedavno upravljal tudi funkcijo gerenta zasipške srenje. Vzoren je kot duhovnik in globoko-socialno čuteč kot človek. Marsikatero koristno napravo bi v naši fari, odnosno občini brez njega ne bilo. Koliko dobrega pa je storil tistim, ki jih tare skrito ubožstvo, pa vo le Tisti, ki mu je to z zlato črko zapisal v knjigo življenja.

Mi pa mu iz srca želimo, da bi — v zadovoljstvu med svojimi farani — še dolgo dolgo upravljal sveto ustanovo slavnih Lambergov. Ad multos annos!

Grozna smrt pod vlakom

St. Ilj v Slov. goricah

V petek, dne 15. t. m., zvečer si je prostovoljno končal življenje 50 letni posestnik Anton Laufer, posestnik iz Cirknice pri St. Ilju. Napram domačim se je že večkrat izrazil, da pojde pod vlak in da si bo končal življenje, kar je v resnici tudi storil. Vlak mu je čisto odrezal glavo od telesa. Bil je strahoten pogled. Tračnice poškrabljene s krvjo, vmes drobci možganov, ki so pljuskali iz razbite lobanje. Ugotovilo se je, da je šel pokojni Laufer pod osební vlak, ki vozi iz Maribora ob 20.13 v Gradec. Pokojnikovo truplo so prepeljali v šentiljsko mrtvašnico. Vzrok strašnega samoumora ni znan.

Nesreča na lovu

Predvčeršnjim popoldne se je na lovu pri Dvorski vasi pri Ribnici pripetila nevarna nesreča na lovu. Na lovu se je mudil posestnikov sin Franc Debeljak. Ko je ta hotel pomeriti na zajca in je ustrelil, se je nenkrat zgrudil na tla 18-letni delavec Franc Škulj iz Dvorske vasi. Debeljak je namreč po nesreči ustrelil vanj Škulj je izgubil precej krvi. V glavi ima več šiber. Včeraj so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Zdravniški upajo, da mu bodo rešili življenje, čeprav so poškodbe prav nevarne.

Slovenska Bistrica

Akcija za ubožno mladino in brezposelnosti se je tudi pri nas začela in že pridno deluje. Tako dobi že 40 ubožnih otrok in brezposelnih stalno svoj obed, ki jim ga kuhajo naše čč. sestre v sirotišnici. Člani odbora pa pridno pobirajo prispevke v denarju in živilih. Naši trgovci, obrtniki in prijatelji mladine pridno prispevajo, tako da bodo reveži lahko dalj časa uživali dobroto.

Naše prosvetno društvo priredi v prid ubožni, lačni mladini in brezposelnim v soboto, dne 23. jan. ob 20 (8.) zvečer v hotelu »Beograd« svojo predpustno predstavo. Na sporedu je veseloigra v dveh dejanjih »Trije klovni« in »Fest fanta«, burka v enem dejanju. Ker gre čisti dobiček v dobrodelne namene, vabimo vse Bistričane in okoličane, da se prireditve udeležijo in tako pokažejo ljubezen do svojih trpečih bratov in sester. Predstava se ponovi v nedeljo, dne 24. januarja istotam

Dunajski strokovnjak o Poljšakovem zdravljenju raka

Načelnik drugega kirurškega oddelka v Rudolfovih bolnišnici na Dunaju, dvorni svetnik dr. Karl Funke, odgovarja v »Maribor«: »Zeitung« za dne 15. t. m. na članek o Poljšakovem zdravljenju raka, ki ga je nedavno objavil mariborski primarij dr. Černi naslednje:

»V svojem članku »Kako je s Poljšakovim zdravljenjem raka« se je primarij dr. Černi ljubljivo pečal tudi z mojo osebo. Na nekatere njegove opazke je treba odgovoriti ker se ne strinjajo z dejstvi. L. 1928, je dr. Černi z abjiniovim mazilom dva meseca zdravil mnogoštevilne rake, med njimi tudi take, ki so bili sposobni za operacijo; zakaj se potem tako razburja, če drugi zdravnik poizkuse nadaljujejo in to po vsej priliki z bolj-šim uspehom nego on? Poleg mene odnosno pred menoj so zdravili bolnike z abjiniovim mazilom dvorni svetnik Scherber, prof. Volk, doc. Aschner, prim. Rieser in tem gospodom se moram zahvaliti za ozdravljene slučaje, ki sem jih predstavil zdravnikom. Predstavil sem slučaje, katerih ozdravljenje je trajalo 3 do 3 let, to se pravi, da se na teh bolnikih po 1 do 3 letih ni dalo dokazati ne objektivno ne subjektivno kako znamenite bolezni. Ozdravljenje je pa trajalo od 1 do 3 let.

Primarij Černi po vsej priliki zamenjuje pojma o trajanju ozdravljenja in trajnem ozdravljenju, med katerima je temeljita razlika. To v pojasnitev enega protislovja.

Res je nadalje, da sem naglašal, da se izmed vseh v zadnjih 10 letih priporočanih sredstev nobeno ni uveljavilo kot univerzalno zdravilo proti raku, nikdar pa nisem ob sklepu svojega predavanja trdil, da je bilo mnogoštevilno slučaje raka in sarkoma ozdravljenih z abjiniovim mazilom, marveč sem se omejil na to, da sem predstavil nekaj znamenitih slučajeve točasnih ozdravljenj, pri čemer sem naglašal, da je nedvomno tudi dolgotrajno gnojenje na potek bolezni ugodno vplivalo.

Sklep mojega predavanja je bil marveč glasil: »Iz mojih izjavjaj ste razvideli, da se od navedenih sredstev nobeno ni obneslo kot zdravilo proti raku, da so se pa z nekaterimi izmed njih vendarle dosegli prav znameniti zdravilni uspehi. Zato si moramo slej ko prej prizadevati, da ugotovimo diagnozo kar najbolj zgodaj mogoče in operiramo kar najbolj radikalno, vendar pa ne moremo več pritriliti Wolfu, da je to danes še »sva umetnost v zdravljenu rak«; marsikaj kaže marveč na to, da bomo v bodoče s kombiniranim: operativnim, medikamentnim in dietetičnim zdravljenjem dosegli pri pobijanju rakavih bolezni še mnogo bolj-še uspehe.«

To v pojasnitev drugega protislovja, ki ga naglašal prim. dr. Černi.

V tem, ko sem v svojem predavanju poročal o številnih sredstvih proti raku in njihovi uporabi, je čitati o zdravljenju s Poljšakovim mazilom v »Wiener Mediz. Wochenschrift« dobesedno:

»Ob sklepu naj Vam poročam, da o eni zdravilni metodi, ki zavzema izjemno stališče v toliko, ker jo je v svrhu poizkusov izročil zdravnikom laik, neki jugoslovanski učitelj, in ker je uporabna samo za zunanje rake. S to »metodo« abjiniovega zdravljenja rak« delam s pritrditvijo urada za narodno zdravje že eno leto poizkuse, zaenkrat večinoma pri tumorjih, ki jih ni mogoče operirati. V farmakološkem inštitutu dunajске univerze so jo preiskali in izjavili, da se more po zdravniškimi nadzorstvom brez nevarnosti uporabljati.«

Potem, ko sem poročal o uporabi različnih mazil, pišem dalje: »Znamenit je dalje učinek na žile. Pri 70 letnem bolniku, ki je imel raka na spodnji ustnici in vidno povečane žile, se je uporabilo mazilo in je bolnik ozdravel. Žile so se pri zdravljenju zmanjšale in po končanem zdravljenju so se dale komaj še dokazati. Predstavim Vam nekaj slučajeve prsnega raka, ki je deloma ozdravljen, deloma se nahaja v zdravljenju. V enem slučaju vidite na vrhu ležec, s hrasto pokrit tumor, ki je jasno oboležen. Pri ozdravljenih slučaji, ki se niso zdravili na mojem oddelku, in so bili, kakor se da sklepati po slikah, veliki tumorji ter so potekla od njihovega ozdravljenja tri leta, tudi ne morem dokazati nikakih žlez. Nedvomno bo pač dolgotrajno gnojenje ugodno vplivalo na potek bolezni; če bi se pa izkazalo, da se žlezne oteklina pod učinkom resorpcije zdravilnih snovi, ki se nahajajo v mazilu, izgubljajo, potem bi bilo to dalekosežnega pomena in bi omogočilo kombinacijo zdravljenja z mazilom in z notranjim zdravljenjem ali pa zgolj medikamentno zdravljenje raka.«

Kaj je to gospodu primariju nejasno, ne vem; v njegovo pomirjenje mu morem le povedati, da je prisostvovalo mojemu predavanju najmanj 60 tu- in inozemskih zdravnikov, ki so bili nad uspehi predstavljanih slučajeve preenečeni. Omenim naj še, da uporabljamo mazilo tudi sedaj še samo pri rakavih obolenjih, ki niso za operacijo, izvzemši majhne kožne rake.

Poizkusi se še nadaljujejo in je upravičena nada, da se bodo dale neke škodljivosti zdravljenja v kratkem odstranili.

Raznovrstno poučevanje moram hvaležno odkloniti. Bil sem 9 let klinični asistent in že 30 let vodim eno največjih kirurških postaj Dunaju, imam torej nekoliko več izkušnje nego on. V svojem članku se priznava za pristaša spontanega ozdravljenja raka. Zatočno pa bi bilo za kirurgijo, če ne bi mogli tudi sarkomov ozdraviti z operacijo. Dekle, ki sem jo predstavil, je pa imelo melanom-sarkom, pač najzlokbnejša oteklina, ki jo poznamo. To pacientinjo je dvakrat brez uspeha operiral prvovrsten kirurg, zaradi česar so ji priporočili amputacijo. Po zdravljenju z mazilom do danes ni nastopila recidiva.

Kar se pa tiče najznačilnejšega slučaja primarija Černiča, moram biti nasproti temu slučaju skeptičen; pri tej oteklini jajčnika je sklepati na tuberkulozo trebušnice, bolezen, ki se po odprtu trebuhu votline, kakor dokazuje izkušnja, gladko izleži. Govoril sem o tem z našimi najodličnejšimi patološkimi anatomi, ki smatrajo ozdravljenje pri tako razširjeni sarkomatični razsveti za izključeno.

S tem je zame ta zadeva rešena. Na vsak način je zelo obžalovanja vredno, če tovariš in vrhu tega še strokovni tovariš tako popačeno podaja v javnih listih medicinske publikacije, očitno samo zato, da bi svojega rojaka, ki stremi vendar samo za tem, da bi pomagal trpečemu človeštvu, onemogočil. Dokler torej moja nadzorna oblast odobrava poizkuse, se bodo le-ti nadaljevali; pri tem me razne objave tovarišev, ki z mazilom nikoli niso zdravili, ne bodo ovirale. Nasprotno!

Morem Vam izdati, da se danes že v dobro opremljenem laboratoriju pod vodstvom lekarnarja izdelujejo mazila, da obetaja pod vodstvom asistenta profesorja Volka poseben laboratorij in da je nekaj sanatorijev izjavilo svojo pripravljenost, da dajo na razpolago cele trakte. Omenim naj še, da so zdravniki iz vseh dežela na mojem oddelku zdravljenje proučevali in že ponovno urgirali, da se jim pošlje mazilo.

Sedbo o vprašanju, kdo v tej, danes tako aktualni zadevi povzroča zmedo; jaz, ki sem čisto objektivno pred zdravniki poročal o abjiniovem mazilu in jim predstavljal tače ozdravljene slučaje

Ljubljana Cene živini in mesu

Ljubljana, 16. jan.

Današnji trg je bil zelo obilo obložen, posebno z mesom raznih vrst. Ker cene živine in mesa v teh časih najbolj zanimajo vsakogar, kmata in meščana, jih tukaj navajamo. Cene veljajo za Ljubljano. Krave I. vrste so bile po 4 Din, krave II. vrste po 3 Din, krave III. vrste po 2 Din, telice I. vrste po 5—5.50 Din, telice II. vrste po 4 Din, telice III. vrste po 3 Din; voli I. vrste po 4.50—6 Din, voli II. vrste po 3.50—4.50 Din, voli III. vrste po 3 Din; teleta I. vrste po 6.50—7.50 Din, teleta II. vrste po 6—6.50 Din; prašiči, špeharji banški po 7.50—8 Din, špeharji domači po 7—8.50 Din, prašiči pršutarji po 5.50—6.50 Din.

Cena mesa je bila: goveje meso I. vrste prednji del 10 Din, zadnji del 12 Din; goveje meso II. vrste prednji del 8 Din, zadnji del 10 Din; goveje meso III. vrste prednji del 6 Din, zadnji del 8 Din; telečje meso 10—14 Din; svinjina sveža 9—16 Din (po 9 Din so takozvani štuki — noge za klobase), prekajena svinjina 12—20 Din; ovčje meso 6—10 Din; konjsko meso 4—6 Din; svinjske mast 16—17 Din, slanina domača 12—13 Din, ba-

naška 13—14 Din. Teleta so se podražila za približno 1.50 Din pri kg žive teže. Zato se je prejšnji teden tudi dvignila cena teletini od 9—13 na 10—14 Din. Cena slanini se je znižala za 1 Din, in sicer od prejšnjih 14—15 na 13—14 Din, in pri domači slanini od 13—14 na 12—13 Din.

Kakor kaže, se je cena živini stabilizirala in je upati, da ne bo padala več, temveč se raje dvigala.

Cene kožam so bile: goveje sirove kože 6—8 Din kg; telečje sirove kože 8—10 Din kg; svinjske sirove kože 2—3 Din kg.

Čudno je, da je cena kožam tako nizka, med tem ko mora kmet tako drago plačevati usnje, ki se je le malenkostno ali skoraj nič pocenilo. Dolžnost oblasti je, da poseže tudi tukaj vmes in koristi kmetu. Pa ne samo zaradi cen usnja bi bilo treba, da posežejo oblasti vmes, temveč zaradi vseh drugih potrebščin, ki jih kmet potrebuje, pa jih sam ne prideluje, v prvi vrsti glede cen železnine in manufakture. Kmet je danes največji revež in oblasti ga morajo s svojimi energičnimi odredbami zaščititi pred izrabljanjem.

• Pevcem »Ljubljanec«. V ponedeljek ob 8 zvečer vaja celotnega zbora. Vsi in točno.

• Opozorjamo na predavanje skladatelja Antona Lajovica, ki bo v ponedeljek dne 18. t. m. ob 20 v Hubadovi pevski dvorani. Naslov predavanja je »Naša glasbena kritika«. Predavanje priredi Druženje ljubljanskih konservatoristov. Vstop prost.

• Prosveča sv. Krištof priredi drevi ob pol 9 Gregorčičev večer s predavanjem g. prof. Dolenc. Na sporedu so tudi deklaracije in glasbene točke.

• Izvenckerkveni sestanek ima v sredo dne 20. jan. ob 8 zvečer križanska moška in mladeniška Marijina družba v društveni dvorani v Križankah. Glavna točka sestanka: predavanje s »eksplozivnimi slikami«. Po članih vpeljani prijatelji družbe dobro došli!

• Cerkev sv. Jožefa. V ponedeljek 18. t. m. se prične svetovna osemidnevna za zedinjenje ločenih kristjanov in pridruženje nekristjanov katoliški Cerkvi. Po sv. maši, ki se prične ob pol 7,

Scheriff: Konec poti

(Vojna drama.)

Na programu slovesnosti katoliškega akademskega in srednješolskega dijaštva ob prazniku Brezmadežne 8. decembra je bila tudi ta drama, ki pa je morala radi tehničnih ovir odpasti. Preložena je bila na danes, 17. januarja. Uprizorili jo bodo akademiki na odru Rokodelskega doma v Ljubljani za imenom povabljene (sedeži rezervirani) in za javnost ob 20.

Scheriffova vojna drama (v župančičevem prevodu): »Konec poti« — kdo je ne pozna vsaj po naslovu? Pred par leti jo je ljubljanska drama z velikim uspehom predvajala. Ni čudno. Strašni dogodki, ki se gode 50 metrov pred fronto v podzemeljski častniški kanti in izven nje na tleh, prepojenih s krvjo in raztrih od bomb in šrapnelov, dogodki, ki narede iz človeka žival, katere posel ni drugega, kot boj za samoohranitev, ti dogodki slede drug drugemu v nepretrgani vrsti s toliko vedno bolj in bolj naraščajočo grozo in bednostjo, s toliko vedno bolj nečloveškim trpljenjem, da morajo obuditi v gledalcu strah, grozo in stud do vojne.

Igro so naši akademiki res natančno in z globokim razumevanjem naštvirali in, kar je glavno, z ljubeznijo so dali vanjo veliko resničnega truda. Režira to težko delo akademik gosp. K. Faganel, ki nosi sam i največje vlogo. Ostala zasedba je pa tudi res izbrana, tako da je pričakovati velikega moralnega uspeha in zato obiek tudi toplo priporočamo.

Vstopnina ni normirana, vendar pa se bodo prav hvaležno sprejemala prostovoljna darila in prispevki.

Vlom na Prulah

Ljubljana, 16. decembra.

Danes ponoči je bil izvršen drzen vlom v gostilniški dom na Privozu. Zadnje čase policija sploh opazna, da se ljubljanski vlomilec nekako živahno gibljejo in sestajajo ter kujejo najbrže nove načrte za razne vloome po mestu. In posledica te vlomilske aktivnosti je bil najbrže današnji vlom. Vlomilec so vdrl v gostilniški dom s pomočjo vitrihov in drugega vlomilskega orodja. Odnegli so iz pisarne gostilniškega zadruge nekaj drobiža, srebrno uro z verzičo, ki je bila slučajno tam ter lep nov pisalni stroj, vreden okoli 7000 Din. Policija, ki je bilo o vlovu takoj zjutraj obveščena, je posnela prstne odtise in na podlagi teh ugotovila, da je v pisarno vlomil znani vlomilec in tat J. Š., doma iz Trsta. Le-ta je prav pred kratkim osedel zaradi vroma 14 mesecev ječe in je takoj, ko je bil izpuščen, začel s snovanjem novih vlovov in tatvin. Policija je vlomilec že danes v mestu izsledila in ga aretirala. Pri njem so našli uro in verzičo, ne pa pisalnega stroja. Kam je dal stroj, nečlo povedati, moral pa se bo gotovo udati in označiti kraj, kam ga je skril. Enako tudi noče izdati imen svojih vlomilskih tovarišev.

Kaj bo danes

Drama: Ob 15: »Jurček«. Mladinska igra. Izven. — Ob 20: »Arsene Lupine«. Izven. Znižane cene. Opera: Ob 15: »Kostan«. Znižane cene. Izven. Ob 20: »Grafica Mariae«. Izven. Znižane cene.

Rokodelski dom: Ob 20: »Konec poti«. Predstava akademikov.

Ljudski kino Vič-Glince: ob 4, 6 in 8 »Expres« št. 317.

Prosvetno društvo Trnovo — drevi ob 8 v selskoigra »Trije vaški svetniki«.

Šišensko prosvetno društvo: ob pol 8 zv. komedija »Veleturist«.

Narodni dom. Češkoslovanske Obce: Lutarska predstava: »Zmaga nad hudičem«. Ob 16.

Nočno službo imata lekarni: Mr. Sušnik, Marijin trg 5 in mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10.

KAJ BO JUTRI?

Drama: »Rečna kot cerkvena miša«. Red C. Opera: Zaprta.

Sentpeterska prosveča: Ob 20: Predavanje g. kanonika Sušnika »O krasotah morja«.

Glasbena Matica: Ob 20: Predavanje g. Antona Lajovica: »O naši glasbeni kritiki«.

Šišensko prosvetno društvo: Skioptično predavanje g. F. Finžgarja o Poljski Ob 8.

Nočno službo imata lekarni: Mr. Trnkoczy ded. Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20.

• Poselska zveza obvešča, da ima svoj nemški tečaj v pisarni »Poselske zveze«, Miklošičeva cesta 22/L, Delavskega doma, pouk se vsaki vrsto aredo od pol 9 do pol 10 zvečer. Plača za pouk stane mesečno 10 Din. Služkinje, ki imajo veselje do nemškega jezika, naj se zglaš v pisarno »Poselske zveze« ob uradnih urah od 8 do 12 in od 3 do 6.

• Sentpetersko prosvetno društvo priredi v ponedeljek zvečer ob 8. zanimivo predavanje. Predava g. kanonik Sušnik o krasotah morja. Člani in prijatelji društva so vladno vabljeni. — Vstopnine ni.

• Za umrlega člana Jožeta Jakliča, se bo darovala v cerkvi sv. Petra sv. maša dne 20. jan. ob 7 zjutraj. Člani vabljeni.

• Občni zbor pogrebne družbe Marijine bratovščine se vrši danes ob 5 popoldne v dvorani v Križankah.

— ali pa primarij Černi, ki je moja izjavjanja do-cela popačil in v dnevniki neresnično kritikoval, to prepustimo široki javnosti.

Maribor Koliko davkov plačuje Maribor in okolica

Maribor, 16. januarja.

Območje davčnega urada v Mariboru ne obsega samo mesta, ampak celo širšo okolico, skupno 135 občin. Vse to obširno ozemlje je prispevalo v preteklem letu 1931 v blagajno mariborskega davčnega urada skupno 44.505.717 Din. Na zemljinarji je bilo prispevano 3.780.418 Din, zgradarina je prinesla 4.787.911 Din, pridobitina 6.124.433 Din, rentnina, vplačana od privatnikov 567.731 Din, rentnina denarnih zavodov 1.010.666 Din, davek na samce (od splošnih davkov) 23.007 Din, družbeni davek 1.009.588 Din, davek na poslovni promet 5.621.104 Din, uslužbenški davek privatnih nameštencev 3.345.234 Din, davek agentov in potujočih obrtov 512.145 Din, davek na samce (od uslužbenškega davka) 17.333 Din. Skupni davek na poslovni promet 2.472.507 Din, davek na poslovni promet od trošarinskih predmetov 521.141 Din, doklade na erezki cestni odbor (od neposrednih dav-

kav) 3.649.114 Din, banovinske doklade 4.161.910 dinarjev, občinske doklade za vse občine 6.469.434 dinarjev, doklade za zbornico TOI 433.140 Din.

Kakor je razvidno, je največja postavka v donosu mariborskega davčnega urada v občinskih dokladah, katerim sledi takoj nato pridobitina. Razmeroma visoke vsote izkazuje tudi davek na poslovni promet, dalje banovinske doklade, zgradarina in uslužbenški davek. Najmanj prinaša državni blagajni davek na samce. Postavke nadalje pokazujejo, da prihaja več kakor polovica dohodkov samo iz občine Maribor. Ostale kmetijske občine pripevajo največ na zemljinarji, ki stoji v iznosu šele na šestem mestu. Vse ostale postavke obremenjujejo v največji izmeri mesto samo. Dalje izkazuje mariborski davčni urad za preteklo leto na izkupičku za kolke 11.196.409 Din 80 par. Na tem prispevku pa je udeleženo prebivalstvo celega območja mariborskega okrožnega sodišča in ne samo iz področja davčnega urada.

Tragična smrt starega mesarja

Maribor, 16. januarja.

V Radvanju pri Mariboru je vzbudila mnogo sočutja tragična smrt 60 letnega Martina Šikerja, ki je bil v celi okolici znan in priljubljen domači mesar. V četrtke je delal kolino na Teznu. Proti večeru se je napotil malo dobre volje proti domu, toda med potjo ga je doletela tragična smrt. Ko je hotel prekorčiti mali obmejni potok, ki prihaja iz Nove vasi, mu je na ledu zdrsnilo in pri padcu je udaril z glavo ob led s tako silo, da je obelzel v omedlevici, iz katere se ni več prebudil. Doma so ga strahoma pričakovali celo noč, naslednjega dne pa so ga šli iskat. Ker so na Teznu povedali, da se je pred potjo napotil proti domu, so preiskali vsa pota, ki vodijo proti Radvanju in proti večeru so ga res našli ležati v potoku zmrglega in mrtvega. Ležal je do polovice v vodi, glava in prsi pa so bile na bregu; zraven trupla je bil še poln cekar klobas in kolov, katere je nesel domov iz fureža. Truplo pokojnega Šikerja je dal župan občine Radvanje g. Vizovišek prepeljati v mrtvašnico na radvanjskem pokopališču.

• Predavanje prelata dr. Kovačiča v Ljudski univerzi. Ob priliki desetletnega jubileja priredi Ljudska univerza v Mariboru v nedeljo 24. t. m. v veliki kazinski dvorani ob 9 in tričetrt popoldne majhno proslavo. Prelat dr. F. Kovačič, naš odlični zgodovinar in podpredsednik »Ljudske univerze«, bo kratko govoril o pomenu njenega dela za naše mesto. Nato bo koncertna matineja, ki jo priredijo pod vodstvom prof. Mirka naši odlični operni in koncertni pevci: gdč. Vedrolava, ga. Skvarčeva, g. Neralič in g. Živko. Na glasovirju bo spremljala gdč. Zacherlova. Prireditelj je vstopnine prosta.

• Kako pokopujejo Mariborčane. Kriza se pozna v Mariboru tudi pri pogrebi. Napram drugim letom beleži v letu 1931 mariborski pogrebni zavod v pretežni večini skromne pogrebe, ker je le še malo oseb, ki bi si lahko privoščile drage gale pogrebe, večinoma se zadovoljujejo svoji umrlih s skromnejšimi in cenejšimi razredi. Skupno je imel mariborski pogrebni zavod v preteklem letu 712 pogrebov. Med temi je bilo 5 gala, 21 prvega, 88 drugega, 72 tretjega, 96 četrtga, 94 petega, 70 šestega, 71 sedmega razreda, dalje 53 otroških, 35 ubožnih in 107 bolniških pogrebov. Med pokopanimi 10 vojakov, 9 kaznjencev in 14 samomorilcev med slednjimi 13 moških in ena ženska.

• Novi grobovi. Umrli je v splošni bolnišnici gospa Marija Plumec, žena delavca. Pogreb se vrši danes iz mrtvašnice na magdalensko pokopališče. — V Koroščevi ulici je umrl v starosti 72 let zasebnik Silvinus Grögl. Pogreb se vrši v ponedeljek iz mrtvašnice na mestno pokopališče. Pokopnikoma svetila večna luč, žalujočim naše globoko sožalje.

• Pravo romanje na pohorske postojanke so napravili večerj mariborski smučarji. V dolini nikjer snega, pa ga morajo iskati v višavah, kjer je smuka prav izvrstna, zlasti na zapadnejših predelih pohorskih vrhov okrog Roglje. Pri dveh največnejših postojankah, pri Mariborski in Ruški

koči se vrše danes dopoldne tekme vseh mariborskih zimskosportnih klubov za klubska prvenstva.

• SSK Maraton. Plavalna sekcija. Jutri v ponedeljek ob pol 19 na Livadi gimnastične vaje z žogo; v torek ob običajni uri trening za člane v mestnem kopališču, v sredo pa za dame.

• Posestna izprememba. Hišo v Smetanovi ulici št. 3 je kupil od dovedanja lastnika Adolfa Klubička iz Daruvara posestnik in industrialec Anton Tavčar za 250.000 Din.

• Konkurz in poravnava. Konkurz je razglašen nad imovino Marije Mahorič, trgovke in posestnice v Ptuj. Terjatve upnikov iznašajo 1 milijon 511.128 Din 51 par. Termin so: 23. januarja 29. februarja in 12. marca. — V poravnavi se nahaja trgovka in posestnica Marica Verhovšek pri Devici Mariji v Brezju. Aktivna prezaodloženke znašajo 43.485 Din 20 par, pasiva 98.793 Din 20 par. Ponuja 40% v 6 enakih mesečnih obrokih, pričeni z datumom poravnave. Terjatve je prijaviti do 20. februarja, poravnalni narok se vrši dne 25. februarja pri mariborskem okrožnem sodišču, soba št. 84.

• Vsega obilo je bilo na večerjanjem trgu. Okoličani so ga dobro založili zlasti z zelenjavo in poljskimi pridelki, precej je bilo tudi sadja, perutnine, veliko pa mesa in slanina. Cene so bile zmerne, kot običajno, kupčija pa zelo živahna. Prodajalo se je po sledečih cenah: krompir 3 vozovi in 58 vreč po 1—1.50 Din, čebula 2 voza 37 vreč po 5—6 Din, česen po 10—15, zelje 28 vreč, 2—3, fižol 14 vreč, liter 2—2.50, hren kg 12—14, karjola komad 4—12 ohrovt glava 2—3, zelena kg 1—1.50, kisto zelje 3—4, kislja repa kg 2, endivija komad 0.50—2, radič kg 12—14, jabolka 2.50—5, orehi celi 5—6, luščeni 16—20, oranže komad 1—2.50, limone 0.75—1, mleko 2—3, surovo maslo 24—32, čajno maslo 36—48, kuhano 30, sir komad 3—5, jajca komad 1—1.50, suhe slive 8—12, kokiš 78 komadov po 25—35, piščanci 420 komadov, par 25—65, race 27 komadov po 18—25, gosji 50—75, purani 60—85, divji zajci 25—30 Din. Špeharji so pripeljali 163 komadov svinj.

• Zgoda para mu je siknila v obraz. V kurilnici državnih železnic na koroškem kolodvoru se je pripetila večerj težja nesreča, katere žrtev je postal ključavničar J. Kolar. Pri pregledovanju parnega stroja je opazil, da uhaja skozi nek ventil para. Ko je skušal napako popraviti, se je ventil še bolj zrahljal in žgoča para mu je siknila v obraz. Kolar je zadobil po vsem obrazu težke opekline ter je moral iskati zdravniško pomoč.

Ptuj

Tedenska služba požarne brambe od 17. do 24. t. m. ima prvi vod tretje desetine in sicer četovodja Ernest Dasch in desetnik Ivan Merc. Rešilni oddelk: šofer Herman Schönlaub in desetnik Miha Zamuda ter od moštva Adalbert Hojkar in Ferdo Menih.

Ukradeno kolo. Jakobu Horvatu, miz. mojstru, je bilo ukradeno kolo z dvorišča njegove delavnice v Trstenjakovi ulici. Kolo je vredno 1200 dinarjev.

Elektrifikacija Slovenije stopa v življenje...

Danes bo na Črnučah slovesno blagoslovljen glavni veliki transformator, ki je po 68 km dolgem daljnovodu zvezan z Velenjem, odkoder prenaša tok visoke napetosti 35.000 voltov. Prav je, da ob tem važnem dogodku, ki dejansko pomeni prvi korak k popolni izvršitvi velikega programa elektrifikacije Slovenije, pogledamo nazaj na dogodke in ljudi, ki so največ delali in bistveno vplivali na potek in izvedbo elektrifikacije s tem, da so pospešili in udeležili zvezo med Završnico in Velenjem. Zlasti je to potrebno zato, ker smo pred dnevi brali v nekem ljubljanskem listu popolnoma zgrešeno domnevo o tem, kdo da je pravi ustanovitelj velenjske elektrarne.

Dr. Evgen Lampe

Predvojni načrti

Bodi pribito, da je elektrifikacija Slovenije od prvega početka delo bivše SLS. Idejo samo je zasnoval veliki duh dr. Evgena Lampeta. Za njim so bili ostali voditelji SLS prav do zadnjih dni tisti, ki so se največ prizadevali za to vprašanje ter dejanski izvedli vse javno-pravne čine, ki so elektrifikacijo Slovenije pospešili.

Ze nekdanji krajski deželni odbor je imel pred vojno zasnovan velikopotezen načrt, ki ga je žal preprečila vojna. Pač pa je Završnica na Gorenjskem bila izmed prvih dejstev, ki so postala sad in živa priča velikih tozadevnih prizadevanj in smotrne delovanja, ki ga je izkazoval nekdanji kranjski deželni odbor, v katerem je imela glavno in odločilno besedo bivša SLS.

Prvi ravnatelj Završnice je postal ob njenem začetku ing. Sernee, bivši večkratni minister in prvi slovenski ban. Ze tedaj je ing. Sernee smoval nove velike načrte za popolno elektrifikacijo naše dežele. Takoj po vojni bi se bila imela ravno po njegovi zamisli nacionalizirati falksa elektrarna, kar pa se žal vsled nerazumevanja odločilnih faktorjev v Belgradu ni zgodilo.

Delo nekdanjega deželnega odbora je nadaljeval bivši oblastni odbor, kjer je zopet imela glavno in odločilno besedo bivša SLS. Po zaslugi bivšega oblastnega odbora, zlasti pa po vnetem prizadevanju njenega predsednika dr. Marka Natlačenca se je elektrifikacija Slovenije premaknila z mrtve točke.

Kako so se stvari razvijale, naj nam pripovedujejo prizadeti činitelji sami. Najprej smo se v tem oziru obrnili na ing. Serneca, ki je kot nekdanji ravnatelj Završnice poznal ustroj in namene kranjskih deželnih elektrarn od njih prvega začetka, kot poznejši minister za gozdove in rudnike pa so mu bili znani odnosi države kot lastnice do rudnika v Velenju.

Gospod minister Sernee nam je na stavljenja vprašanja dal sledeče zanimive informacije:

Začetek velenjske elektrarne

»Dovolite, g. minister kako je sploh prišlo do zgradbe kalorične električne centrale v Velenju?»

Zgradbo take centrale so v Velenju narekovali zgolj notranji gospodarski interesi rudnika. Tedaj, ko so bili naročeni in dobavljeni prvi stroji za sedanjko kalorično električno centralo v Velenju, sploh nihče ni mislil za kakršnokoli elektrifikacijo. Saj bi bili morali biti v tem primeru tisti, kar naročeni stroji čisto drugačni, kakor pa so sedanjí.

»Ali bi nam lahko pojasnili, gospod minister, kakšni so bili po Vašem mnenju interesi, zaradi katerih so se lotili zgraditve elektrarne v Velenju?»

»Poudarjam, da tedaj ni šlo le za Velenje, marveč za vse državne rudnike v Jugoslaviji. Direkcija državnih rudnikov, ki ima svoj sedež v Sarajevu, je napravila načrt, po katerem naj bi se vsi državni rudniki v kraljevini racionalizirali in mehanizirali. Seveda je s tem prihajalo v poštev tudi Velenje. Znano je namreč, da je velenjski premog eden najslabših v Sloveniji. Nasprotno pa daje premogovnik v Zabukovici pri Celju najboljši premog v državi, celo boljši kakor je oni iz rudnikov trboveljske premogokopne družbe. V Zabukovici se zaradi tega nikdar ne more producirati toliko premoga, kolikor bi se ga lahko vnovčilo. Jasno je vsled tega, da pomenja veliko narodno gospodarsko škodo, porabljati tak fin premog magari za lasten rudniški obrat. Zlasti je ta škoda tembolj očitna, če imamo nasprotno v Velenju mnogo slabši premog, katerega prahu sploh ni bilo mogoče spraviti v denar. Ta slabši, torej cenejši premog je pa za lastno porabo rudnika prav dobro uporabljliv. Ker pa bi bil prevoz premoga iz Velenja v Zabukovico velenjski premog znatno podražil, je bilo pač bolj pametno, zgraditi v Velenju veliko kalorično električno centralo, ki bi ta slab premog v obliki električnega toka po daljnovodu dobavljala iz Velenja v Zabukovico.

Tako in samo zato se je zgradila kalorična električna centrala v Velenju. Električna energija, pridobljena z velenjskim premogom, bi se bila imela porabljati le za lastno porabo rudnika v Velenju ter še za porabo rudnika v Zabukovici. Morda bi bili spotoma prevzeli še kakšno vas, eventualno Celje, veliko pa ne, ker stroji, ki so

bili prvotno dobavljeni, absolutno ne bi prenesli kake večje obtežbe.

Čisto sličen primer se je v istem času zgodil v Bosni. Tam se nahajajo veliki državni rudniki v Zenici kakor tudi v Kakanju in Brezi. Dočim je v Brezi in Kakanju dober premog, je v Zenici nasprotno zelo slab. Zaradi tega so premog iz Zenice z vlakom prepeljavali v Kakanj in Brezo, kjer so ga porabljali za lastne potrebe teh rudnikov, dočim so tamkaj pridobivani premog boljših kvalititet seveda prodajali. To je čisto gospodarska zadeva in brez dvoma koristno uravnana. Istočasno kakor v Velenju so tudi za Zenico naročili stroje za kalorično električno centralo, ki bo premog na licu mesta spreminjala v električno energijo, katero bo lažje in ceneje pošiljala v Kakanj in Brezo, kakor pa se je to doslej godilo s premogom, ki se je mnogo podražil zaradi prevoza. Torej prav isto kakor v Velenju.

Kar hočem poudariti je to: ideja je zrastle na istem zelniku. Niti v Zenici in ne v Velenju se ni mislilo na kakšno velikopotezno elektrifikacijo. Vse se je naročalo in gradilo za lastno porabo zgolj mehanično.

»Kdo pa je tedaj prišel prvi na idejo, zvezati Završnico z Velenjem?»

»Ideja da naj elektrifikacija v Sloveniji bazira na centrali v Velenju, je vznikla šele ob času oblastnih odborov v pogovorih, ki so se večkrat vodili med menoj, dr. Leskovarjem in dr. Natlačenom. O tem je nekaj slišala, odnosno zvedela tudi skupina znanih slovenskih finančnikov, ki je takoj sestavila proti ponudbi ljubljanskega oblastnega odbora — mariborski oblastni odbor se je bil namreč izjavil desinteresiranega — svojo protiponudbo in jo poslala ministrstvu v Belgrad. Čisto privatno skupino, ki bi bila brez dvoma iskala v podjetju v prvi vrsti dobička, je zlasti zagovarjal pokojni dr. Zerjav. Ta pogodba pa je bila seveda odklonjena, ker je iz javnih kakor ljudskih ozirov sploh veliko bolj kazalo sprejeti pogodbo oblastnega odbora, predhodnika sedanje banovine, ki je vendarle javna ustanova in tedaj že zaradi tega manj vezana na dobiček. Pogodbo, ki je bila tedaj sklenjena med Velenjem in med bivšim oblastnim odborom v zadevi elektrifikacije, je podpisal na eni strani kot minister gozdov in rudnikov dr. Korošec, kot predsednik oblastnega odbora ljubljanskega pa dr. Natlačen. Če ima tedaj kdo zasluge, da se zdaj ideja združitve Velenja in Završnice polagoma izvršuje in da s tem elektrifikacija Slovenije prihaja v življenje, jo imata brez dvoma v veliki meri dr. Korošec in dr. Natlačen.

»Dovolite h koncu še eno vprašanje, gospod minister! Pred dnevi je »Slovenski Narod« objavil članek o velenjski elektrarni, kjer trdi, da je njen pravi ustanovitelj bil pokojni minister dr. Gregor Zerjav, ki je kot minister za šume in rude tudi izposloval, da smo dobili stroje iz Nemčije na račun reparacij.

»Tistega članka v »Slov. Narod« nisem bral. Lahko pa vam brez vsega rečem, da je pokojni dr. Zerjav pri tej stvari tako nedolžen kakor novorojena dete.

Ing. Dušan Sernee

Za zvezo Velenja z Završnico

Bivši oblastni predsednik in poznejši komisar ljubljanske oblasti samouprave dr. Natlačen nam je pripovedoval zlasti o prizadevanju oblastnega odbora za pridobitev celotnega velenjskega rudnika ter o poteku pogajanj, ki so se vršila med bivšim oblastnim odborom in ministrstvom za gozdove in rudnike v zadevi Velenja.

»Dovolite, gospod doktor od kdaj datira ideja elektrifikacije, odnosno kdo jo je spočet in kdo izvajal v življenje?»

»To je vendar znana stvar. Ideja je zrastle že pred vojno, njen pravi oče je pokojni dr. Evgen

Lampe. Hidroelektrična centrala na Završnici je prva Lampetova zamisel. Drugi velikopotezni načrti zaradi prerane smrti dr. Lampeta in zaradi svetovne vojne, ki je bila med tem nastopila, žal niso mogli biti izvršeni že tedaj. Pač pa se je oblastni odbor takoj znova lotil tega važnega vprašanja.

»V kakšni zvezi z celotnim elektrifikacijskim vprašanjem so bila pogajanja s Falo, ki so se svoj čas vodila v Mariboru in v Gradcu. Teh pogajanj ste se kot tedanji predsednik oblastnega odbora udeleževali tudi Vi?»

»Res je tako. Elektrifikacijo Slovenije je oblastni odbor od prvega začetka svojega delovanja vzel zelo resno. V tej smeri je bilo več načrtov. Eden naših načrtov je šel za tem, da pridobimo Falo; bodisi, da jo dobimo popolnoma v svoje roke, bodisi, da se osnuje popolnoma nova družba, v katero bi vstopila tudi Fala in v kateri bi imeli obe slovenski samoupravi večino.

Naša pogajanja, ki smo jih vodili v popolnem sporazumu z mariborskim oblastnim odborom s zastopniki Fale v Mariboru in pozneje tudi v Gradcu, niso dovedla do pozitivnih uspehov. Za ljubljanski oblastni odbor sem se teh pogajanj udeleževal jaz, za mariborsko oblast pa njen predsednik dr. Leskovar. Da bi bili imeli mi lažje stališče napram Fali, smo si tedaj prizadevali, naj bi nam država odstopila velenjski rudnik v po-

Dr. Marko Natlačen

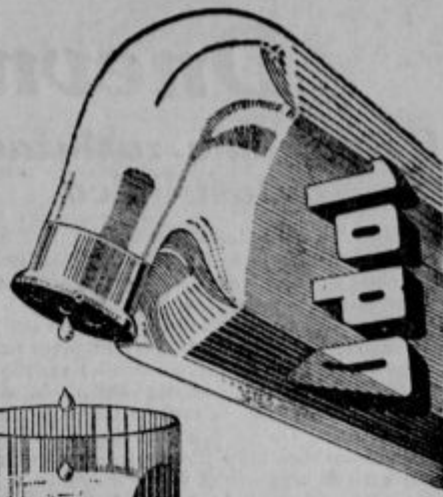
polno last ali pa vsaj v 100-letno eksploatacijo. Tedaj, ko se je vršil 25. aprila 1928 naš zadnji sestanek z zastopniki Fale v Gradcu v tej zadevi in smo videli da do pozitivnih uspehov ne bo prišlo, smo idejo o pridobitvi velenjskega rudnika za oblastno samoupravo opustili.

»Tedaj se torej na kako zvezo med Velenjem in Završnico ni mislilo?»

»Ne. Na to misel sem prišel pozneje, spomladi leta 1929. Takrat sem kot komisar oblasti samouprave naročil ravnatelju Kranjskih dežel, elektrarn, ing. Miklavcu, naj si ogleda naprave v Velenju, ki so se tedaj že gradile. Ing. Miklavc je nato napravil tudi vse načrte in proračune z vsemi številnimi vsestranskimi referati. Hkrati sem za stvar zainteresiral dr. Korošca kot tedanjega ministra gozdov in rudnikov ter šefa za rude v njegovem ministrstvu, ing. Gostišo.

Misel je hitro dozorevala. V juniju 1929 sem sklical v Kranjsko hranilnico, kjer je tedaj bila predsedstvena pisarna oblasti samouprave, široko anketo, ki so se je udeležili med drugimi ing. Sernee, ing. Remeč, ing. Miklave, ing. Rueh, ing. Gostiša kot referent ministrstva za gozdove in rudnike, dr. Adlešič in g. Avsenek. Na tej anketi, kjer sta referirala ing. Gostiša in ravnatelj Završnice, ing. Miklave, je bil soglasno odobren zamisljeni načrt zveze Završnice in Velenja.

Nato je šla stvar v hitrem tempu dalje. Izdelavali so se podrobni načrti ter proračuni, pripravljali so se osnutki za pogodbo, ki naj bi se sklenila z Velenjem za daljšo dobo. Oktobra 1929 sem bil brzojavno poklican v Belgrad, kjer smo se 10. in 11. oktobra v generalni direkciji za rude pogajali. Z naše strani sem se konference udeleževal jaz in ravnatelj Kranjskih deželnih elektrarn ing. Miklave, za ministrstvo pa generalni direktor za rude, ing. Gostiša ter več drugih referentov in ekspertov. Ta konferenca se je končala s pozitivnim uspehom. Dne 11. oktobra 1929 zvečer sem podpisal v imenu Kranjskih deželnih elektrarn pogodbo z ministrstvom za gozdove in rude, s katero se je ministrstvo za gozdove in rudnike obvezalo dobavljati Kranjskim dežel. elektrarnam ves električni tok, ki ga velenjska kalorična centrala proizvaja in kolikor ga ta ne potrebuje za svoj lastni obrat. Ta pogodba je obojestransko obvezna, kolikor se spominjam, za 50 let. Je pa ta pogodba take vsebine, da lahko rečem, da so Kranjske dežele elektrarne z njo dosegle lep

Boljšo usno vodo kot ODOL še niso našli. Po današnjem stališču znanosti se more imenovati ODOL kot najboljšje sredstvo za negovanje usi in zob.

gospodarski uspeh. V čast takratnemu generalnemu direktorju za rude, ing. Gostiši, moram priznati, da sem našel pri njem za celo to svojo akcijo popolno umevanje in moram reči, da gre razen dr. Korošcu, takratnemu ministru za gozdove in rudnike tudi njemu v odlični meri zasluga, da je se moja akcija končno uspešno zaključila.

Tedanji generalni ravnatelj za rude v ministrstvu za gozdove in rudnike, ing. Gostiša, zdaj profesor na tehnični fakulteti ljubljanske univerze, nam je pripovedoval zlasti o načinu, kako je prišlo do tega, da so se stroji za velenjsko elektrarno dobavljali iz reparacijskih dajatev:

Velenjski rudnik je najprej spadal pod nadzorstvo in upravo osrednjega urada državnih montaništnih obratov v Ljubljani. Ta urad je bil leta 1923 likvidiran ter je bil nato velenjski rudnik prideljen direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu. Tega leta sem bil kot referent te direkcije poklican v Belgrad, da tamkaj sestavim pri generalni direkciji gozdarstva in rudarstva kot vrhovni rudarski oblasti program za potrebščine državnih rudnikov na račun nabave iz nemških reparacij. V ta program reparacijskih nabavk sem vnesel tudi vsa današnja postrojenja velenjske centrale. Program je najprej odobrila direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu, potem tudi generalna direkcija za rude v Belgradu. Končno pogodbo za izvršitev teh reparacijskih dajatev s tvrdko Brown-Boveri & Komp in firmo Krupp je podpisal tedanji minister gozdarstva in rudarstva g. dr. Milan Srskič. S to pogodbo so bile končno veljavno sklenjene reparacijske dobave tudi za Velenje.

Leta 1923 se je nato v Velenju sestala strokovna komisija pod mojim predsedstvom, ki je z zastopniki vseh prizadetih uradov in dobaviteljev ugotovila vse potrebno za takojšno izvedbo vsega načrta. Na moj predlog se je tedaj vneslo v načrt velenjske elektrarne takojšnje naknadno povečanje centrale z enim agregatom 3000 kilovatov in enim 5000 kilovatov s potrebnimi kotli, vse na račun reparacij, tako, da bi velenjska centrala končno že v nekoliko letih razpolagala skupno z 10.000 kilovati.

Na ta način in po tem programu je bila centrala v Velenju stavljena leta 1930 v pogon, ko je bil g. dr. Korošec minister gozdov in rudnikov. Poznejše pogodbe za dobavo novih strojev iz reparacijskih dajatev je podpisal minister ing. Sernee. Ta je bil tudi kot prvi ban dravske banovine oni faktor, ki je uresničil elektrifikacijo velikega dela dravske banovine na temelju pogodbe, katero so zaključile deželne elektrarne po njihovih predstaviteljih dr. Natlačenom in ravnatelju ing. Miklavcu. Za ministrstvo gozdov in rudnikov je to pogodbo podpisal minister dr. Korošec in moja malenkost.

Prepričani smo, da smo s temi intervjuji dovolj jasno osvetlili vso zadevo glede tega, kdo ima zasluge za celotno elektrifikacijo Slovenije in kakšne so iste

Železniki

Katol. prov. društvo priredi 23. in 24. t. m. ob navadni uri v Domu Maks Real-Fernerjevo burko v treh dejanjih »Trije vaški svetniki«. Kdor bi se rad od srca nasmejati, naj pride pogledat.

Društvena knjižnica si je v zadnjem času nabavila zopet več lepih novih knjig. Knjige se proti mali odškodnini izposojajo tudi nečlanom. Zato vabimo vse, ki se zanimajo za dobro čtivo, poslušite se ugodne prilike. Knjižnica je odprta vsako nedeljo od 11—12 dopoldne in popoldne od 2—3.

Smučanje se je v zadnjih par letih pri nas tako razširilo, da ima že tudi skoro vsak otrok svoje ski, večina seveda samo lastnega izdelka. Sanke, ki jih je bilo pred par leti še veliko pri nas, so se skoro popolnoma umaknile smučkam. Ker je pri nas dosti ugodnega terena, se smuča vse — staro in mlado.

Brezposelnost tudi v našem kraju ni prizanesla; ljudje s strahom gledajo v bodočnost. Po vsod pa se čuti in pozna delo župnijskega dobrodelnega odseka, ki je z obliko in obutvijo obdaroval skoro vse najbolj potrebne. Zato mu gre vse čast in hvala in naklonjenost od vseh.

Cerklje

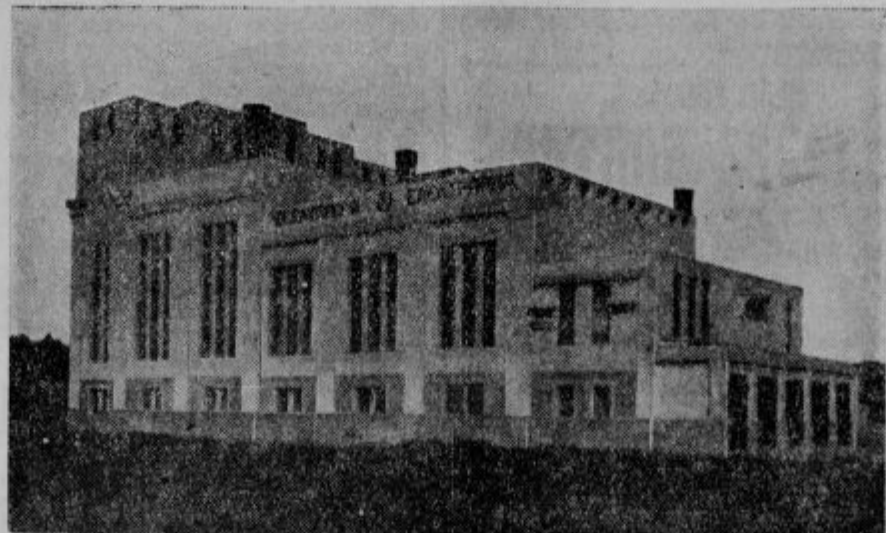
Vodovod iz rimskega studenca pod Izvirom, ki je projektiran, kar miruje. Rezervoar je gotov, cevi so tu, za polaganje cevi pa menda ni denarja.

V noči od preteklega ponedeljka na torek je neznani zlikovec pobil šipe na stanovanju našega gosp. šolskega upravitelja v šoli. Zeleti bi bilo, da se tako počenjanje eksemplarično kaznuje. Častitati je le gosp. upravitelju, da ga taki izgrede ne uplašijo in da se kljub temu tako energično drži v Cerklah.

Ljudsko gibanje. V naši župniji je bilo v preteklem letu rojenih 84 (izmed teh nezakonski trije), umrlo jih je 36; poročenih je bilo 24 in sv. obhajil 37.617.

Um se je omračil Ant. Kelharju str. iz Česenc. Oddal se ga v umobolnico.

Pri zadnji občinski seji se je začelo z varčevanjem, tako so se razni izdatki zmanjšali, kakor za šole, potnine in plače uslužbenca.

Velenjska elektrarna

Dnevna kronika

Odlikovanje zaslužnega industrijalca

Nj. Vel. je odlikoval z redom Sv. Save III. razreda g. Willy Reeser -ja, podpredsednika in generalnega direktorja Tovarne pločevinastih izdelkov »Saturnus« d. d. v Ljubljani.

G. Willy Reeser zavzema to mesto od leta 1924 naprej ter se je podjetje pod njegovim spretim in strokovnim vodstvom sijajno razvilo. V letu 1924 je zaposlevalo podjetje komaj 60 delavcev, danes po okoli 800. Glavno zaslugu za to ima g. Willy Reeser. On je bil tudi, ki je omogočil zadostno zaposlitev tako povečanega podjetja, s tem, da je osebnost organiziral izvoz izdelkov v inozemstvo, ki se od leta do leta povečuje. Pri svojem prizadevanju za razširjenje obrata in za pridobivanje novih odjemalcev v tu- in inozemstvu ni pozabil nikoli na interese zaposlenih delavcev, za katere se je vedno zavzemal.

G. Willy Reeser je v družbi znana osebnost ter ga vsi njegovi znanci in prijatelji visoko čislajo in spoštujejo.

K visokemu odlikovanju mu iskreno čestitamo!

Koledar

Nedelja, 17. januarja (2. nedelja po razglasitvi Gospodov): Anton, puščavnik; Marijan, mučenec. Ponedeljek, 18. januarja: Sv. Petra stol v Rimu. Priska, devica mučenica.

Novi grobovi

† Nagla smrt. 15. jan. jutraj je umrl na svojem domu v Rečici ob Savinji visokošolec Franc Banko, zadet od srčne kapi. Imenovan je študiral na tehniški v Gradcu. Ravno letos v juniju bi končal svoje študije in postal inženjer. Rajni Franc je bil miren in dober fant, priljubljen in spoštovan od vsakega, ki ga je poznal. Vsake počitnice je z vso ljubeznivostjo stregel svoji mami, ki je že šesto leto priklenjena na bolniško posteljo. Očetu pa je bil desna roka pri vodstvu tovarne. Naj počiva v miru! Preostalih pa naše iskreno sožalje!

Osebnosti

= Diplomiral je včeraj na tehniški fakulteti ljubljanske univerze za inženirja montanistike Srečko Anžič iz Trebnjega. Iskreno čestitamo!

= Promocija. V Gradcu je promoviral za doktorja vsega zdravilstva g. Milan Čeh, sin okrožnega zdravnika v Ljutomeru. Čestitamo!

= Premestitve iz železniške službe. Premesteni so zvaniki I. kategorije: Ludovaj Ludvik, Bubnjarec v Bistrico-Bohinjsko jezero. Zvaniki II. kategorije: Ruter Aleš, šef postaje Dovje v Maribor gl. kol.; Bahun Andrej, Kraljevo, direkcija Belgrad v Ljubljano gl. kol.; Čad Frančišek, Djurmanec v Pesnico; Kovčan Ignacij, Poljčane v Maribor gl. kol.; Prešeren Valentin, Pesnica v Poljčane; Bahun Andrej, Ljubljana gl. kol. v Metliko; Urbanc Ivan, Metlika na Pragersko; Tičar Ivan, Litija v Ljubljano gl. kol.; Šeruga Anton, Trbovlje v Litijo; dnevnika: Jovanovič Sava, Slovenjgradec v Maribor kor. kol.; Mehle Jožef, Ponikva v Moškanje. Nadalje so premešteni od prometno-komercialnega oddelka direkcije Ljubljana v ekonomsko oddelke generalne direkcije tiskarske voznih kart pri direkciji Ljubljana sledeči uslužbenici zvaniki I. kategorije: Bitenc Albert in Vran Anton; zvaniki II. kategorije: Požemal Franc, Arnelšek Jakob, Marolt Josip, Stančič Anton, Ganze Ivan, Meze Anton, Naglasi Alojzij, Bančič Jakob, Dornik Ivan, Rebec Franc, Gorjup Franc, Herman Franc, Tavželj Josip, Votuk Marij, Lemut Anton in Škorjanc Franc. — Postavljen je za uradnega pripravnika inž. Pehani Gojmir v kurilnico Ljubljana II. gor. kol.

bodite previdni,
bolezen prinaša skrbi!

Nihče ni varen pred njo, kajti nastopi lahko še danes na jutri. Zato ne čakajte na turenke, ko se pojavi, pač pa že naprej preprečite to možnost s tem, da izločite iz Vaših organov razne nevarne bolezne strupe. Najboljše orodje zoper te je dobra prebava. To pa omogočite, če redno vsak dan pijete dva do tri kozarce

Radenske zdravilne vode

Ostale vesti

= **OBNOVITE PRAVOČASNO NAROČNINO!** Cenjene naročnike, ki doslej še niso obnovili naročnine na »Slovenec« za dobo od 1. januarja 1982 naprej, opozarjamo tem potom, da bodo za slučaj smrti vseh nezgod prišli v poštev samo redno plačujoči naročniki in da bo uprava letos prejeto kot druga leta ustavila list onim, ki pravočasno ne obnove naročnine.

= »**PONEDELJSKI SLOVENEČ**« pošljemo od jutri naprej samo onim p. n. naslovnikom, ki so ta list naročili. Postregli bomo pa lahko z vsemi dosegljivimi številkami še vsem, ki se bodo naročili na ponedeljsko izdajo tekom meseca januarja. Mesecno velja »Ponedeljski Slovenec« samo 5 Din. Naroča se lahko obenem z vsakdanjo izdajo »Slovenca«.

= **FRANKIRAJTE PRAVILNO!** Mnogi se sedaj ne vedo, da je zvišana poštnina za pisma od 1. decembra dalje na 1.50 Din, za dopisnice 75 par. Samo v okoliših domače pošte je ostala v veljavi prejšnja poštnina. Tudi ne smemo več prilepljati starih pisemskih znamk. Veljavne so le nove z napisom Jugoslavija.

= Skofljaska zbirka za brezposelne in bedne. Zupni in duhovniški uradi: Škofljan pri Turjaku 100 Din, Mirna 80, Grosuplje 120, Zalina 500, Sv. Planina 140, Košica 45, Svibno, 55, Dobropole 100, Sv. Trojica v Trzinu 100, Srednja vas 300, Moravce 250, Leskovača 210, Gorenji Logatec 150, Sinkov turn 60, Rudnik 230, St. Vid pri Stični 250, Notranje gorice 140, Zablaca 40, Horjul 493, Sv. Trije Kralji 140, Fara 261, Sv. Jošt nad Kranjem 100, Vače 175, Leše 120.25, Marijino Oznanjenje v Ljubljani 200; Zaplotnik Ignacij, Ljubljana 200 Din; Trebelno, neimenovani 100; Ljubljana, neimenovana 300. Iskreni Bog plačaj! — Predsedstvo Karitativne zveze.

= »**Karitas**«. Onim, ki bi z zavarovanjem preko 80 let starih in bolnih oseb radi prišli do tepega premoženja, žal ne moremo postreči. Sprejemamo le zdrave do 80 let stare osebe. »Karitas« posmrtno zavarovanje, Ljubljana, palača Vzajemne zavarovalnice.

= Karitativna zveza nadaljuje serijo svojih predavanj prihodnji torek, 19. januarja, v beli dvorani Uniona ob 8 zvečer. Predaval bo g. dr. P. Roman Tominec o temi: »Caritas in žena«. Vse prijatelje naše krščanske dobroteljske, posebej še topot žensko vabimo k obilni udeležbi. Vstop prost.

= **Novodobna surova hrana »Sadvita«**. Sadije v čokoladi. Človeštvo je prišlo po dolgih zmotah do spoznanja, da ni kuhana hrana ona, ki nas živi in redi, ampak prav nasprotno. V kuhani hrani so uničeni dragoceni vitamini. Danes se po vsem svetu propagira uživanje surove hrane, zlasti pa sadija. Tovarna »Mirim« ei je ta nauk osvojila pod imenom »Sadvita« izdelovati sadije v čokoladi, ki je ne le jako redilna ampak tudi jako okusna jed. V trgovinah se dobi »Sadvita« (sortirano čokoladno sadije) v vrečkah po 5 Din. Sezimo po njem!

= Na drž. moškem učiteljski v Ljubljani se prične praktični učiteljski izpit dne 8. februarja 1982 ob 8. Pravilno opremljene prošnje se naj vložijo po službeni poti vsaj do 30. januarja. V jeseni zavrnjeni morejo ponoviti izpit v aprilovem terminu, ki se prične dne 11. aprila. Tem kandidatom ni treba vlagati prošnje.

= Na drž. ženskem učiteljski v Ljubljani se prične praktični učiteljski izpit (pismeni) dne 8. februarja ob 8. Pravilno kolkovane in opremljene prošnje za pričetek izpitu naj se vložijo po službeni poti do 30. januarja. Kandidatke, pri zadnjem izpitu zavrnjene, morejo izpit ponoviti v aprilovem terminu, ki se prične 11. aprila ob 8. Tem ni treba vnovič vložiti prošnje za pričetek izpitu.

= Pri bleđi sivorumenkasti barvi kože, utrujenosti oči, slabem počutku, zmanjšani moči za delo, žalostnem razpoloženju, težkih sanjah, bolečinah v želodcu, pritisku krvi v glavi in strahu pred boleznijo se svetuje, da se skozi nekaj dni jutraj na tešče pije čaša naravne »**Franz-Josef**« grenčice. V zdravniški praksi se uporablja »**Franz-Josef**« voda največ radi tega, ker na mil način odstranja vzroke mnogih bolezenskih pojavov. »**Franz-Josef**« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Kako postanem dober godbenik

To brezplačno knjižico pošlje tovarna glasbil *Meinel & Herold v Mariboru št. 102—B vsakemu prijatelju glasbe, bodisi začetniku ali izkušenemu. Zahtevajte knjižico takoj s navadno dopisnico!*

= Sadjarski tečaj. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani priredi v dvorani mineraloškega inštituta na univerzi sadjarski tečaj, ki bo januarja, februarja in marca po pet večerov na mesec. Ta potrebiti tečaj se prične v ponedeljek 18. t. m. ob 19 ter bodo naša predavanja vsak večer, razen sobote. Na teh večerih bodo najboljši naši sadjarski strokovnjaki predavali o podlagah, učili cepljenje sadnega drevja s praktičnimi vajami ter razpravljali o vzgoji debela, saditvi dreves in grmičevja, o vzgoji, obrezovanju in redčenju krove, prav posebno pa tudi o prilikavcih v obče in o njih vzgoji. Vstopnine ni in so vabljeni člani in nečlani, ki se zanimajo za sadjarstvo.

= **Velika ekskurzija v London.** Društvo prijateljev Velike Britanije in Amerike priredi sporazumno z angleškimi konzulati v Jugoslaviji in »Putnikom« veliko ekskurzijo v London z obiskom Pariza, Brusla in Münchna. Udeležniki tega izleta bodo videli pod ugodnimi pogoji, pod strokovnim vodstvom in jako poceni šest evropskih držav, spoznali bodo znamenitosti največjih prestolnic in obiskali bodo zanimiv veselejem v Londonu in Birminghamu. Prenočišče in prehrana je v prvovrstnih hotelih in v jedilnem vozu. Potovanje je zelo poceni, ker uživajo udeleženci znatne popuste na vožnji in v hotelih, ki jih je izposlovala naša poldržavna institucija »Putnik«. Potovanje, ki traja 15 dni, se prične 24. februarja z odhodom iz Ljubljane ob 20.50 z brzovlakom in konča 8. marca s prihodom v Ljubljano ob 19.55. Cena vsega potovanja, to je: vožnja III. razreda brzovlaka od Jesenice dr. meje in nazaj do Jesenice dr. meje, prenočišče, prehrana, vožnja s postaj v hotele in obratno s prtljago, ogled znamenitosti mest z avtobusi, razni izleti, vodniki, vstopnine, napitnine, vse glasbeno programa, je za osebo samo 6500 Din, doplačila na II. razred 8.1150 Din. Vozovnico od izhodne postaje do državne meje in obratno si nabavi vsak izletnik sam. Prijave sprejema »Putnik« v Ljubljani, Dunajska cesta 1, do 9. februarja 1982.

= Obvestilo članom mlekarkega društva. Vsi, ki so dobili pozive za plačanje stroškov za preizkušanje mleka, naj se takoj obrnejo na mlekarско društvo za Ljubljano in okolico v Dravljah pri Ljub.

= **Orkester na koncertne orglice.** Prvi jugoslovanski orkester na orglice priredi v nedeljo, dne 24. februarja t. l. koncert narodnih in umet. skladb v Litiji in Šmartnem. Koncert vodi ustanovitelj tega orkestra, konservatorijski prof. g. Karl Jerač. Slovenska pisateljica g. Vida Jerajeva sodeluje z recitacijo. Za koncert vlada veliko zanimanje. Koncert se vrši pod okriljem orkestrske matice Nar. železničarskega glasbenega društva »Sloga« iz Ljubljane. Kako velikega vzgojnega pomena je glasbeni pouk na orglice, se vsak sam prepriča na koncertu. Zato naj nihče ne zamudi redke prilike slišati to novost na glasbeno vzgojnem polju.

MED. UNIV.

DR. JANEZ GANTAR

JE ZACEL S PRIVATNO PRAKSO IN
ORDINIRA VSAK DAN OD 11 NAPREJ
V STARI LOKI, VILA »ELICA«

= Sedem tedenski prikojevalni tečaj za dame, ki se je vršil na prošnjo načelstva zadruge rokodelskih obrti v Trzinu, se je zaključil v soboto, dne 9. januarja t. l. Prikojevalnega tečaja se je udeleževalo 32 šivilj trziškega sodnega okraja. Strokovni učitelj Knafelj jim je po kratkem in jedrnatem govoru, želel jim sreče in uspeha v bodočem nadaljnjem strokovnem razvoju, razdelil spričevala kr. banske uprave.

= **Nova »Cosulitehvac« motorna ladja »Neptunia«**. V Trzinu je bila spuščena v morje dne 27. decembra 1981 prva od dveh motornih ladij, ki ju je

OLEPŠAJTE SI SVOJE

NOVE OBLEKE!

- Ali poznate moderno umetnost, da z diskretno šminko spravite svojo obleko še bolj do veljave?

ELIZABETH ARDEN

Vam bo pokazala, kako to dosežete!

- Oglasite se pri nas in vprašajte za svet strokovnjakinje, namestnice Miss Arden, ki vam bo pri nas na razpolago od

18. do včetega 20. JANUARJA t. l.

- Pojasnila vam bo, kako rabite puder, šminko in rdečilo za ustnice, da se vam bo vsaka barva obleke prilagajala. Pokazala vam bo, kako lahko tu s spretno potezo, drugod spet s temnejšim tonom zakrijete morebitne hibe, poudarite pa najlepše črte svojega obraza.
- Važnejše od vsega tega pa je njeno izčrpno pojasnilo, kako je treba izvajati znamenito metodo Miss Arden doma, da si ohranite kožo mehko, mladostno in ljubko.
- Porabite to priliko, ki si jo dovolimo ponuditi svojim spoštovanim odjemalkam brez vsakršne obveze.

ELIZABETH ARDEN DEPOT

DROGERIJA »ADRIJA«, Mr. Ph. S. BORČIČ
LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA UL. 1

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Nedelja, 17. januarja: 8 Ing. Wenko: Perutni naratvo. — 9 G. Herkov: Esperanto in tujski promet (v esperantskem jeziku). — 9.30 Prenos cerkvene glasbe. — 10 P. dr. R. Tominec: Galerija slovenskih konvertitov. — 10.30 Dr. P. Breznik: Freiburg in Schwarzwald. — 11 Salonski kvintet. — 12 Cas, vesti, plošče. — 15 Dr. Fr. Veber: Rezultati eksperiment. lonet. studije. — 15.15 Gdč. Lebar: Dekliška ura. (Pogled v dvorano prednikov). — 15.45 Pevski kvintet. — 16.30 Salonski kvintet. — 20 Koncert delavskega pevskega zbora »Cankar«. — 20.45 Flauta solo, gosp. Slavko Korošec. — 21.30 Salonski kvintet.

Ponedeljek, 18. januarja: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Cas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.30 Prof. Fr. Pengov: Iz anatomije človeškega telesa — 19.00 Dr. I. Burian: Čestica — 19.30 Zdravstvena ura — 20.00 Prenos iz Prage: Simfonični koncert — 22.00 Cas, poročila

Torek, 19. januarja: 11.30 Šolska ura: Naše ptičke (Vladimir Kapus) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Cas, plošče, borza — 17.30 Otroški kotic (Radio tetka) — 18.00 Salonski kvintet — 19.00 Dr. Ivan Grafenauer: Nemščina — 19.30 Dr. Fr. Veber: Experiment. fonetični studij — 20.00 Jože Premrov: Obisk med vestfalskimi Slovenci — 20.30 Prenos iz Zagreba — 22.30 Cas, poročila.

Drugi programi

Ponedeljek, 18. januarja:

Belgrad: 12.05 Radio orkester — 20.00 Praga — 22.20 Jazz. — Zagreb: 12.30 Plošče — 20.00 Simfonični koncert češke filharmonije. — Budapest: 12.00 Radio kvintet — 18.20 Operetna glasba — 20.00 Mozartov koncert. Plesna glasba. — Dunaj: 11.30 Opoldanski koncert — 19.30 Koncert — 21.30 Operetni večer — 22.05 Plesna glasba. — Rim: 12.45 Vokalni in instrumentalni koncert — 21.00 Lahka priljudna glasba. — Milan-Torino: 19.30 Plošče, Pesta glasba. — Langenberg: 20.35 »Walküre« II, R. Wagner — 23.00 Plesna glasba. — Stuttgart: 20.30 Goethe — 21.10 Ponedeljski koncert — 21.45 Pesniška akademija. — Berlin: 20.30 Orgle in orkester — 21.15 Koncert. — Praga: 20.00 Simfonični koncert češke filharmonije. — Toulouse: 19.15 Klasično simfonična glasba — 20.15 Koncert vojaške godbe — 22.45 Solo točke. — Leipzig: 16.00 Popoldanski koncert — 19.30 Koncert — 20.00 Nemška in nemški narod — 20.30 Klasična glasba — 22.00 Plesna glasba. — Trst: 12.45 Pester koncert — 17.30 Pester koncert — 20.00 Milano.

Torek, 19. januarja:

Belgrad: 10.30 Narodne melodije — 12.30 Radio orkester — 20.30 Narodne pesmi — 20.30 Zagreb — 22.50 Ciganska glasba. — Zagreb: 12.30 Plošče — 20.00 Večerni koncert. — Budapest: 17.30 Lahka glasba — 19.00 Radio orkester — 19.30 Operni prenos. Ciganska glasba. — Dunaj: 11.30 Operni koncert — 19.35 »Nibelungi«, R. Wagner — 22.20 Plesna glasba. — Rim: 12.45 Vokalni in instrumentalni koncert — 21.00 Italijanska glasba. — Milan-Torino: 11.15 Instrumentalni koncert — 21.00 Simfonični koncert. — Langenberg: 22.00 Koncert — 21.00 »Walküre« III, R. Wagner. — Stuttgart: 19.45 Anekdote — 20.00 Koncert — 23.00 Plesna glasba. — Berlin: 20.00 Klasična glasba. — Praga: 19.20 Večerni koncert — 21.00 Večerni koncert. — Toulouse: 20.30 Večerni koncert — 23.30 Operna glasba — 23.45 Operne pesmi. — Trst: 12.45 Pesta glasba — 17.30 Pester koncert — 20.00 Milano.

Iz društvenega življenja

Mavčiče. Kat. prosvetno društvo uprizori danes ob 15 Nastrovo burko v 3. dejanjih »Utopljenec«. Med odmori igra društveni tamburaški zbor. Ljubitelji poštene zabave vljudno vabljeni!

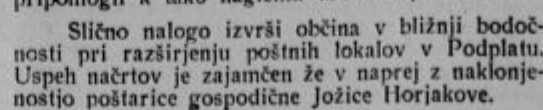
Vrhnika

Dne 23. jan. se vrši v Rokodelskem domu veleznimivo predavanje: »Strupeni plini v bodoči vojni. Ker je snov veleznimiva in predava strokovnjak dr. M. Justič, upamo, da bo vrhniško občinstvo do zadnjega kotička napolnilo dvorano ob 8 zvečer. Ker je združeno predavanje s stroški, bo vstopnina 2 Din za osebo.

Celje

Izložba: Jugoslovenske knjižarne

Igro »Utopijence«, s katero smo začeli letošnjo sezono, ponovimo zopet v nedeljo 17. jan. ob 8 pop. v našem Gorjanskem domu. Številen obisk pri prvih dveh predstavah te igre in pa »Male pevke«, ki smo jo igrali v praznikih, nam kaže, da so igralci svojo vlogo dobro rešili in da sta igri splošno ugnjali. Upamo, da bo tudi današnja predstava dosegla isti uspeh in obisk.

Od novega leta naprej je umrlo že 5 oseb. Če bo šlo tako naprej, bo letos več mrličev, kakor rojstev.

Denarni trg

Položaj na denarnem trgu se vsekakor izboljšuje. Opazamo dotok novih vlog tudi od podeželskih vlagateljev, kar je dokaz, da se tudi po deželi zaupanje v naše zavode in v naš dinar okrepljuje ter da uvidevajo celo oni, ki so do sedaj svoj denar držali doma, da to nima nobenega smisla, ker tako ne samo izgube obresti, temveč vrhu tega še riskirajo, da jim denar kdo ukrade ali se jim drugače uniči.

Zadnje dni so nekateri tukajšnji zavodi imeli že prav živahen promet in so pri tem zabeležili večje število novih vlog.

Mnogi vlagatelji o priliki kapitaliziranja naravnih obresti za lansko leto preključijo svojčas, največ vsled trenutnega strahu, prijavljene odpovedi

K elektrifikaciji

Danes se vrši slovesna blagoslovitev transformatorske postaje na Črnučah, ki je zaključek daljnovežnega Črnuča—Velenja, čigar gradbeni stroški so znašali 12 milj. Din. S tem je prišla velenjska elektrika v Ljubljano, katere velik del že jemlje velenjski tok. Tudi druge elektrarne si hočejo pridobiti v Ljubljani svoje konsumente, kar jim bo gotovo vdoglednem času uspelo. Ljubljanska mestna elektrarna se sicer trudi, da bi preprečila dovoz cenene elektrike v mesto, kjer ne bi imela več monopola, kakor doslej. Vendar je že danes skoraj gotovo dejstvo, da bo imela ljubljanska mestna elektrarna vedno več konkurence v mestu samem. Ugodne posledice tega dejstva ne bodo izostale, saj je razlika med cenami toka, ki da oddaja ljubljanska mestna elektrarna, in cenami, kakor jih imajo Kranjske deželne elektrarne, le prevelika. Tako bo Ljubljana prisiljena, da se spriznani s KDE, s katerimi se bo morala pogoditi. Ljubljanski konzum pa bo imel to korist, da bo električni tok postal gotovo cenejši. S tem bo dokazano upravičenost dejstva, da so KDE prišle v Ljubljano.

Transformatorska postaja na Črnučah je zaključila prvo etapo elektrifikacije naše banovine. V drugi etapi bo dosežena zveza med Završnico in Velenjem, tako da bo zgrajen od Završnice do Kranja daljnovod, ki bo priključen sedanjemu daljnovodu. Zato bodo zopet potrebna nova sredstva, katere je dal na razpologo Pokojniški zavod v Ljubljani. Deloma so tudi v banovinskem proračunu predvidena znanja sredstva za pospeševanje elektrifikacije. Pokojniškemu zavodu gre tudi zahvala, da je omogočil z domačimi sredstvi velkopotezno elektrifikacijo dežele, ker bi bili drugače primorani obrniti se v inozemstvo.

Končno stojimo tudi že pred uresničenjem načrta, ki predvideva zgraditev velike hidrocentrale pri Mostah na Savi s 7000 k. silami. Elektrifikacija bo prišla tudi na Dolenjsko in kmalu bo vsa naša dežela ugodne posledice elektrifikacije.

Iz ital. gospodarstva

Milan, 15. januarja.

Gospodarska kriza je tudi v Italiji dosegla lani svoj višek. Posebno se opazja sedaj kriza v italijanskih finančnih na eni strani, so se dobroimetja državne blagajne velika, saj so znašali fond dne 30. novembra 2.3 milijarde lir. Istočasno ima država tudi velika dobroimetja pri emisijski banki. Vendar vsa ta dobroimetja ne bodo dosti koristila, ker deficit v tekočem proračunu stalno narašča. V prvih petih mesecih proračunskega leta (od 1. julija do 30. novembra 1931) je znašal deficit približno poldrugo milijardo lir. Ta deficit je bil v veliki meri povzročen zaradi zmanjšanja carinskih dohodkov. Zaradi tega so tudi bile zvišane uvozne carine v septembru lani, nadalje so bile letos uvedene pristajne razkladalne takse.

Gospodarsko krizo v Italiji označujejo tele statistike: promet na železnihah je padel v prvih 11 mesecih lani od 50 na 41 milj. ton. Blagovni promet v italijanskih pristaniščih pa je padel od 33 na 30 milj. ton. Zunanja trgovina izkazuje zmanjšanje v prvih 11 mesecih lani za 25%. Ker pa se je uvoz bolj zmanjšal kot izvoz, je pasivnost padla od 4646 milj na 1616 milj. lir.

Izkaz Banca d'Italia za ultimo 1930 kaže v primeri z začetkom leta povečanje zlatnega zaklada od 5297 na 5626 milj., dočim so istočasno devize padle od 4328 na 2170 milj. lir. Obток bankovcev se je zmanjšal od 15.681 na 14.236 milj. lir. Menični portfelj banke je narasel od 3008 na 4596 milj. lir. Lombard pa je padel od 1662 na 1064, istočasno pa tudi depoziti privatnikov od 1420 na 1311 milj. lir. Samo zlato kritje obtoke bankovca znaša 39%. Obток bankovcev in obveznosti po vidu so krite z 48% v primeri s 53.2% koncem lanskega leta. Zakonito določeno kritje znaša 40%.

Brezposelnost je v primeri z lanskim letom narasla za 60%. Brezposelnih je bilo registriranih konec novembra lani 878.000, 30. novembra 1930 pa 534.000.

Letošnji kožuhovinarski sejem v Ljubljani se bo vršil dne 25. januarja. Lovci, ki hočejo za pravično ceno vnovčiti svoj pridelek, naj se strnejo v še ožje vrste in podpro skupno prodajo pod okriljem »Lovske zadruge«, ki vodi naše lovsko gospodarstvo, in pa »Ljubljanskega velesejma«, ki skrbi v splošnem za razvit naše trgovine, obrti in industrije. Če hočemo vzdržati cene, ki so določene na svetovnem trgu, nam ne preostaja drugega, kakor da prodajamo skupno. Tisti trgovci, ki jim gre za večjo količino in navadno plačujejo po svetovnih cenah, bodo prihajali na naše sejme le takrat, kadar jim bomo lahko nudili mnogo dobrega blaga. Naša »Divja koža« sprejema kožuhovino do ponedeljka 25. t. m. Pošljite kožuhovino takoj na naslov: Ljubljanski velesejem, Ljubljana.

Vpisi v trgovinski register: Franc Dobovičnik, trgovina z mešanim blagom, Celje; Anton Hofbauer, trgovina z usnjem itd., Celje; Kajfež, dr. z o. z., trgovina z vinom (30.000 Din, K. Jakob), Ljubljana; Kralj Jože, dr. z o. z., pekarija itd. (5000 Din, Kralj Jože st. in Kralj Jože ml.), Trzin.

Avstrijsko-švicarski devizni kliring, 15. t. m. je avstil v veljavo nov način deviznega kliringa med Avstrijo in Švico. Doslej švicarski uvozniki niso bili primorani oddajati svojih plačil pri Narodni banki. Sedaj pa so v Švici sklenili, da morajo švicarski uvozniki obvezno deponirati pri Narodni banki zneske za plačilo svojih faktur. Istočasno je bilo to uvedeno tudi v prometu z Madžarsko, ki ima tudi že od decembra lani pogodbo o kliringu s Švico.

Srečke Rdečega križa so bile izžrebane na zadnjem žrebanju, ki se je vršilo 15. t. m., v teh-le

svojih denarnih vlog ter na ta način preprečijo znižanje obrestne mere, ki bi drugače avtomatično sledila, ko po preteku odpovednega roka vloga postane nevezana. Razlika med nevezanimi in vezanimi vlogami in naložbami znaša namreč tudi še točasno okrog 1 do 1½% na leto.

Zahteve vlagateljev glede dvigov so vedno manjše in se sedaj morejo smatrati kot običajne. Tudi povpraševanje po nepremičninah vidno pomenjuje, ker se pač prilike tako razvijajo, le da so izgledi v tem oziru postopajši, ker je razumljivo, da se bodo morale tudi cene realitet prilagoditi kakor vse drugo — novim razmeram in novemu razmerju vrednotenja dobrin in novi cenitvi gospodarskih vrednot.

serijah: 451, 1034, 1501, 1650, 1932, 3198, 3279, 3486, 3707, 3925, 4453, 4475, 5301, 6160, 6585, 6972, 7864, 8449, 8801, 9115. — Glavni dobitok 25.000 Din pa je zadela srečka št. 3, ser. 4342.

Tobačne srečke. Pri zadnjem žrebanju 16. januarja je zadela 100.000 Din srečka št. 11, serija 3106. Nadalje so bile za amortizacijo izžrebane tele serije, ki se plačujejo po 17 Din za komad: 294, 413, 814, 886, 1081, 1109, 1389, 1561, 1632, 1811, 2008, 2661, 2015, 3220, 3430, 3787, 3807, 3823, 4018, 4294, 4423, 4554, 4743, 4813, 4831, 4881, 4927, 5014, 5125, 5319, 5410, 5511, 5751, 5813, 6137, 6250, 6405, 6436, 6446, 6462, 6682, 6980, 7156, 7341, 7590, 7944, 8050, 8184, 8558, 8653, 8713, 8759, 8888, 9117, 9163, 9352, 9444, 9657, 9851, 9969.

Cene raznim kmetijskim pridelkom. Ljubljana, 16. decembra. V Ljubljani so naslednje cene raznim kmetijskim pridelkom: Ječmen 180 do 210 Din, rž 190 do 210 Din, oves 185—210, koruza 155 do 165, fiol 275—335, krompir 110—125, lucerna 1600 Din, seno 60—80, slama 50—60, jabolka I. vrste 450, II. vrste 300, III. vrste 200 Din, pšenica moka 405—430, koruzna moka 215—225, čisti med 16—20, mleko 2.50—3 Din, finejše kvaliteto vino 18—20 Din in navadno vino 12—16 Din v konsumu.

Tečaj za avliogeno varenje v Kranju. Ponovno opozarjamo na tečaj za avliogeno varenje v Kranju, ki se prične v ponedeljek 18. t. m. ob 9 dopoldne v prostorih kranjske tekstilne šole. Prijavo je izvršiti, ako se še ni poslala, neposredno podpisaneu zavodu, ob otvoritvi tečaja pri vodji tega tečaja g. ing. Knezu.

Borzo

Ljubljana, 16. jan.

Denar

Ta teden se je začel oživljati devizni promet na naših borzih. Narodna banka sicer še ni začela v polni meri dajati deviz za preteklo leto. Zeleti pa bi bilo, da se stvar čimprej uredi, ker nastaja škoda za trgovino. Potrebno bi bilo, da se poveča število posrednikov, da bo delo šlo hitreje od rok. V Ljubljani na primer je s tem zaposlen en uradnik, ko mora istočasno že vsaka večja banka za te posle imeti najmanj enega do dva uradnika.

Na ljubljanski borzi je znašal ta teden devizni promet 6.3 milj. Din v primeri s 5 milj. v preteklem tednu in 8.2 milj. Din v prejšnjem tednu. Poleg tega je treba upoštevati, da je bilo v ponedeljek nekaj prometa tudi v valutah: 0.09 milj. Din, kar je že upoštevano v skupni vsoti prometa. Med posebnimi spremembami je omeniti, da je Narodna banka znižala napetost med najvišjimi in najnižjimi tečaji pri devizah London in Milan, nadalje je znižala nekoliko notico za Curih, ki je bil dotlej skoraj 3 mesece neizpremenjen.

Curih, Belgrad 9.10, Pariz 20.1325, London 17.85, New York 512.62, Bruselj 71.30, Milan 25.85, Madrid 43.30, Amsterdam 205.90, Berlin 121.45, Stockholm 99, Oslo 97, Kopenhagen 98, Sofija 3.71, Praga 15.19, Varšava 57.40, Atene 6.65, Carigrad 2.40, Bukarešta 3.05, Helsingfors 7.50.

Zitni trg

Budimpešta. Tendence: slabša. Promet, srednji. Pšenica: marec 12.30—12.48, zaklj. 12.36 do 12.37; maj 13.17—13.27, zaklj. 13.22—13.24. - Rž: marec 14.46—14.55, zaklj. 14.54—14.56. - Koruza: maj 14.60—14.70, zaklj. 14.62—14.64.

Winnipeg (začetni tečaji). Pšenica: maj 62.125, julij 63.125.

Chicago (začetni tečaji). Pšenica: marec 54.75, maj 56.375, julij 55.625, september 57.375. Koruza: marec 38, maj 39.50, julij 41.125. Rž: maj 45.875.

Živina

Mariborski svinjski semenj. Maribor, 15. jan. Na današnji svinjski semenj je bilo prignanih 75 komadov svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči od 7—9 tednov: 80—100 Din, 3—4 mesece 150—200 Din, 5—7 mesecev 350—400 Din, 8—10 mesecev 450—500 Din, 1 leto 600—700 Din, 1 kg žive teže 6—7 Din, 1 kg mrtve teže 8.50—9.50. - Prodanih je bilo 45 komadov.

25.000 gostov ljublj. ogrevalnice

Ljubljana, 16. januarja.

Ko se je pred leti osnovala mestna ogrevalnica, smo napovedali, da bo vršila veliko socialno nalogo in da bo nudila brezplačno prenočišče in toplo zavetje tisočim brezposelnim. Naše napovedi so se povsem uresničile. Mestna ogrevalnica, ki je bila otvorena dne 9. decembra 1929, je sprejela v prenočevanje v letu 1930 povprečno 35 oseb na dan. Ogrevanje pa se je v zimskih mesecih čez dan posluževalo dnevno 70 do 80 oseb. V ogrevalnici je dovoljeno bivanje proti nakaznici socialno političnega urada, a le onim osebam, ki so bile v tekočem letu zaposlene vsaj 6 mesecev. Postopacem in delomržežem ni dovoljen vstop v ogrevalnico. V ogrevalnici strogo pazijo na red, disciplino ter anago. Za čisto morajo skrbeti obiskovalci sami. Vseh obiskovalcev od decembra meseca 1929 do 1. novembra 1931 je bilo v mestni ogrevalnici 21.452. Do danes pa se je to število nizko cenjeno že zaokrožilo na 25.000. Iz te številke moramo sklepati, kako zelo je ogrevalnica ljubljanskim brezdomcem potrebna. Po poklicih je bilo največ navadnih delavcev, sledili pa so kovinarji, čevljarji, slugi, zasebni nameštenci, trgovski sodelavniki itd. Poleg brezposelnih se sprejemajo v ogrevalnico tudi taki delavci, ki pridejo v Ljubljano, da si poiščejo delo, pa so brez sredstev.

Za delomržežem in postopacem pa je mestna občina na intervencijo mestnega socialnega urada preskrbela, da jih je policija spravila v njihove domovineke občine in jim zabranila ponoven prihod v mesto. Dnevno policija izganja nepoboljšljive potepuhe iz mesta. To je potrebno tembolj, ker so taki postopaci v največjo sramoto Ljubljani in obenem najbolj nevarni zasebni lastniki. Socialno-politični urad temeljito preišče obisti vsakomur, ki proci ali se javi za podporo ter ukrene vedno tako, da je podpora in ogrevalnice deležen le oni, ki je v resnici vreden, vsakega delomržežem pa priporoči policiji, naj ga z odgonom izžene iz Ljubljane v njegovo pristojno občino.

izdelujejo se najnovejši modeli otroških in igra-nih vozičkov, tričiklji, razna novejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franko. Tribuna' F.B.L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

**Domača solidna tordka
kiparski in pozlataarski
atelje - Celje**
se priporoča za vsa v to stroko
spadajoča dela
M. Hohnjec
Celje :: Razlagova ulica :: Celje

Lovske puške, floberte, brovning pištole, lovške in ribiške potreščine
F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana
Kongresni trg 9

Naznanjam sorodnikom in znan-
cem, da je moj brat, gospod

Jožef Janžekovič

konzistorialni svetnik in dekan

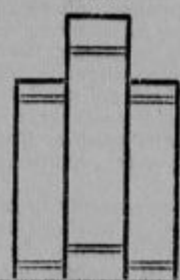
po dolgotrajni in mučni bolezni, pre-
viden večkrat s sv. zakramenti, dne
15. januarja 1932 ob pol 21 izdihnil
svojo blago dušo.

Pogreb blagega pokojnika se bo
vršil v torek dne 19. januarja ob 10
dopoldne na pokopališče pri Sv. Le-
nartu v Slov. goricah.

Sv. Lenart v Sloven. goricah, dne
15. januarja 1932.

MARIJA JANŽEKOVIC, sestra.

**SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKJE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.**

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOTARJEVA ULICA 6
IL NADSTROPJE

Spreten ključavničar

Izprašan mašinist za parne stroje, zmožen vseh popravil na strojih za obdelavo lesa, ki bi prevzel samostojno vodstvo delavnice (Reparaturwerkstätte) z obvladanjem nemškega jezika, se išče za stalno službo. Pismene ponudbe z dolgoletnimi izpričevanji in z navedbo plače je poslati na upravo »Slovenca« pod šifro »Samostojen« št. 528.

NAZNANILO

Naznanjam cenj, občinstvu, da sem otvoril modno krojaštvo na Dolenjski cesti 20, v hiši g. Marenčeta. Izdeloval bom po najnovejšem kroju in nizkih cenah. Priporočam se najtopleje in beležim z odličnim spoštovanjem Karl Kocjan, modno krojaštvo, Ljubljana, Dolenjska cesta 20.

Ozeblinae.

Ozeblinae odstranimo najhitreje, če kopljemo noge večer v 3 l tople vode, v kateri je raztopljena 1 žlica soli sv. Roka. Po kopljeji se priporoča ozeblinae na lahno masirati z vazelinom in nato zaviti v tople krpe. Dobiva se v vsaki lekarni in drogeriji, glavna zaloga za Slovenijo: Drogerija Gregorič, Ljubljana, ali pri glavnem zastopniku drogerija »Nada« V. Gabrič, Subotica telefon 6-37.

Potrli vsled globoke žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem, tovarišem in znanecem, da nas je naš skrbni oče, brat, stric itd., gospod

Ivan Kronovšek st.

posestnik v Orli vasi

danes zjutraj ob pol 6 v 77. letu starosti, nepričakovano, vdan v božjo voljo po dolgi, mučni bolezni za vedno zapustil. — Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v ponedeljek 18. t. m. ob pol 11 na farno pokopališče v Braslovčah.

Svela maša zadušnica se bo brala v ponedeljek 18. t. m. ob pol 11 v farni cerkvi v Braslovčah. Dragega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin. Orli vas, dne 16. januarja 1932.

AMALIJA KRONOVŠEK, soproga.

IVAN, AMALIJA, FRANC, TONČEK, otroci — in vsi ostali sorodniki.

Zahvala

Ob nenadni smrti svojega prerano umrlega soproga, gospoda

dr. Josipa Jenka

profesorja v pokoju

izrekam najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so v težki uri čutili z menoj ter mi stali ob strani. Posebej mi je dolžnost zahvaliti se preč. g. dekanu Dolinarju, g. kaplanu Grčarju za tolažilne obiske pri pokojniku ter vsem prečastitim gg. duhovnikom, ki so služili sv. maše in asistirali pri pogrebu. Zahvaliti se moram bivšemu županu g. Andreju Murniku in sedanjemu županu g. Ivanu Kernu ter vsem članom občinskega odbora, ki so darovali prekrasen venec in se korporativno udeležili pogreba, dalje zdravnikom g. dr. Majerju iz Cerkelj in g. dr. Neubauerju z Golnika, ki sta pokojniku nudila zdravniško pomoč, pokojnikovim učencem ter vsem prijateljem in znanecem, ki so pokojnika v tako častnem številu spremlili na njegovi poslednji poti.

Dvorje-Cerklje pri Kranju, dne 17. januarja 1932.

Helena Jenko, soproga.

NAZNANILO

Cenj, občinstvu vkladno naznanjam, da sem preselil svoj krojaški atelje iz Lepodvorske ulice v Wolfovo ulico 10 ter bom nadalje po nižjih cenah izdeloval najmoderneje fazone od 250—300 Din. Točna in solidna izdelava! — Se priporoča LUDVIK LOGAR, modno krojaštvo, Wolfova ul. 10.

Čitateljem „Slovenca“ za nedeljo

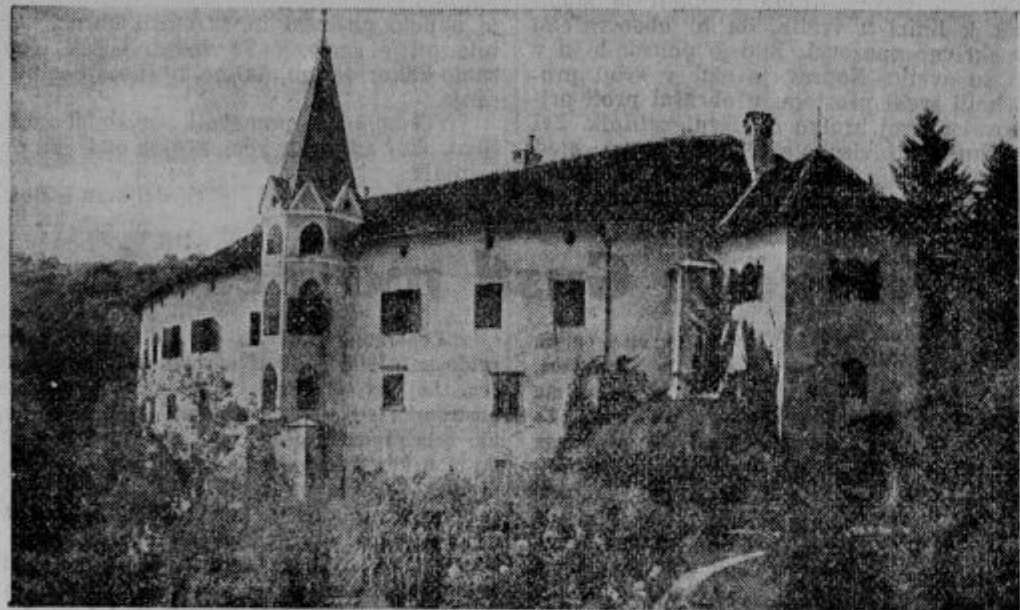
Za Šmarješkimi toplicami

Dolenjska je čudovita zemlja. Vsestransko zanimiva. Privlačna ob vsaki letni dobi, ljubka, nepozabna. In njeni topli vreli, ki so v Dolenjskih in Šmarjeških toplicah, prijetni, zdravilni. In pisana njih okolica! Kdo ne bi šel po onih tihih gajih, med resjem in trtami, ob toplih in hladnih studenčkih! Koga ne bi privlačjala zgodovinska tla šmarješke zemlje?! In tja gre naša pot.

Veliko, od gozdov obrobjeno kotlino je pred davnimi časi napolnjevalo jezero, ki si je kasneje izjedlo iztok proti severovzhodu, in v močvirni dolini so žuboreli na dan le še topli vreli. Lajšali so bolečine najbrž že Keltom in Rimljanom in kasneje betežnim okoličanom, katerim so bili zdravilni učinki tople vode prav dobro znani. In to kmetom in gospodom.

Svet precej naglo pada in zeleni travniki se kar naenkrat združijo s temnimi gozdovi, ki se vzpenja po nasprotnem pobočju gori proti vasi Grič in dalje na levo k sv. Jakobu na Cerovcu. Na obeh straneh ceste grajski sadovnjak, dalje obširna in lepa gospodarska poslopja, ki kažejo na vestno in umno gospodarstvo, in ob velikem grajskem vrtu smo kar hitro v ljubkem grajskem parku in pred grajskimi vrati.

Zdi se, da je moral imeti grad nekdanja sprednja strani (če tako imenujemo vhodno stran) jarek, čez katerega so spuščali privlačni most. Njegovi sledovi se še vidijo. Nad naprej potisnjenim vhodom se poleg romanskega okna v prvem nadstropju opazijo sledovi dveh grbov. Razločen je še levi grb, ki nosi tri srca na rdečem polju in napis Enn-gern. Grad je od te strani dvonadstropen,

Grad Klevež.

Bliznji gradovi Strlek, Stari grad, Otočec, Kozjak, Modruše, Klevež, Zbure, Čretež, Suta in drugi so imeli višek užitka ob kopanju v toplih vrelih Jezerske kotline, kakor nazivajo usedlino sedanjih Šmarjeških toplic. Močno so bile zanemarjene, zdaj so modernizirane in zahtevam novodobnega človeka odgovarjajoče. Prav prijetno je tam letovanje.

Po travnikih smo v dvajsetih minutah v Šmarjeti. Lična vas s krasno novo cerkvijo in zanimivo okolico. Tu je mnogo železne rude, ki so jo pred pol stoletja še prav pridno kopali tam za gradom Strlekom in proti Zalovčam. In še za nekaj so peli krampi in lopate. Prekopavali so starodavne gomile, in to ne zaman. Mnogo orodja, orožja in nakitov iz najstarejše železne in pozne bronaste dobe so našli tam naokoli od Strleka nad Toplicami do Vinrhov in do Kleveža, vsaj so v znanstvenem svetu šmarješke izkopine poleg onih na Vačah najznamenitejše v ožji naši domovini in se vzorejajo s slavnimi hallstattskimi. Ljubljanski muzej hrani številne dokaze slavnih dob naše zemlje, pa tudi muzeji po Avstriji, Nemčiji in drugod se dižijo z njimi.

Zunaj vasi smo kmalu pri znamenju, od koder se zasveti v dolini na levo cilj naše poti. Grad Klevež, slavna in zanimiva starina, ki pa je svetu tako malo znana, ker je pač preveč od rok, ali kot pravimo, Bogu za hrblom. Sama toži radi tega in tudi nam je žal. Včasih je bilo to seveda drugače.

Po bližnjici — to je po stari cesti — bi že od mostu lahko zavili proti gradu, voz pa nas vleče dalje do prve vasi Zbure.

Nad vasjo veliko slikovito poslopje in poleg obširno prazno zidovje. To je grad Zbure in ob njem hlevi, ki so pred desetimi leti pogoreli.

Grad Zbure je med najmlajšimi vrstniki. Šele sredi 17. stoletja baš za Valvasorja nam je znan prvi njegov lastnik Bernard pl. Palmburg, sin kleveškega graščaka Jurija. Gradil se je nemško imenoval Rudolfswerff.

Palmburg si je postavil še enonadstropen lesen gradiček, ki pa ga je mnogo kasnejša lastnica Ana Felicita Schweiger-Lerchenfeld podrla in leta 1736. sezidala sedanji lepi dvonadstropni gradič, ki ga dižijo visoke sobe, kapelica, slikovite arkade, kameniti podboji in slikana grajska vrata, kar se vidi še danes.

Njena zgodovina je tesno zvezana s Klevežem in je tudi danes v rokah istega lastnika, rodbine Ulm, ki pa ima v Zburah le svojega oskrbnika.

Malo navkreber, pa smo že na križišču stare in nove ceste. Križ stoji ob razpotju. Diven razgled. Preko Vinrhov, najstarejših naših gradišč, in preko sv. Lenarda se izgublja oko v daljnih Gorjancih, v podnožju širno plodno polje, valoviti, prijazen svet, ljubke vasice in pisane cerkvice, gradički, zidanice, pa gozd in v kotlini nekaj belega — grad Klevež.

Mimo dolge vrste grajskih kozolcev moramo. Na levo sredi polja skoro na samem majhna cerkvena Matere božje na Slapah. Sezidal jo je v začetku 17. stoletja kleveški graščak Jurij Moskon, čigar truplo čaka vstajenja v tamošnji cerkveni kripti. Ob hudi turški nevarnosti se je zaobljubil, da postavi na lastnem svetu M. b. na čast cerkvice, ako premaga sovraga in se srečno vrne iz boja. In je držal besedo.

zelo raztegnjen, masiven, a vendar domač, vabljiv. Ljubek stolpič sredi prednje stene mu daje barvitost in zvišuje njegovo lepoto, ki se tako sijajno odraža od temnega okvirja gozdnih kulis.

Na grajsko dvorišče moramo skozi predoru sličen prehod pod vhodnim traktom. Silna hrastova lesena vrata na lesenih tečajih in zadaj z lesenim zapahom čuvajo grajske prebivalce. To je ostanek prejšnjih dob (nosi letnico 1821), kot sem ga našel na gradu Tolstem vrhu pod Gorjanci. Surovo obtesan les. In sam les, vsepovsod les. Bili so mojstri naši stari!

Grajsko dvorišče je precej obširno in deloma tlakovano. Za Valvasorja je moralo biti krasno, kakor je v soteškem gradu še danes. V pritličju in v obeh nadstropjih severnega ter vzhodnega trakta se poznajo sledovi arkad. Kamenito stebričevje pogledava iz belih sten. Slikovitost srednjega veka je uničila praktičnost kasnejše dobe, ko so lastniki dali več na komodnost kot na lepoto in so si hodnike lepo obzidali, da jim pozimi ni zapadel sneg sobnih vhodov in jim ni brila burja skozi vratne špranje.

Divja trta na vzhodni steni in prava vinska trta na zahodni steni preprečujeta enoličnost grajskega dvorišča. Vinska trta je razpela svoje prste čez celo zahodno in čez pol severne stene. Stara je okrog četrto stoletja in meri po vzpetini nekako 30 m. Pravijo ji »bli-na« in jo zelo negujejo, ker je silno rodovitna, čeprav bolj priprosta.

Južni trakt vsebuje grajsko kapelico. Ta ni stara kakor grad, datira šele iz druge polovice 18. stoletja. Dotlej so maševali v obširni grajski dvorani, kjer je bil poleg drugih enajstih grbov tudi grb avstrijskega cesarja Friderika IV. z letnico 1489 in z njegovimi geslom: A. E. I. O. U. Kapelico so morali torej sezidati kostanjeviški cistercijani, ki so tedaj gospodarili na Klevežu.

Visok romanski vhod vodi v kapelo. Nad vhodom velika freska, predstavljajoča Mater božjo z Jezusčkom v naročju, ob straneh po en svetnik, nad njimi dva angelčka, držeča nebeško krono. Freska je bila že močno izprana, pa jo je pred dobrim letom obnovil znani dunajski mojster Kleinert, ki je poslikal tudi več dolenjskih cerkev.

Nad sliko mal stolp, ki pa je zdaj prazen. Oba zvončka sta bila mobilizirana.

Kapela je bolj topooglata s kupolo, ki se dviga do 15 m od tal. Vsa je bela. Oltarna slika M. b. je delo slavnega Langusa. Za sliko je v oltarni duplini še lesena soha M. b. odeda v brokat. To je bila prvotna oprema oltarja. Dvoje oken pripušča svetlobo, dve starinski klopi ob straneh tvorita edini inventar bele kapelice.

Mašuje se v njej vsako leto na praznik posvečenja cerkva, nekako sredi oktobra. Je to tedaj pravi družinski praznik in zahvala za dobro letino.

Grajske sobane so velike in svetle in krijejo mnogotero znamenitost, kot n. pr. okroglo lovsko fresko na stropu. Slika je Langusovo delo, ki ga je pred 18. leti obnovil graški umetnik Annesbauer. V sosednji sobi je velika freska čez cel strop, predstavljajoča jutranje zarjo.

Kdo je grad zgradil, tudi Valvasor ne ve. Znano je le, da so bili že v 13. stoletju njegovi lastniki freisinski škofje. Ti so imeli te-

daj v rokah tudi podgorjanski grad Prežek ter graščino Dobravo ob Krki. Upravljalo se je vse iz Kleveža, kjer so škofje vzdrževali svojega grajskega grofa. Tako nam je znano, da sta škof Emho in Rudolf Svibenski v soboto pred sv. Jurijem, 22. aprila 1301 sklenila v Škofji Loki pogodbo, po kateri je prevzel Svibencan v upravo in oskrbo vse tri gradove in prejemal za to sto mut pšenice in rži, sto mut ovs, četrta vina v Marchi (Dolenjsko) in vso mitnino na mostu pri Dobravi.

V drugi polovici 14. stoletja je Klevež prišel v last avstrijskih vojvod. Rudolf Avstrijski je 8. avgusta 1362 zastavil grad Viljemu Speirengerju. Pa so ga freisinski škofje dobili spet nazaj in dobrih šestdeset let pozneje najdemo tam njihovega grajskega grofa Jurija Mindorferja, ki je po dveh letih oskrbništvu 1428. leta ustanovil večno mašo za kapelo sv. Antona v Novem mestu.

Močna veriga gradov od Gorjancev preko Krke in Mirenske doline do Save ni mogla 1483. leta zadržati prodirajočega kralja Matjaževe vojske, ki je rohnela po Stajerskem in Kranjskem in dosegla tudi Klevež ter ga najbrž požgala. Ogri pa niso ostali dolgo v deželi in gradu so se spet polastili Avstrijci. Na Klevežu je gospodaril Jurij Turn, ki ga je dobil morda še od Matjaža; 1510. leta je bil grad še njegov. Dediči so ga prodali Ivanu Krstu Valvasorju, ta pa ga je zapustil svojemu svaku Francu pl. Moskonu.

Freisinski škofje pa niso bili zadovoljni, ker so nasilno prišli ob tako krasno premoženje in so 1587. leta zahtevali Klevež nazaj, kar se jim je tudi posrečilo. Škof Ernest, sin bavarskega vojvode Alberta IV., je leta 1598. dal grad za šest let v najem Juriju iz Beričevega. Za njim je bil kleveški najemnik Jakob Schreiber, stolnik v Škofji Loki in v Klevežu, ki je dobil tam doli celo plemiško pismo in lasten grb.

Rodbina Moskonov si je tudi želela nazaj v Klevež, in leta 1622. se jim je nakup res posrečil. S papeževim dovoljenjem in pritrdilom deželne gosposke ga je škof Ferdinand prodal zgraditelju cerkvice v Slapah, baronu Juriju Moskonu.

Za njim je Klevež podedoval Jurij pl. Palmburg, čigar sin Bernard je po očetovi smrti prodal Klevež grofu Matiji Strassoldo, sam pa je obdržal bližnje Zbure z mnogimi kleveškimi posestvi.

Strassoldova vdova Marija Kunigunda, rojena grofica Paradeiser, je 17. januarja prodala Klevež stiškemumu opatu Antonu pl. Gallenfelsu za 53.000 goldinarjev kr. veljave.

Zlata doba je napolnila Klevežu. Čez štiri leta ga je opat Gallenfels znotraj in zunaj preuredil, zlepal in mu dokupil za 40 tisoč gld. Še lep grad Čretež in tako združil dvoje gospostev, vplivnih in močnih. Vsaj sta baš ta gradova zapirala in varovala Krško, oziroma Mirensko dolino. Klevež je imel sodno oblast, torej vredno, da se temu primerno opremi. Komaj še vidni grb na pročelju bo najbrž Gallenfelsovo delo.

Tudi Stiški opatje so imeli v Klevežu svoje oskrbnike, takozvane prefekte. P. Martin Gušić n. pr. je za Klevežem odšel na Bajnof pod Trško goro pri Novem mestu, kjer so imeli menihi velika posestva.

Klevež pa je bil Stičanom le predrag in zato ga je že naslednji opat Aleksander pl. Engelhaus leta 1719. prodal kostanjeviškemu cistercijanom za 43.000 gld. Ti so imeli tedaj Kostanjevico, Klevež, Mehovo, Ruperč vrh in mnogo drugih posestev, dokler ni Jožef II. 1788. leta zasegel vseh teh posestev za verski zaklad.

Od tega je Klevež najbrž kupil baron Schweiger, ki je bil tudi lastnik Zbur. Potre-

boval je denar in na prav izviran način je prišel do njega.

Priredil je, kakor znano, loterijo, katere glavni dobiček sta bili posestvi Klevež in Zbure z gradovima vred. Po vsej Evropi je prodajal srečke. Deset srečk je kupil tudi Francoz Ludvik Jombart, član patricijske rodbine iz Lillea, ki se je priženil v Sedan. Neka hamburška banka mu je poslala srečke, ki jih je plačal in, kot je proroško napovedal, z njimi tudi res zadel. Za pet goldinarjev je prišel do dveh gradov in do velikanskega posestva. 26. novembra 1823. leta je postal lastnik in naslednje leto je prišel na Klevež. Njegova vnukinja je sedanja lastnica Kleveža, gospa Gabrijela Ulm, njen soprog g. Anton Ulm je gospodar gradu Zbure.

Zanimiv je sprehod okrog kleveškega gradu. Tik za gradom gozd, divje pečine, spodaj globoko planinsko-živahen potok Radulja. Zajezen tvori malo jezero in oddaja del svoje sile po dolgem vodu turbini grajske elektrarne, ki obstoja že trideset let in je za Auer-spergovo v Soteski najstarejša privatna elektrarna v deželi. Zgradil jo je sedanji graščak. Moči ima 35 HP, porablja pa se je le 12 HP. Vse delo vrši elektrika in razsvetljuje vsak kotiček v gradu in v velikanskem hlevu, kjer rede živino siemenskega plemena, mešano z murbodenskim, in ki ji je glavni namen vzreja velikih volov. Res krasna živina!

Klevež stoji — kakor omenja že Valvasor — na velikanski votli skali. Na zadnjem delu se svet toliko dvigne, da je videti grad skoro le visokoprtiličen. Mnogo obetajoče zro nate okna velikanskih kleti, kjer je doma božja kapljica, ki je leta 1929. dobila medaljo na svetovni razstavi v Barceloni. Edina slovenska in tretja jugoslovanska vinska razstavljalca!

Grajsko poslopje ni skoro nikjer oglati. Nekam zaokrožene so vse zunanje stene, dvorišče pa je oglati. Vseled padca terena je na sprednjem delu poslopje dvonadstropno.

Teloh cvete ob njegovem podnožju, jelenji jezik vedno zeleni, doli pa buči divja Radulja, ki se malo niže pod gradom nena-dno umiri in leze kot dolinski potok proti Skocjanu in dalje v naročje tihe Krke. V slednji zaman stikate za raki, ki jih je Radulja še polna.

Ob veliki vodi pribruha mokri element tudi naravnost izpod gradu, kjer sta dve veliki naravni jami. Zgornja je 82 m dolga, polna kapnikov, stalagmitov in stalaktitov. Izrazita je tudi apnenčeva tvorba velikana Goljata. Prav natančno se razločijo mogočna prsa, mišičasta rama in desna upognjena roka s petimi prsti, kot bi Goliat hotel vreči kroglo doli v Raduljo tja onstran pod zeleni Grič, izpod katerega prihaja poleti in pozimi 22° R topla Kleveška Toplica, ki so jo nekoliko ogradili in ki služi poleti za prijetno kopel, pozimi pa pride grajskim pericam posebno prav. Radi nje voda ne zamrzne še celo četrto ure niže doli nikdar, osobito ker prihaja stre-ljaj od gradu iz Zleba pod Seli še drug tope! vrelci, imenovani Stara Toplica s 15° R.

Voda, ki se ob velikem deževju pretaka po spodnji jami kleveških pečin, udarja na notranje stene, ki čudno zvone, kar pa se čuje le v gradu, zunaj pa ne. Od tod, trdi Valvasor, ime Klingenfels. To pa ne odgovarja dejstvu. Tuji naziv je nastal iz staro-visoko-nemškega izraza »Klinge«, ki pomeni globok jarek. In Klevež je res grad, ki se razven na jugozapadni strani dviga povsod nad divjim jarkom, torej pravi »Klingenfels« ali od našega ljudstva počešeni Klevež. S ponosom ga moremo uvrstiti na odlično mesto tajinstvene in večno lepe doline gradov tam med zelenimi Gorjanci, temnim Rogom in veselimi goricami.

Po Javi

Zelenje, nič kakor zelenje, sočno, po dežju osveženo, večno zelenje vse gori do kamenitega kraljestva lave! Po pravici torej imenujejo Javo otok iz smaragda.

Nobena izmed množičnih pokrajinskih slik — piše opat Klotz v svoji knjigi »Med templji in pagodami« — ne živi v meni tako skrbno ohranjena in enotno živobojna kakor Java: samoglasniško dvoglasje sinjega in zelenega. V klasični umetnosti je treba smelega poguma, da postavi umetnik obe barvi brez prehoda drugo poleg druge, tu v naravi se čudovito zlivata med seboj! Sinje je morje, sinje nebo, zemlja pa je zelena.

Java je kakor eno samo ognjišče in vleče me v deželo, v kateri stoje vulkani kakor svetilke ob poti. Zloglasni Gedeh ostane na levi. Z vsem spoštovanjem se peljem okrog vulkana in zgrozi se mi, ko ogledujem njegovo uničujoče delo. Stoletja spe — mož in miš, kultura in umetnost — pod lavo. Moj pogled pa velja pred vsem Papandajanu pri Garutu, ki ga imenujejo domačini »Kovačnico«. To je eden izmed tistih ognj bljuvajočih velikih morilev, ki so vrgli vkup zemljo in ocean in vse, kar se je na nji imenovalo človek, z mesti in zidovi, pogreznil v globine. Ob vnožju orjaškega žrela leži »Mrtvaška dolina«, gola, kamenita tla, pesek in strupeni plini, v katerih območju ne more uspevati nobeno, še tako borno življenje.

V Djokjakarti sem se zopet ustavil. Imel sem sicer s seboj priporočilo na sultana, a nisem izgubil časa z obiskom pri njem. Videl pa sem ga slučajno v nekem slovesnem sprevodu z vsem njegovim srednjeveškim dvornim sijajem. Ogledal sem si tudi njegove gradove, ribnike, preraste z nokoto, hleve s sloni in tigre v obori.

Kar sem pa v »Djokji« iskal, so bili arhitektonski ostanki iz časov, ko Javanci še niso nič vedeli o islamu in so dvigali svoje roke še k Brahmi in Buddhi. Najprej sem dospel do hindujskega templja v Prambananu. Tam sem naletel zopet na ljube, stare prijatelje iz Indije, na srdito grozeča roditelja Šiva in Durga in njunega sinka Ganezaha s slonovo glavico. To je morala biti nekoč veličastna tvorba! V vencu se vrsti tempelj za templjem. Žal je danes vse preperelo in razpadlo, saj stresa in hrumi nad temi zidovi že dvanajst vulkanskih stoletij, a že sami na sebi niso bili nikako ciklopsko delo. Samo umetna kamenita tla so še dobro ohranjena in so tudi najlepša na tej orjaški tvorbi. Okraski predstavljajo prizore iz indijskih epskih pesnitev in z veliko liubeznijo pripovedujejo zgodbo o zvesti opio Hanumani.

Vračal sem se čez »Tisoč templjev«. Prav za prav jih je samo devetsto in šestdeset, ki se v štirih kvadratnih vrstah nizajo okrog centralne zgradbe. Razvaline, same razvaline! Prekrasno pa je ohranjen veličastni »templej« v Boro-Budurju, pač največja buddhistična zgradba sveta. Stoji na griču in se dviga s svojimi sivočrtnimi zidovi in kupolami visoko iznad palmovega gozda; videti ga je že iz velike dalje od vseh strani. Piramida brez notranjega prestola, težka mračna zgradba; zdi se, kakor da bi utleščevala strahote smrti in svinčeno težo večne noči. Šele potem, če se vzpenjam na zidovje, korakamo po terasah in galerijah in vidimo med kupolami, ki jih nosijo stebri, sinjino neba in se ogrevamo ob reliefni umetnosti, zapolje dih radosti po tem zidovju, da oživi, zakletev se razveže, teža zemeljske trohobe se razgubi; zidovje stremi kvišku, v svetlobo, dokler mu teman

Bruno Frank:

Zlatiček

1.

Ivan Neprav, pomočnik okrajnega geometra, orjaško rasen mlad moški, je šel iz L. v D., da bi opravil neko merjenje. Bilo je ob treh popoldne, vročega, jasnega poletnega dne, in cesta je tekla po odprtem polju brez vsake sence. V mlademu možu je vrela in pritiskala kri, koračil je mogočno in z užitkom čutil, kako ga pod temno obleko v potokih obliva pot.

Imel je nekako polovico poti za seboj, ko je opazil blizu mesta, kjer se odcepi pot v H., na polju mlado dekle. Zela je čisto sama v vroči, zvoneči pustinji, pod blestečim zvonom neba. Ko je začela moške korake, se je vzvračala, zasenčila oči in mu gledala nasproti. Bila je še čisto mlada, vendar že ženska, ogorela, krepka, vabljiva. Nasmejala se je in mu pokimala; Nepravu je kri zalila oči; začutil je omotico in predno se je zavedel, je krenil po strnišču proti njej. Kaj sta potem govorila, tega ni mogel nikdar povedati, tudi kasneje pred preiskovalnim sodnikom ne. Tolklo je gotovo, da je tedaj sovražno vstala proti njemu njegova velika zdržnost, v katero je bil že nehoti prisiljen v majhnem podeželjskem kraju; poželjenje njegovih sedemindvajsetih let mu je v enem samem trenutku uničilo življenje.

2.

Naslednji dan se je oglašil dekletov oče pri občinskem pisarju in ga prosil, naj spiše kazensko ovadbo na oblast. Vse prigovarjanje ni nič zaleglo, tudi to ne, da je storilec, ves prevzet od sramu, kesa, izjavil, da je pripravljen dati vsakršno zadoščenje in dekleta čez par let poročiti. Očeta tudi dekle samo ni moglo potolažiti, dasi je že naslednji dan o svojem doživljanju drugače sodila in obžalovala, da je napravila toliko krivica. Neprava je pokopala okolnost, da je bil dekletov oče malo prej pri nekem sporu zaradi meja po posredovanju zemljemerskega urada pogorel; sedaj je bil hotel maščevati.

Tako je šla usoda svojo pot. Krajevna policijska oblast je izprva aretacijo odklonila, a na brzojavni ukaz jo je potem izvršila; Ivana Neprava so odpravili v mesto v preiskovalni zapor in čez deset tednov je stal pred porotniki.

Nobena zvezda mu ni sijala. Dekle, ki bi bilo sedaj gotovo milo pričalo proti njemu, se je bila malo prej prehladila in je ležala sedaj bolna. Tako so prečitali le njeno prvotno izpoved, ki je bila dokaj obtežljiva. Tudi njena mladost je večala njegovo krivdo. Vrihu vsega je državni pravdnik, dasi pokrivem, spravljal njeno sedanjo bolezen v zvezo s takratnim dogodkom in potegnil za seboj tudi porotnike. Ivan Neprav je bil obsojen na dve leti ječe.

3.

Bil je sin strogo verne družine ter je sprejel svojo kazen ponižno kakor ne pretrdo, pravično pokoro. Starši so bili že mrtvi in edina sestra je živela s svojim možem v oddaljeni pokrajini, tako da se ni bilo bati, da bi jo dosegla njegova sramota. Te okolnosti so mu bile v tolažbo.

Zaradi izgube službe mu ni bilo treba nobene tolažbe. Bil je po naravi močan in vendar človek in njegovo malenkostno službeno delo ga ni nikoli veselilo. Pač je bilo lepo z mogočnimi koraki romati po cestah, od vasi do vasi, po žareči vročini ali visokem snegu. A plašno delo nad katastrskimi listi mu je bilo malo pogodu, kakor mu je bilo tudi zoprno z merili določati zapletene meje med malenkostnimi, nevoščljivimi sosedmi. Bil je rojen za kmeta, kajti ljubil je grudo in si želel, da bi jo s svojimi neizčrpanimi močmi obra-

čal in množil njeno plodnost. Ko je bil še tekal po tesni ulici svoje službe, je vedno sanjal, o nedotaknjenih deželah onstran morja, kjer bi se čisto sam ukvarjal z vse obetajočo grudo.

Tem nadam se je vdajal sedaj in si z njimi krajšal puste dneve svoje ječe. Nemo je sedel z drugimi v turobni delavnici in rezal s svojimi močnimi rokami podplate. Njegov pogled je navidezno topo lebdel na umazanih ploščah delavne mize, toda pred njegovimi duševnimi očmi je v blestečem svitu vstajalo njegovo tropsko posestvo: nizka, dolga, bela hiša, blizu mogočno tekoče reke, vse naokrog pa polja z biljkami, grmičjem in v kolistnatimi rastlinami, vse njegova last, ki jo je z delom iztrgal tisočletni divjinji. In skozi krepke barve večerne ure topota proti domu nepregledna čreda goved in ovac, lepših in večjih nego naše, s čudno zavitiimi rogovi.

4.

Živali, ki jih bo imel v negoval, so mu bile morda krat v mislih, svoji dobrodušnosti pa je vedno ljubil ta čema bitja. Zaradi tega pa mu je bilo, kakor da se v svojih divjih sanjah ločil od ljudi in da je za vso bodočnost le še bolj tesno navezan na one priproste brate in sestre. Svojega bodočega življenja ni nasečil s prijatelji in komajda s kakim ženskim bitjem; v svojih sanjah je brodil po gostem runu ovac, goveda so pritaženo mukala, ko jih je stresal za grivo med rogovi, a njegov novofundlandec ga je zvesto spremljal na vseh potih po osvojeni posesti.

Te slike so ga obvarovale, da ga ni trpila samota. Nikdar ni iskal stika z drugimi kaznjenci. Kar je bil storil, je bila blaznost ene same minute, je bil napad in zmaga temnih sil, z jedrom njegovega bistva to ni imelo ničesar opraviti. Ni hotel vedeti ne videti, kar je živelo zlih nagonov v tej hiši. Grešil je in sedaj se pokori; iti mu je skozi dveletno grobno tišino, sam s svojo vestjo. Na oni strani je vabil nov dan. Zmajevali so z glavami nad njim in mu nehali pošepetavati, ko so s petelinjim korakom opravljali polurni izprehod na kazniškim dvorišču; polagoma so nanj sploh pozabili, najsi je bil tudi navzoč.

Edino-le njegov paznik dozvedno ni mogel odoleti dejavni zamrzni proti njemu. To se je kmalu pokazalo. Nekatere kaznjence, ki so se dobro obnašali, so poslali na delo zunaj mesta, in Ivan, ki se mu je tako zelo hotelo zraka in napora, je prošil za to ugodnost. Tri dni je živel v viharinih nadah. Potem je prišlo obvestilo, da so mu prošnjo odbili. In to gotovo ne po ravnateljevi volji, ki je blagoravnega kaznjence dobro poznal.

»Boš že moral ostati pri nas doma,« je dejal paznik, ko mu je zjutraj odprl vrata na hodnik, ki je vodil v delavnico. Upri je v Neprava za trenutek svoj strupeni pogled in zasukal: »Svinja!«

5.

Ta paznik je bil majhen, čokat človek z zelo kratkimi lakti in ogromnimi rokami. Nad čelom, ki je bilo dva prsta široko in vedno rdeče, so stržale sivorumeni ščetine, žolte oči so ležale čisto plosko na površini obličja. Najgroznejša pa so bila, med buldoškimi čeljustmi in vojaškimi brki ležeča ozka in ostro zažrtana usta, trda, bleda poteza sredi klavrne banalnosti te spake, ne da bi imela kakor zvezo z ostalim obličjem, in so učinkovala kakor izposojena ali ukradena. Bilo je nekaj grozljivega, če so se ta usteca odprla in izrekla prostaška beseda. Pri tej priliki sta se pokazali dve vrsti majhnih, šiljastih, enakomernih zob, ki so bili nenavadno umazani.

proti zvezdam in v orjaški čaši njegovega žrela se kadi dim in brboče ogenj. Narava stoji v zvezdnem oblaku ob žrtveniku, da kot velika duhovnica zažiga kadilo svojemu Stvarniku. Da, narava je žrtev in oltar obenem! Kako plameni od vdanosti, kako žari od pobožnosti in brez mere in meja vsipa kadilo na žerjavico! Toda ogenj je prevelik, ognjišče premajhno. Narava si trga srce na kose, in v valovih, ki so rdeči kakor kri, vre ljubezen iz njenih grud.

Tako je vrelo z Merapija tudi v oni daritveni noči. Ne divje, ne uničujoče, ne v jezi in srdu, ne; krotko poučujoče se kakor daritvena sveča, dopušča, da se ogromne kaplje lave na njem izžarevajo in strde. Prizor narave, ki ga je potnik na vsem svetu le redkokdaj deležen.

In vendar ostane Merapi kakor njegovi kadeči se tovariši grozoten pajdaš, najsi sedaj še tako spokojno razsvetljuje noči. Gorje pa, če kdaj besneč drvi stotine milj po tesnih čumnatah! Tedaj se noč izpremeni v dan, tedaj padajo gore, tedaj se dvigajo gore in Bog bodi milostljiv ljudem, ki ta prizor vidijo in umirajo! Kaj se briga za male človečke, ki zanj niso več kakor mušice, ki rojijo okrog ognja in plešejo v smrt! Vulkan mora pri oblikovanju in dograjanju zemlje izvrševati stvarilna dela in tudi v zadnjih drhtajih velikih svetovnih katastrof služiti višjim ciljem in svrham, ne pa biti malemu človeku samo gruda, v katero zabija kole za svoj šotor ali kočjo in sadi riž.

Iz Djokjakarte sem se peljal v Surabaja v notranjosti in se od tam odpravil v gore. Po triurni vožnji z železnico, triurni z vozom in dveh urah ježe na konju sem bil že v zdraviliškem hotelu »Tosari«, 1800 metrov nad morjem, v sloviti Tengsrkih gorah. Na obali smo bili imeli 38 stopinj, tu samo 20, a ker smo prišli iz tropske vročine, sem si oblekel najtoplejšo suknjo, zavihal ovratnik čez ušesa in legel na solnce.

Nisem bil pa prišel zaradi svežega zraka, marveč zaradi vulkanov. Ze naslednje jutro

Ta paznik, oženjen človek, a brez otrok, ni bil več mlad in je preje mnogo let služil kot podčastnik. Nasproti kaznjencem, ki so mu bili izročeni na milost in nemilost, ni bil enako trd. Bila so pota, po katerih je prišel kaznjence do neke nizkotne zaupljivosti z njim. Hlapčevsko vdanost je seve vedno zahteval, vendar mu je bilo v zadoščenje, če je mogel temu ali onemu ljubljencu olajšati življenje. Tako je šla govorica, da je nekemu velikokrat kaznovanemu velikemu sleparju preskrboval celo beli kruh, vino in cigarete; da, govorili so, da se s tem nevarnim goljufom, ki je imel na vesti gorje mnogih vdov in sirot, celo pajdaši, kadar je na svobodi.

Ivan Neprav svojega jetničarja v resnici še nikoli niti prav pogledal ni. Bil je ubogljiv, brez odpora se je pokoril. Toda v tem pokoravanju ni bilo nič osebnega; računal je enostavno s paznikom prav tako kakor z debelimi zidovi in ključavnico v vratih svoje celice, proti katerim bi bil vsak odpor enako brezumen. Morda je ravno to obnašanje jezilo paznika, ki mu je bilo veliko na tem, da bi ga ravno izobraženi jetniki uvaževali. Verjetneje pa je, da se je razbrzdala zloba in krutost njegove narave proti Nepravu čisto slučajno in na slepo, ko je videl, kako ravnodušno in nedostopno prestaja svojo kazen. Stregel je na vsako priliko, da bi mu škodoval, ga zasmehoval in zbeгал.

Nekega večera druge pomladi je stopil paznik k linici v vratih, da bi obsovaženo žrtev skrivno opazoval. Bilo je polnoči in v celici še svetlo. Neprav je stal v svoji pragaisti halji sredi prostora in obračal proti prisluškovalcu svoj kratko ostrizeni zatilnik. Zrl je kviku proti visokoležečemu okencu, med katerega omrežjem je bilo mogoče razpoznati vrh nekega drevesa z neenako zobčastimi listi,

Frtaučku Gustl ma beseda

Iblanska srajca ustane iblanska srajca, pa je fertik. Mal uddiha sm blu pa res že potreben. Za kua b m ga bli fous? Sej še druh hodja na uddihe, ke maja duma pu šternedvest ur na dan časa za uddihvaje. Tega iblanskega rumlna sm blu pa tud res že du grla st in m je mal miru in pukoja prou dobr sturl.

Sam tu m na gre u glava, ki sa lde zvedl, iz kermu cugam se um jest nazaj prpelu, ke je blu use čm ldi na štacjon? Sej nism nubenum nē pisu. U časupiseh tud mende ud tega ni nē notr stal. Saj jest nism nē brau. Pa je kar mrgulel ukul mene, ke sm stopu iz cuga. Ta peru se m je ubesu ukul vrata moj prjatu Cene in me stisku h seb, kokr de b se bavu, de mu ja bom spet kam pupihu. Ke sa druh lde vidl, da me je Cene kar okupiru, se jm je pa holt fržmagal, in se ni nubedn več zame zmenu. Kar razšli sa se en sm en pa ke, tku de sva ustala kar naenkat sama iz Cenetam na štacjone.

»Tko, zdej pa puvaj Gustl, kod s hodu kar šternajst dnit« je začel Cene ke u mene žnedrat, me prjeu pupdžahja in me uleku vn na cesta. »A s mou lep ureme? A s kej pusebnga zvedu na rajž?« in tku naprej.

No, vite, pa sm spet tle. Jest vem, de ste mislel, da me na u več nazaj. Ze likof ste ud samga vesela na ta rajtenga pil. Pa vam ni ratal. Jest na vem, za kua b mogu glih jest Iblana zapestit, ke je tku fletn tle. Nej ja pupihaja tist, ke jm Iblančani nisma — useč. Mi pa usta nema, kokr sma bli.

»Cene, ti s tku sitn, kokr časnkari, kedr jm pride kašn viši pulitkar u roke. Usi ste glih ferben. Lej, ke sm stopu dol u ungā — sej ime je pustranska reč — iz cuga, me je prec ubstupila kar cela ramunda gespuđu. Ta nar preh sm mislu, de m u ker držu kašn puzdraun govor, pol pa, de m uja še kašna pu notah zapel, ke sa mel usi puperje u rukah. Noja, kokr u Iblan nardeja, kedr nas pride kašna več glava ubiskat. Jest sm jm tou že prost, če m mislja kera zapet, de nej m tista zapojeja: »Ki sa moje rošee, al pa »Pojdme na preja, ke te dve še ta narraž puslušam. Iz ena beseda: če m mislja zapet, nej m zapujejo kašna ukrogla, de m u segla dol du srca, ke šlogarju sm že u radio tku st, de m že pr učeš vn gledaja.

Pol sm pa le sprevidu, de tu nisa peuci, ke ni blu nubenga kapelmajstra med nim za videt, ampak, de uja ta nar bi gvišn kašn časnkari, ke me čja sam mal navivat, al kok se prau tistem, če časnkar pr kašnmu pulitkari ferbec pase.

Sveda, tu pa ni blu pu moj gust, ke člouk če mt gnah, če pride kam na uddih, zatu sm jm kar u kšht reku: »Gespuđi, če čte ud mene kej zvedet, kam zdej u pulitk pes taca muli, me morte že preh u kašna štarja puvabt, de s um lohka mal duša prvezu, pa jezek razvezu. Preh na um dau nubene štime ud sebe, če se usi tlela pred mana na glava pustaute. Astn, zdej veste. Zdej pa nar-dite, kokr vas je vola.«

Kokr sm jest tu izreku in pogledu ukul sebe, že m bo ker pumignu in me iz saba u štarja puvabu, pa že ni blu nker nubenga za videt. Zglnl sa usi kokr kafa. Zdej pa na vem, za kua sa ja tku hitr pupihal, ke sm ud štarje naprej prnesu, a sa usi u svet vojsk mobiliziran, a je blu pa kašn druh uržah, de sa s moje besede tku b src uzleč.

»Jest pa mislem, de je sveta vojska pr te reč nadoužna,« se je uglasu Cene in se puprasku za ušesem. »Kaj pa če sa se že tud časnkari nalezl gespuđarske griže — — —?« F. G.

oblak zopet ne zlomi peroti in ga Buddhova blodnja s silo obupa ne potegne nazaj na zemljo. Tempelj so odkrili šele v zadnjem stoletju. Niti pastir domačin, ki je na njem pasel svoje koze, ni ničesar slutil o njem. Kakor mesto Pompeji je ležal dolga stoletja pokopan pod pepelom, kamenjem in lavo.

Njegov vulkanični sosed Merapi je veliko znamenje buddhistične davnine pokril s plaščem žareče lave svoje ščiteče ljubezni in tako ohranil kasnejšemu svetu edinstveno umetnino in zgodovinski spomenik, in si zagotovil radostno hvaležnost starinoslovcev. Potomci starih buddhistov so danes povečini pripadniki islama, vendar pa časte tempelj še vedno kot svetišče, kamor romajo tisoči, da polagajo tamkaj svoje darove.

Ta najkrasnejši tempelj leži tudi v najkrasnejši pokrajini. Pogled, ki se odpira z najvišje tempeljske terase, spada gotovo med najlepše na svetu. Med arhitekti, ki oblikujejo našo ljubo mater zemljo, imajo nedvomno največ okusa naši vulkani. Ti ustvarjajo najlepše pokrajine, poskrbe za izpremembo, lepo črto in obilo rastlinje. Razbijajo skalovja, postavljajo otoke in gore na ravani, gnoje skalovju, da se razcvete kakor vrt in tako v večni mení obnavljajo obličje zemlje. Zal pa se ti mogočni stavbeniki — in to naj jim nebo odpusti — ne brigajo za tisoče in tisoče človeških življenj, ki pri tem izginjajo s površja zemlje.

Tu so se pa ognjeniki sami sebe prekosili, ko so okrog griča, na katerem stoji sedaj tempelj, ustvarili »javanski raj«. Mislii sem na moj ljubi Salzburg ob robu Alp, ki ga slavi Aleksander v. Humboldt za tretje med najlepšimi mesti na svetu — a priznati moram: Kakor lep je Salzburg, si sme vendar v svoji zgolj scenični zgradbi odločiti le majhno vejico s palme, ki šumi nad borobudurkim templjem in njegovo idilo!

Car tega raja pa je Merapi, ko blesteča noč ogrinja njegova pleča. Prizor, ki ga ni mogoče nikdar pozabiti! Kakor oltar kipi

sem odjezdil na najznamenitejši in najzanimivejši ognjenik na Javi — Bromo. Tu nisem našel lepe, marveč strahotno Javo; Javo, ki ni več govorila z menoj z rajskomišimi glasovi, marveč z resnimi, pretresljivimi besedami. V strašni dramatikki so padale na mojo glavo te besede in ognjenik je stal pred mojimi očmi kakor okamenjena »Dies irae«.

Ob robu ognjenika. Resnica prekaša vsa pričakovanja. V kotlu bobni in kuje kakor šum grmečih voda in bije v zamolklem, pridržanem besu ob skale, kakor bi v divji jezi udarjali objne ujeti velikani. Dim se vije iz žrela, sedaj bel, sedaj črn, sedaj kot teman oblak, sedaj lahna meglica; potem srdito šine naravnost v zrak kakor pšica ali pa se vijugasto plazí okrog žrela. Plini in hlapovi leže med skalovjem in na žrelavih ustnah vise kepe rumeno-zelenega žvepla, po katerem šviga odsev ukljenjenega ognja. Pokrajina vse-naokrog je mrtva. Sežgane in gole so rjave stene žrela. Sive so brazde in gube strnjene lave. Zlindra in kamenje leži v trdi skorji ob vznožju stočca kakor fantastična setev v pesku. Vmes tod in tam zgoljenelo drevesno deblo, samotno in pusto, kakor ubeljene kosti sredi puščave. Zalosten pogled, a vendar tako strašno velik, nepozemski. Kakor bi bil še kadeč se vogal raztreščene zvezde pravkar padel na zemljo!

Meščeva pokrajina na zemlji! Kdor je kdaj videl luno skozi daljnogled, pozna njena žrela in žveplena jezera, njena lužna polja in peščena morja. Vse to spada tudi na naših tleh v delavnico pristnega vulkana in se vrsti tu tako idealno okrog Bromo, da more ne samo geolog, mirno sedeč na svojem zločljivem stolu, proučevati tektonska gibanja našega planeta, marveč more tudi zvezdoslovec s prostim očesom opazovati na zemljo projicirano vulkansko luno. Zares je to kos zemlje, ki se ne igra s cveticami, ki nosi marveč na čelu togo in nedostopno znamenje resnobe. Kakor zgoljenela, še kadeče se lobanje leže žrela po pogorišču! Ob tem pogledu mine človeka vsaka norost in v njegove načrte se reži smrt.

Kaj pa tudi ima človek tukaj iskati! Spodaj v dolini sem videl po žarečem pesku jezdit Malajce. Kakor senca se je plazilo to malo življenje po puščavi in s tiho grozo sem mislil na onega samotnega jezdeca, ki, umirajoč med kopjem in konjem, še enkrat zaman zavpije v puščavo.

Vedno znova mi je uhajal pogled na Bromovo žrelo. Poln spoštovanja sem zrl na lavo, porojeno iz zemlje. Skrivnostno snovanje narave je bilo odkrito mojim očem in veliko dogajanje stvarstva tu še davno ni pri kraju. Zgradba sveta na teh zijajočih ranah planeta, kakor se zdi, še ni dovršena. Ustvarjajoč in oblikujoč veje božji dih še očito nad temi gorami, in iz minulih milijonov let zveni v majhno dobo človeka še oni stvariteljski »Bodi!« Domišljija vidi kovačnico ognjenega boga, kjer grme klavida na zemeljsko nakovalo, kjer ob ognjiščih stoje velikani in se krešejo iskre, kjer Hefajstovi sinovi z ognjeno silo razbijajo otoke, varijo dežele, grade gore in v šali stresajo tečaše svetov.

Naslednji dan zarana sem zopet jezdit v to mrtvaško pokrajino, da bi s Penandšana, griča nasproti Bromu, užival solnični vzhod. Ob vznožju se je razprostiralo peščeno morje z njegovimi vulkanskimi stočci in kadečim se Bromom na levi, v ozadju pa največja in najstrašnejša ogenj bljuvajoča gora — Smeru. Prišlo je solnce in z njim neizrekljiv prizor! Žrela so kakor zlate žare, svetle grude zlin-dre na njih so kakor rubini, ravan lave kakor orjaška plošča iz opala, dim kakor kadeče se rože, ki jih črni kovači podzemlja trosijo Heliju v voz! Tako slika in vara tu gori tropsko solnce, kjer padajo njegovi žarki le na pesek in kamenje! Dan vstaja in blede pokrajina rdi kakor lice prebujajočega se otroka, in puščava se spreminja v vrt.

S konja sem se še enkrat ozrl, s klobukom v roki, po Bromovem raju jutranjega solnca, ven po Sundskem morju do sinjih otokov, in se poslovil od Jave, najlepšega in najbogatejšega med vsemi otoki tropskega oceana.

Uspavanka

Angeli božji nad zibko se sklanjajo,
z glasom kristalnim kot z zvončkom pozvanjajo:
»Aja tutaja, zaspi, punčka zlata! —
Bogec odpira nebeška vrata!...

K njemu te v zlati kočiji popeljemo,
pisanih rož ti v naročju nasteljeno,
v laske pripnemo ti zvezde srebrne —
lepa bo punčka, ko k mami se vrne! —

Angeli božji nad zibko se sklanjajo,
z glasom kristalnim kot z zvončkom pozvanjajo.
Aja tutaja... Vse tiše zveni.
Punčka že sanja o rajju... že spi...

Ruta Kobal:

Moji počitniški prijatelji

Moj stric je župnik nekje na Dolenjskem.
Zelo rad ima živali. Ko stojiš pred njegovo so-
bo, slišiš razne glasove ptic, ki skakljajo
po kletkah. Kakor hitro pa odpre vrata, utih-
nejo in v desnem kotu zapaziš približno osem
velikih kletk, v katerih imajo vsi pevci do-
volj prostora za gibanje. Najprej te pozdravi
papiga z radostnim klicem: »Dobro dan! Kako
pa je? Dobro, dobro!« Človek postane neho-
tesel, ko zasliši ta prijazni pozdrav.

Papiga

Papiga je srednje velikosti, lepo pisana in
zelo zgovorna. Neprestano čebna, bodisi sa-
ma s seboj ali pa, da ji kdo odgovarja ali pri-
govarja. Posebno veselje pa ima z otroci. Vpije
na vse grlo, se smeje in žvižga, da jo je ve-
selje poslušati. Kriči tako, da se jo že od daleč
sliši. Poleg papige ima stric še celo vrsto kras-
nih ptic, med njimi kardinala, japonskega
slavčka s samico, liščka, krivokljuna in druge.
Vsi ti ptički žvrgole ter skačejo po svojih pro-
stornih kletkah ves božji dan.

Muc

Stric pa nima samo ptic. V njegov
ljubljeni živalski krog spada tudi lep, sivkasto-
rjav muček, ki je nadvse ljubka živalica. Ve-
lika prijateljica sva. Ne boji se me, ker ve, da
mu ne storim ničesar zalega. Ta muček je zelo
prebrisan. Dobro ve, kdaj je kosilo skuhano
in opoldne, ko kuharica z zvoncem naznani,
da je obed na mizi, takoj prihitijo z zavijanim
repkom naravnost v obednico. Med kosilom,
ko hodi okrog mize, se neprestano vzpenja in
zasaja zdaj temu, zdaj onemu svoje ostre
krepeljice v stegno, češ, daj tudi meni kak
grizljaj za moj lačni želodeček! Če ne dobi ta-
koj, nekaj časa potrpežljivo čaka, pa ne dolgo.
Nenadoma ti čepi v naročju in stegne nožico
proti krožniku. Ko slednjič dobi košček mesa
ali kaj drugega, kar je zanj, skoči na tla in
potem smo varni pred njegovimi krepeljicami.
Učila sem ga že prositi, kar se mi je po dol-
gem trudu tudi posrečilo. Sedaj na moje po-
velje že lepo sede, dvigne sprednji nožici ter
nalahko prime za ponujeno mu jed. Toliko o
mucku.

Pes Dojan

Za muckom priteče v obednico lep ovčar-
ski pes. Ime mu je Dojan. Ko bi vedeli, kako
je inteligenten! Tudi s tem sva prav velika
prijatelja, kljub temu, da sem ga že večkrat
krenila po gobcu, kadar je zaslužil. Če mu po-
nudim kos krompirja in ga vprašam, kako
pravi kužek, takoj parkrat zalaja. Če pa z la-
janjem nisem zadovoljna, se lepo ravno po-
stavi na zadnji nogi ter tako kakor človek
hodi po njih sem in tje toliko časa, dokler po-
nujene stvari ne dobi. Vse to ga je naučila
stroga kuharica speta. Kako jo pa tudi uboga!
Na vsak njen žvižg ali klic takoj prihitijo k njej.
To se pravi ubogi, to! Pozimi dobro ve, kdaj
mora kuharica zjutraj vstati. Ker spi Dojan
v veži in se boji, da se Spela predolgo ne za-
drži v svoji postelji, se vsak dan točno ob isti
uri zjutraj vzbne na vrata in praska toliko
časa po njih, da se Spela oglasi.

Ko je bil prav majhen, ga je Spela lepega
dne v košari prinesla iz Ljubljane. Ko ga je

postavila na tla, je malo revše še komaj ho-
dilo okrog. Toda kmalu se je tamošnje okolice
privadil in sedaj vam je korenjak, da mu ni
para.

Mene ima posebno rad. Kamorkoli grem,
povsod me spremlja. Nepopisno veselje pa je
predvsem polet. Kadar se grem kopat in če
opazi, da imam kopalno obleko v roki, tako
laja in skače od veselja, kakor bi hotel po-
noreti. In res je tudi v vodi junak. Pokažem
mu majhno palčico in — štrbunk! že je v vodi.
Nič ne de, če ga voda za trenutek pokrije.
Hipoma je glava zunaj, potem pa mirno plava
proti bregu, včasih pa, kadar je zelo dobre
volje, pa še sam prične udarjati s sprednjimi
nogami po vodi, da škropi na vse strani. Res
ga je užitek gledati.

Kdo bi si mislil, da je Dojan zaljubljen!
Pa to je resnica, ni izmišljotina. Njegova za-
ljubljenost se prične takrat, ko se izpod kolkje
zaslišijo nežni glasiki komaj izvaljenega picka.
V kuhinji je kolkja, ki vali. Že če Dojan zasliši
en sam nežni glasček, ne ve, kaj bi počel —
kakšno nepopisno veselje pa je takrat, ko pri-
kuka izpod kolkje pet do šest ali pa še več
drobnih pickov! Tedaj je ves iz sebe. Razbur-
jen leta sem in tja in se trese od same sreče,
ko vidi tekati te male stvarce. Nobena reč ga
ne spravi proč — celo na jed pozabi, tako rad
jih ima. Niti na misel mu ne pride, da bi komu
stori kaj zalega. Zelo srečen je zlasti takrat,
kadar po njegovem telesu raztresem proso, da
picki hodijo po njem in zobljeja. Mirno leži,
le glavo maje in suče, da ja ne bi koga prezrl.
Zgodi se pa, da včasih kolkja za kakkega
picka ne mara; tedaj tudi že ta mala stvarca
ve, da ne najde zavetja nikjer drugje kot pri
— Dojanu. In res ga Dojan prevzame v svoje
varstvo in ga greje. Bog obvaruj, da bi se kdo
drznil picka samo dotekniti! Kogar ne pozna,
tega brez usmiljenja zagrabijo.

Pa še eno posebno lastnost ima. Kadar
se kje v njegovi bližini ravsa ali kavsata
dva piščanca ali dva petelina, tedaj Dojan
takoj plane med nje ter ju loči. Če se mu pa
namera takoj ne posreči, tedaj prime enega
obeh pretepačev za rep in — boj je končan.
Tak je naš Dojan. O njegovih dogodivščinah in
ostalih lastnostih pa prihodnjik.

Materin god

»Jutri je mamin god!«
Svetlo so zažarele Micki in Jerici oči.
»Ta dan bi ji morali nekaj prav lepega po-
dariti,« je zamišljeno dejala Micka.
»Seveda,« jo je nejevoljno zavrnila Jerica.
»Le kaj neki, ko nič nimava!«
Globoko sta se sklonili mladi glavici in ne-
kaj grenkega jima je kanilo v misli... Očka
zasluži tako malo, da komaj komaj shajajo. V
zadnjih dveh letih jima niti dinarja ni mogel
podariti za hranilnik. Brez denarja pa se dan-
danes ničesar ne dobi. Še prijazne besede ne,
je očka nekoč dejal...

»Hojej, jaz sem se pa nekaj domislila,« je
zdačji planila Jerica pokoncu in veselo blosk-
nila z rokami.

»Kaj pa, kaj? Daj, povej!« je nestrpno si-
lila vanjo Micka.

»Takole bova uredili...« ji je začela Je-
rica s pridruženim glasom na dolgo in široko
razlagati —

Zjutraj na vse zgodaj, ko je komaj solnce
pokukalo izza daljnjeg gore, se je Jerica po
prstih splazila v sobo, kjer sta ležala očka in
mama. Vzela je budilko z mize in jo skrla v
kuhinja, da ne bi s svojim ropotanjem zbudila
mame ob določen uri. Potem sta si obe —
Micka in Jerica — zavihali rokave ter se z ve-
liko vnemo lotili dela. Naredili sta ogenj v šte-
dlniku, položili nanj lonce z vodo, zmeli kavo.

Hej, ali je bila mama presenečena, ko se
je zbudila in stopila v kuhinjo! Na mizi so že
stale štiri skodelice, iz njih se je prijetno ka-
dilo in dišalo. Zajtrk je bil gotov...

Tako sta Micka in Jerica razveselili mamo
za god. Toda to še ni bilo vse. Ponosno je po-
vedala Jerica, ki je bila dve leti starejša od
Micke, da sta tudi za kosilo že vse pripravili.
Vsaj en dan v letu sta hoteli prihraniti mami
vse delo.

»Mamica, ti kar lepo sedi za mizo in po-
čivaj; danes bova midve opravili vse. Kar misli
si, da si imenitna gospa in da imaš dve služki-
njil!« ji je ljubeče dejala Micka.

In mama se je veselo nasmešnila in sedla
za mizo. In je sedela tam vse dopoldne in do-
brohotno opazovala, kako sta se punčki resno
in marljivo sukali po kuhinji...

Ko se je opoldne vrnil očka iz službe do-
mov in zvedel, da sta tudi kosilo skuhali Micka
in Jerica, je napravil široke oči. Na vso moč je
pohvalil mali kuharici, čeprav kosilo ni bilo
baš najboljšo: juha je bila preveč slana, krom-
pir prismojen, v solati pa je bilo olja preveč in
jesiha premalo, soli pa nič...

Po kosilu sta deklici pogovorili mamo, da
si je privoščila pol urice popoldanskega spanja.
Sami sta medtem vse lepo pospravili po kuh-
inji in pomili posodo.

Ves dan sta se Micka in Jerica sukali po
stanovanju, njune roke niso mirovale niti za
hip. In ko je večerna zarja pozlatila vrhove
gora, jima je bilo pri sreči tako toplo in lepo,
kakor da sta podarili mami za god najdrago-
cenejše darilo, ki ga zmore svet...

Cerkev za otroke

V nekem otroškem zavodu v Italiji, kjer
so otroci marljivo zbiral rabljene znamke za
zgradbo cerkve za otroke, je bila ena od punčk
že delj časa čudno zamišljena in molčeca. Ne-
kega dne se ni mogla več zdržati in je skrbno
pobrala zavodno sestro:

»Sestra, toliko sem že razmišljala o tem:
kako bo pa takrat, kadar bo doževalo? Znamke
so vendar iz papirja. Kako bodo mogli zgraditi
cerkev iz njih?«

Vesel smeh je sledil njenemu vprašanju.
Sestra je pojasnila punčki, da cerkve ne bodo
zgradili iz znamk, ampak bodo v ta namen upo-
rabili denar, ki ga bodo dobili za prodane
znamke. In punčki se je odvalil atežka skrb
od srca...

Papež in njegova revna mati

Papež Benedikt XI. je zasedel papeški pre-
stol v letu 1303. Njegova mati je takrat še
živela; bila je revna vdova in perica v bližini
Rima. Ko so začeli hoditi ljudje papežu čestitat,
se je odločila tudi ona, da pojde k njemu. Na-
bavila si je dragoceno gosposko obleko in se
napotila kot imenitna gospa v papeževo palačo.

Ko je stopila pred njega, je papež storil
par korakov nazaj in dejal: »To ni moja mati!
Moja mati ni imenitna dama; moja mati je
revna perica in ne hodi tako našemarjena
okrog!«

Brez besede se je mati odstranila in se
vrnila domov. Tam se je preoblekla v svojo
preprosto, revno obleko in se napotila spet v
papeževo palačo. Tedaj jo je papež nad vse pri-
jazno in prisrčno sprejel ter je skrbel zanjo
do smrti.

Tako, vidite, otroci, je papež ljubil svojo
revno, preprosto mamo in se je ni sramoval.
Na svetu pa je dosti otrok, ki se svojih revnih
staršev sramujejo. Takšni nevaležneži zaslu-
žijo naš najgloblji prezir.

STRIČKOV KOTIČEK

240. Ljubi Kotičkov striček! — Da ne boš
mislil, da v Banatu ni Slovencev. Ti pišem tudi jaz.
Prid sem, boš videl, koliko blata imamo pozimi in
koliko prahu poleti!

Tvoj kotiček pri nas vsi radi čitamo in vedno
nestrpno čakamo ponedeljka, kajti šele takrat do-
bimo »Slovenec« po pošti.

Te lepo pozdravlja in Ti želi srečno novo leto
Anica Klinar, učenka I. razr. mešč. šole v
Novem Bečuju, Banat.

Draga Ančka! — Res preljubni fantki in
punčke so moji kotičkarji, hola! Na vse mogoče
reči me vabijo dan za dnem... Tisoč nog bi moral
imeti in na desetih krajih hkrati bi moral biti, če
bi hotel vsem ustreči. Hvala Bogu in sreča junaka,
da so med temi brezštevilnimi povabili tudi takšna,
kot je povabilo Tvoje. Kajti, da Ti odkrito povem:
Tvoje povabilo me ni prav nič navdušilo. Kaj pa
misliš?! Blato naj bi hodil gledat v Banat, blato in
prah, ko imamo teh »dobrot« v Ljubljani čez glavo
dovolj! In se mi vrhu vsega lahko zgodi še ne-

sreča, da v vašem blatu in prahu — utonem in ni-
koli več ne zagledam belega dne. Samo pomisli,
kakšen ljut udarec bi bil to za vse moje kotičkarje
in še za marsikoga! Ne smeš pozabiti: Kotičkov
striček je na vsem svetu samo eden, zato je pač po-
trebno da gledam in pazim nase kakor na pun-
čico svojega očesa, če ne še bolj — tako mi čestit-
ljive brade moje! Joki! — pravijo naši bratje Srbi.
Temu njihovemu vzkliku, ki včasih pomeni »neč,
včasih »jač, včasih pa oboje hkrati, se pridružujem
tudi jaz z izrecno pripombo, da pomeni topot ta
moj »jok« odločen »neč« — Pa brez zamere in lepe
pozdravljen, vrla Slovenka v daljnem Banatu! —
Kotičkov striček.

241. Dragi moj striček! — Tudi jaz Ti pišem,
ljubi striček. Upam, da me ne boš vrgel v koš...

Takaj v Mostah bom imeli 17 m lepo igro.
Pridi si jo ogledati! Pripravila Ti bom v dvorani
kotiček in stoliček. Po igri pa Ti bom skuhala
skledo ajdovih žgancev, če boš lačen.

Te lepo pozdravlja Francka Mikovec,
učenka IV. razr. v Komendi pri Kamniku.

Draga Francka! — Sedemnajst metrov dolgo
igro boste imeli, pišeš. Hoja-hej, ali se bodo moji
kotičkarji temu smejali! Kajti je res čudovita reč —
takale igra, ki jo kar na valje merite. No, jaz, ki
som kar koj iztuhla, kako je s to rečjo, se ne sme-
jim prav nič. Vem: hotela si napisati: »Imeli bomo
17 m lepo igro,« pa si oni t pomoloma izpu-
stila — in nesreča je tu. No, nič ne maraj! Takšna
nerodnost se pač vsakemu lahko pripeti — še celo
meni, ki sem moder in učen, da nikoli tega. Sem
zadnjič v svoji prečudni raztresenosti namesto »Ko-
tičkov striček« napisal neke »Kotičkov tiče« —
in zdaj že vrabel na strehi čvaka o tem in ugi-
bajo, v katero vrsto tičev naj me uvrstijo, ko nimam
ne kljunčka ne perotnic in ni moj glas podoben
niti vrabčjemu, niti slavčjemu žgolenju...

Te prav tako lepo pozdravlja in Ti želi mnogo
veselja in zabave pri oni »17 m dolgi igri« — Ko-
tičkov striček.

242. Dragi kotičkov striček! Z velikim veso-
ljem čitam vedno tisto stran v nedeljskem »Slo-
venec«, kjer je napisano: »Našim malim. Posebno
rada pa pogledam v »Stričkov kotiček«. V slednji
sem čitala, da bi rad jedel ajdove žgance. Sklenila
sem, da Te bom kar jaz povabila na žgance, in sicer
sedaj, ko se jih še nisi preobjedel. V tako kratkem
času bi bilo to res nemogoče. Pa še veliko bi pri-
dobil, če bi prišel v naš kraj. Sicer Ti pa še ni-
sem povedala, kje sem doma. V Trbovljah sem, stri-
ček. Pridi sem, da si boš ogledal ta lepi kraj in
mene, ki Ti to pišem, navrh se boš pa še ajdovih
žgancev do siteda najedel!

In še nekaj, striček! Ze leto dni se učim igrati
na citre, zato pa tudi že veliko znam. Igram vsako-
vrstne pesmi. Če me kdaj obiščeš, Ti zaigram naj-
lepše, ki jih znam; boš videl, kako bodo žganci
dobri ob tako lepi godbi! Kar naenkrat bo prazna
največja skleda, kar jih imamo pri nas in iz katere
boš Ti jedel! Le odzovi se mojemu povabilu, stavim,
da Ti ne bo žal! — Prav lep pozdravček od Milice
Ažman, učenke III. razr. v Trbovljah.

Draga Milica! — Tvojega povabila na ajdove
žgance sem bil tako vesel, da sem gromko zavriskal
»juhuhu!« in »živijo!« in še kaj. Pa je v to veselje
kar koj kanila grenka kaplja. Domislil sem se,
draga moja, domislil, kakšna revščina je v Trbov-
ljah doma in koliko družin je tam, ki niti koruznih
žgancev vsak dan ne premorejo, kamoli ajdovih...
Najbrž tudi pri vas ni dosti bolje. Če je Tvoj očka
rudar, pač nimate ajdovih žgancev toliko, da bi
lahko še druge vabili na pojedino. Zato Tvoje po-
vabilo kakor vse druge, odklanjam, čeprav mi je za
eno ogromno skledo ajdovih žgancev na mile viže
hudo...

In tudi ceter ne bom prišel poslušati. Kajti
znam citre preimeno in premilo igrati sam. Še
angelci v nebesih bi se jokali, če bi slišali to mojo
prekrasno sviranje... Le škoda, da te moje umet-
nosti nihče priznati neče. Ko sem zadnjič teti Meti,
ki me je prišla z dežele obiskat, zaigral najlepšo
pesem, ki jo znam, si je, nesramnost grda, zatisnila
ušesa in dejala, da še njen maček s svojim mijavka-
njem kaj lepšega »skupaj spravi, kakor jaz s svo-
jim instrumentom... Je že tako, vidiš, da ljudje
nimajo posluha in smisla za takšne sorte muziko,
kot je moja. — Lepo pozdravljen! — Kotičkov
striček.

Za bistre glave

Kokoš — glava — logar — travnik — mož —
pesem — nos — deček — konj.

Postavite te besede v drugem vrstnem redu
drugo pod drugo tako, da boste iz njih začelični žrk
od zgoraj navzdol čitali znan pogovor. Ena od pra-
vilnih rešitev bo izrečana za nagrado.

Poslajte rešitve najkasneje do četrtega t. m. na
naslov: Kotičkov striček, uredništvo »Slovenca« v
Ljubljani.

Kralj Oh

(Ruska pravljica. — Poslovenil Mark.)

Nekdaj ni bilo tako, kakor je sedaj, včasih
so se godila vsakovrstna čuda, pa tudi set ni
bil tak, kakor je dandanes. Sedaj o teh čudih
ni ne duha ne sluha —

Poslušajte prečudno pravljico o gozdnem
kralju Ohu in mladeniču-lenuhu!

Dolgo je tega, v davniini, kamor ne sežejo
naši spomini (naših dedov in pradedov ni bilo
takrat še na svetu), sta živela mož in žena, ki
sta imela edinega sina, ampak le-ta ni bil tak,
kakor sta želela oče in mati. Bil je len, da je
bilo grdo. Ničesar ni delal, mrzle vode se je
bal, vedno je ležal na peči in brodil z rokami
po prosu, ki se je sušilo na peči. Menda je bil
že 20 let star, ko je še ležal na peči, in ni
nikdar zlezal z nje. Oče in mati sta se v skrbeh
izpraševala: »Kaj naj z njim počneva, ko ni za
nobeno rabo?« Drugi otroci so svojim staršem v
pomoč, ta pa je naš kruh čisto brez vsakega
prida. Leni sin ni hotel o delu ničesar slišati
in je sedel slejkoprej na peči in brodil po
prosu. Dandanes nosijo že pet in šestletni
otroci hlače in staršem pomagajo, ta pa je bil
že dedec do stropa, pa še vedno brez hlače.

Oče in mati sta se z njim dolgo trudila.
Slednjič je rekla mati: »Kaj misliš, stari, z
njim narediti? Saj je že odrasel, pa tak nepridi-
prav, da še sploh ničesar delati ne zna. Ga boš
moral kam v službo spraviti. Možno se bo pri
tujih ljudeh česa naučil.«

Sklenila sta, da ga dasta učiti krojaštva. Pri
krojaču je ostal samo tri dni, pa je že prišel

nazaj, zlezal na peč in iznova brodil po prosu.
Oče ga je pretepel in okregal, nato pa dal v uk
čevljarju. Tudi od tu je pribežal domov. Oče

ga je zopet naklestil in dal v službo h kovaču.
Tudi tu ni ostal dlje kakor drugod in je zopet
prišel domov. Kaj je hotel ubogi oče? Zjezil
se je nad sinom in mu dejal: »Odpeljal te bom,
grdoba lena, v drugo kraljestvo; odondod, mi-
slim, pač ne boš mogel pobegniti!«

In šla sta.

Po dolgem potovanju sta prišla v gozd, ki
je bil tako temen, da sta mogla razločevati le
še nebo in tla. Ko sta prišla iz gozda, sta bila
trudna oba. Ob potu je stal trhel štor.

Oče je dejal: »Oh! kako sem truden!«

Komaj je to izrekel, že je prilezel izpod
štora možiček. Bil je grbast in zelena brada mu
je visela do kolen.

»Kaj želiš od mene, dragi prijatelj?« je
vprašal kmeta.

Kmet se je začudil, odkod prihaja člove-
ček. Nato pa je zaklical: »Ali sem te klical?«
Glej, da se pobereš!

»Kdo pa me je, če ne ti?« je dejal možiček.

»Kdo pa si?« ga je vprašal kmet.

»Jaz sem gozdni kralj Oh, zakaj me kli-
češ?«

»Izgini, niti na misel mi ni prišlo, da bi
te klical!« je dejal kmet.

»Vendar si me klical, ko si rekel Oh.«

»Bil sem truden, pa sem tako vzdihnil.«

»Kam pa greš?«

»Sina bom dal v službo, mogoče ga bodo
drugi ljudje spravili k pameti. Doma mi je iz
vsake službe ubežal,« je pripovedoval kmet.

»Jaz ga vzamem za hlapca, toda pod pogo-
jem: ko prideš po enem letu ponj, ga boš smel
vzeti s seboj le, če ga boš spoznal, sicer bo
moral služiti še eno leto.«

»Dobro,« je dejal oče in udarila sta si v
roke. Oče je šel domov, sina pa je odpeljal
možiček Oh s seboj.

(Dalje prihodnjik.)

Naš domači zdravnik

V. V. — M. Orjak — slabši ste in niste zadovoljni z mojim odgovorom! Ime svoje bolezni hočete vedeti? Priloženi zdravniški recept daje sklepati, da je bilo takrat vaše srce bolno ali samo oslabele. Vaše prejšnje in sedanje pismo pričata, da je vaše življenje razravnano, nekako iz ravnotežja. Te vrste bolezni mečemo v veliko košaro z napisom nevrastenija, ki pomeni veliko skupino zelo različnih živčnih motenj, različnih že zaradi raznovrstnosti napadenih živcev, pa tudi zavoljo prevelike razdražljivosti ali otopelosti posamičnih živcev. Premalo vas poznam, da vam bi mogel svetovati domača zdravila, zato sem vam že zadnjič priporočil, da se držite enega in stalnega svetovalca — bližnjega zdravnika. Omenil sem vam tudi, da vtegne vojaška služba imeti za vašo bolezen prav ugodne posledice, zato se je ne otepite, zakaj trdo vojaško življenje spravi pametnemu človeku razboljene občutke najhitreje v — pozabo! Če je vaše srce zares bolno, vas itak ne vzamejo k vojakom ali ne obdrže pri njih. Tudi če bi bilo vaše srce bolno, kar bržkone ni, ni treba imeti bolnih misli v glavi, zakaj tudi z bolnim srcem se da živeti dobro in dolgo — po pameti!

P. N. — C. Šumenje ozir. zvonenje v ušesih, vrtoglavost, omotica, čudna tesnoba v glavi po nezgodi, ki vas je doletela pred 12 leti, dajo sklepati, da vam je obbolelo notranje uho ozir. živčevje, ne samo slušno, marveč tudi ono za uravnavanje ravnotežja. Dajte se preiskati kakšnemu strokovnjaku za ušesne bolezni ali pa za živce. Najbolje bi bilo, da odidete, ako nimate takih strokovnjakov blizu, v opazovanje na tozadavni oddelek večje bolnišnice ali na kliniko.

J. C. — V. Lišajev na glavi je mnogo vrst; kakšen je vaš, zares ne morem vedeti, ker ga niste niti poskušali opisati. Sicer pa je pametno in smotno zdravljenje takih bolezni mogoče le na podlagi zdravniškega pregleda.

I. S. — S. t. Šumenje v ušesih in delno oglušanje po prehladu je pogost pojav. Brez zdravniškega pregleda ne pojde, morda bo treba zunanje uho izprati, morda srednje izpirati, morda bo treba še kakšnih zdravil. Na daljavo vse to ni mogoče!

A. C. — M. Za vašo živčno bolezen se mi zdi, če so vaši podatki iskreni, primerno zdravilo — zakon, ne zakon za vsako ceno, ampak po zdravniški pameti. Da ste zdrav, ne dvomim, priča mi tudi vaša služba; vse tiste malenkostne motnje, ki jih navajate v svojem obsežnem pismu, so prav za prav znamenja dolgočasnja pri zrelem možu, ki ne ve, kaj naj počne, ko nima službe. Tudi za tiste prebavne težkoče bi bila po moji sodbi najboljša sredstvo — domača kuhinja. Ni sicer še skrajna sila, da se odločite za zakonsko življenje, vendar vam ne kaže več odlašati.

Isti. V desnih dimljah se pojavljajo bolečina in otekline pomeni bržkone pričetek dimeljske kile. Morda se da kila še preprečiti s primernim ravnanjem, posebno s smotno prehrano. Morda je že operacija potrebna. To vam pove zdravnik, ki vas preišče temeljito in ponovno.

G. K. — Lj. Zabreklih in rdečih rok vas je v družbi sram, ker jih ne marate kazati golih, da vas ne bi imeli za kuharico, navadne rokavice pa so vam prelesne, večjih ne marate nositi, ker se nočete smesiti z zavaljenimi šapami. Zares, mučen položaj! Izhod iz te zagate? Družbe ne marate in ne morete opustiti. Prav, toda zakaj ta vaša družba ne sme vedeti, da ste gospodinja, in sicer dobra?

Pravni nasveti

Dedovanje po striu. V. G. R. Nagle smrti je umrl vaš stric ne da bi napravil oporoko. Zapustil je ženo brez otrok. Vprašate, če imate kot nečak pravico do dediščine. — Ker ni napravil stric oporoke, se bo vršilo zakonito dedovanje. Ker ni zapustil nič otrok, pripade polovica zapuščine ženi, druga polovica pa roditeljem umrlega strica in njihovim potomcem. Zglasite se torej na sodišču kot zakoniti dedič z ostalimi nečaki vred.

Zakonito dedovanje. T. J. R. Umrl je oče brez oporoke, zapustivši precejšnje premoženje in šest otrok, ki so deloma dobili od očeta že izplačane dote, deloma pa še ne. Ker ste kot sin stalno delali doma, ne da bi vam oče v življenju kaj posebej dal, vprašate, če boste sedaj vsi otroci dedovali po enakih delih ali ne in če smete zahtevati, da se vam izroči posestvo. — Ker je oče umrl brez oporoke, nastopi dedovanje po zakonu, to se pravi, da so vsi otroci dediči po enakih delih. Le če je oče dal že posameznim otrokom za življenja dote, se morajo te dote sedaj všteti na dednih deležih. Kdo bo prevzel posestvo, to pa je stvar dogovora med dediči.

Zastaranje odškodninske terjatve. T. J. Pred 12 leti ste telesno poškodovali v pretepu nekega fanta. Sodišče vas je obsodilo v zapor in na plačilo odškodnine 2000 K. Ker ste bili doslej brez premoženja, niste te odškodnine doslej plačali. Vprašate, če vam smejo sedaj za to terjatve zarubiti očetovo dediščino? — Vsaka odškodninska tožba zastara v treh letih. Če pa je bila odškodnina sodno določena, pa se ta prisojena odškodnina terjati lahko telkom 30 let.

Skrajšan rok. A. S. S. Prvi sin ste in ste bili potrjeni 1931. leta. Mlajši brat je rojen 1912. l. Oče je star 45 let. Ali vam pripada skrajšani devetmesečni rok vojaške službe? — Spremenjeni zakon o ustroju vojske določa, da v rodbinah, v katerih je oče star manj kakor 60 let in iam prvi sin mlajšega brata z najmanj polnimi 17 leti starosti, služita prvi sin in njegov naslednji brat po vrsti popolni rok, tretji za njima pa skrajšani rok devetih mesecev in tako izmenoma po vrsti. Ker je torej vaš brat 17 let star in oče manj kakor 60 let, boste vi kot prvenec služili popolni rok.

Dnevničar in kuluk. J. U. L. Ste dnevničar, in ste več dni delali na občinski cesti. Pri izplačilu dnevnic so vam odtgnili tri dnevnic na račun občinskega kuluka. Ali je to upravičeno? — Če plačujete kakšen davek, morate tudi kuluk plačati. Če pa niste davkoplačevalec, ste pa tudi kuluka prosti.

Uslužbenški davek. J. M. P. Mesečnih dohodkov imate 700 dinarjev, pa morate plačevati uslužbenški davek. Ali bi se ga mogli znebiti? — Uslužbenškega davka so oproščeni dohodniki, če ne presegajo 400 dinarjev na mesec, 100 dinarjev na teden ali 16 dinarjev na dan in poleg tega za vsakega zakonskega otroka do 18 let, ki nima samostalnega dohodka, po 100 dinarjev na mesec, 25 dinarjev na teden in 4 dinarje na dan. Če bi torej vi pri mesečnem dohodku 700 Din imeli tri otroke pod 18 let starosti, bi bili prosti uslužben-

gospodinja, ki opravlja vse gospodinjske posle sama? Saj zabrekle in rdeče roke dokazujejo, da kuhate in perete sama. Menim, da je ta dokaz vam prej v čast nego v sramoto. Ne smesite se pred tistimi damami, ki se izkazujejo z alabasterskimi ročicami in rožasto barvanimi in svetlo poliranimi nohtki. Ako pa mislite, da je razlika prehuda in ne vam v prilog, potem ravnajte tako: Roke si umivajte zvečer v topli vodi z milom, oplaknite z mrzlo vodo in dobro odrgnite z brisačo. Oterite si jih še s krpicco, namočeno z vinskim cvetom, nato si vdrgnite v kožo malo, a zato temeljito, mazila, ki se mu pravi Cold cream ali creme celeste in sestoji bistveno iz belega voska, kitove masti in mandeljevega olja. Dobite to mažo v lekarnah in mirodlinah. Kadar imate več opravka v vodi, natakните si gumaste rokavice za gospodinjstvo, ki ste jih poprej posula odnotraj s smukeem ali lojcem, da vam voda pri pranju perila ali snajenju kuhinjskih posod ne razjeda kože. Tako se obvarujete poglavitnih škodljivosti, a vendar se vam bo poznalo na rokah, da delate v svojem poklicu, torej neko odličje, ki ga morda ne bodo priznavale vaše družabne tovarišice očitno, a vas bo katera, ki ji zdrava ženska čud ni zatrla, zavaljala v svoji notranjosti.

X. Y. — Z. S. tuberkulozo se prekljate že pol-druugo leto in, kakor poročate, s prav zadovoljivim uspehom. Telesna toplota je pravšnja, posebnih težav ne občutite več nikjer, začel ste se celo rediti. Vprašujete me, ali naj se še zdravite, in sicer pri drugem zdravniku kakor doslej; prvi zdravnik namreč, ki vam je pomagal do sedanjega stanja, meni, da je nadaljnje posebno zdravljenje odveč, a drugi zdravnik, ki ste se zatekel k njemu (ne vem in ne razumem prav, čemu) vam svetuje zaradi oteklih žlez še nadaljnje zdravljenje z injekcijami. Čudim se, da ste kot dijak tako nerazsodni. Držite se vendar enega zdravnika, in sicer prvega, ki se je izkazal! Dajte svojemu telesu nekoliko počitka in odihla, da samo pokaže, kaj zmore ob lastnih močeh! Vedeti morate, da je vbrizgavanje raznih protituberkuloznih sredstev prav za prav posredno zdravljenje, zakaj ni nam znano sredstvo, ki bi je-tične kali v nas naravnost uničevalo, pač pa vemo, da različna sredstva vzbujajo v našem telesu odporne in napadalne sile, ki zatirajo in uničujejo bolezni. Ali daje bič kaj moči vprženemu živinčetu? Ako je došel vaš osliček v položaj, da vam sam po sebi vleče življenjski voz povoljno naprej, čemu ga še naganjati z bičem? Važnejše kakor vsako posebno zdravljenje z zdravili je splošno utrjevanje in krepljenje telesa s pristojo in zadostno hrano, zrakom, vodo in solncem. Tudi po dejanskem zdravstvenem položaju urejeno življenje glede dela in počitka je odločilnega pomena, počitek je včasih več vreden kakor vsa zdravila.

Isti. Tuberkuloza je izrazito kužna bolezen, prenaša se po živih kalerh naravnost ali posredno od bolnega človeka na zdravega. Kužne kali zapuščajo bolno telo po izmekkih in izločkih (pljunki so najbolj nevarni, včasih tudi slina, nosni sluz, seč, blato, mleko in razni drugi izcedki iz bolnih delov). Razlikujemo odprto in zaprto tuberkulozo, človek z odprto tuberkulozo je silno nevaren, ako ne ravna vestno z izmeki in izločini, človek z zaprto tuberkulozo ni drugim nevaren. Izven bolnega telesa se ohranjajo jetične kali žive in nevarne v temnih in vlažnih prostorih.

— Miramarc. Na brezimna vprašanja ne odgovarjamo.

skega davka. Pritožbe zoper davek je vlagati pri davčni upravi.

Obsojeni mesar. F. B. Pritožujete se čez obsodbo, s katero ste bili obsojeni po zakonu o navijanju cen in vprašujete, zakaj niso bili zaslišani priče, ki ste jih predlagali. Zoper obsodbo ste se pritožili, pa niste ničesar dosegli. Vprašate, kako bi se rešili kazni. — Če je sodba pravomočna, ne boste ničesar več opravili. O tem, katere priče se zaslišijo, odloča sodišče po svojem prevdaru. Izmed predlaganih priče zasliši sodišče tiste, ki jih smatra za pojasnitelne dejanskega stanja za potrebe. Če bi imeli za vašo razbremenitev in v dokaz vaše nekrivde kakšne nove dokaze, bi bila možna obnova postopanja. Zakon o navijanju cen ali kakor se uradno imenuje »zakon o pobijanju dražnje življenjskih potrebščin in brezvestne spekulacije« je bil objavljen v Uradnem listu pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 16. avgusta 1921 pod št. 253. Ta zakon pa ne dovoljuje vsem 25 odstotni dobiček, kakor trdite v dopisu, ampak dovoljuje le običajni trgovski dobiček, kateri nikoli ne sme biti večji od 25%. O tem, kolik je običajni dobiček pri posameznih obrtjih, sodišče navadno zasliši izvedence.

Kovačnica ob banovinski cesti. R. S. Kovačnica, ki stoji ob banovinski cesti, nameravate podzidati. Nameravano prezidavo ste sporčili županstvu in sreskemu cestnemu odboru, ki je pa brez vsakega ogleda prezidavo prepovedal, češ, da zakon tega ne dopušča. Cestni odbor namerava to kovačnico odkupiti radi razširjenja ceste. Ali je upravičen cestni odbor prepovedati prezidavo in odkupiti ali razlastiti kovačnico? — Ker gre za prezidavo obrtne stavbe, je treba prositi za dovoljenje prezidave okrajno načelstvo (glavarstvo), ki mu je obenem predložiti načrte v 3 izvidih. Nato bo odrejen krajevni ogled, h kateremu bo povabljeni tudi cestna uprava. Če stoji kovačnica tik ob cesti, ki jo nameravajo razširiti, boste težko dobili dovoljenje za prezidavo. Postava namreč določa, da morajo biti kovačnice najmanj 10 metrov oddaljene od javnih cest. Izjeme dovoljuje cestno oblastvo druge stopnje. Če cestna uprava sklone cesti razširiti, vam svetujemo, da ji potrebne svet prodaste. Zahtevajte takšno ceno, kakršna je običajna v vašem kraju. Seveda vam gre tudi za kovačnico odškodnina. Če bi ne hoteli potrebnega sveta prodati, ga oblast lahko razlasti in plača po primerni ceni.

Pritožba zoper člana davčnega odbora. F. P. Trgovec se je pri davčni upravi pritožil, ker je član davčnega odbora njegov konkurent. Pritožba je bila brezuspešna. Ali davčni zakon ne izključuje takih članov iz davčnih odborov? — Zakon predpisuje, da smejo biti postavljeni ali izvoljeni za člane davčnih odborov samo oni pismeni državljani, ki stanujejo v dotičnem okraju najmanj pet let, ki niso obsojeni zaradi hudodelstva ali radi drugih onečašujočih dejanj, ki tudi niso v konkurni in vobče, ki vživajo vse državljanske pravice. Zadržka konkurence zakon ne pozna, zato trdnice s svojo pritožbo ne bo ničesar opravil.

Nekaj o vsakdanjem kruhu

Marsikomu se bo morda čudno zdelo, kaj naj bi pač povedali o tem, brez dvoma najvažnejšem, najbolj znanem in vprav zato tako vsakdanjem živilu, ki ga človeštvo uživa že tisočletja in ga bo uživalo, dokler bo na zemlji človeški rod. Saj je postal kruh vprav zaradi tega simbol — prispodoba človeške hrane sploh. Obilica kruha pomeni blagostanje, pomanjkanje kruha pa revščino in glad. Prošnja za vsakdanji kruh v očenašu je prošnja za živež sploh. Kljub temu, da je ta jed tako stara kakor človeška kultura in tako vsakdanja kakor nobena druga, je vendar zlasti dandanes, v teh kritičnih časih krvava potreba povedati o njej nekaj, kar žalibog ni znano vsakomur, kar tudi vsakomur ne bo všeč, kar bi pa moral vedeti vsakdo. Zlasti bi morali poznati bistvo tega živila vsi tisti, ki imajo dolžnost skrbeti za vsakdanji kruh svoji družini, potem tisti, ki se bavijo s predelavo žita v moko, to so mlinarji in naposled tisti, ki pripravljajo iz moke vsakdanji kruh. To so peki, zlasti pa naše gospodinjice.

Znano je, da se dela kruh iz moke; moka pa ni nič drugega nego bolj ali manj v živo zdrobljeno, zmletito žito. Glede na izdelavo ali kakovost moke razlikujemo vobče posebno dve kakovosti kruha t. j. črn in bel kruh. Če hočemo torej pravilno preценiti vsako vrsto kruha glede njene vrednosti kot živila, moramo poznati dotično žito, iz katerega je in pa način predelave v moko. Za naša tozadavna razmišljanja vzemimo pšenico, to je naše najvažnejše, po vsem svetu najbolj čislano in zato tudi najbolj razširjeno žitno plemo.

Pšenično zrno ni skozi in skozi istovrstna snov, kakor n. pr. kosček krede, ampak obstoji iz štirih različnih sestavnih delov, ki jih pa z golim očesom ne moremo razločevati. Treba je zrno pregledati, celo in prerezano, pod drobnogledom. Tu opazimo razločno, da je od zunaj odet s pretankimi slaminatiimi kožicami, ki so zlepljene z nekim lepivom (cerealin). Te kožice so sestavljene iz same, gole staničnine iz neprebavne slame. Njih namen je, da varujejo notranjost zrna pred zunanjimi poškodbami in vplivi zlasti pred vlago. Primerjali bi jih lahko z obleko, ki ne spada k bistvu telesa, pa je vendar potrebna.

Pod to zunanjo slamnato odejo ali obleko se pa nahaja kožica, ki ji pravimo satovnica (aleuronska plast) in ki bi jo lahko primerjali s kožo našega života. Ta plast je pa že bistveni sestavni del žitnega — v našem

slučaju — pšeničnega zrna kakor je koža bistveni del života. Ta kožica ima v sebi najdragocenejša snovi, ki hodijo v poštev v človeški prehrani in sicer beljakovine, rudninske snovi in vitamine.

Na totem koncu zrna je globelica, v kateri se nahaja klica (kalček). Tudi ta ima v sebi prej imenovane snovi, ki šele dajejo žitu pravo vrednost kot živilo in ki so edino samo v tej kožici in v klici obilo nakopičene.

Pod to kožico je jedro, ki je povečini iz samega nepopolnega škroba brez beljakovin, brez rudninskih snovi in brez vitaminov.

Kdor teh sestavin žitnega zrna ne pozna, misli, da so v jedru vse snovi, ki jih ima žitno zrno v sebi, kakor vidimo to n. pr. pri orehih, pri lešnikih, pri mandeljnih in sploh pri vseh plodovih lupinastega plemena. Pri žitu kakor je bilo rečeno, pa ni tako. Žitno jedro je zgolj škrob. Beljakovine, rudninske snovi in vitamini se pa nahajajo le v kožici, sato v njej, katero je zaodeto jedro in v klici.

V prejšnjih dobah, ko je bila mlinarska obrt še preprosta, so delali iz žita moko prav na sam ob sebi umeven naraven način, da so zrnje kakorkoli bolj ali manj zdrobili, ne da bi bili zmlevek kaj sejali. Približno tako moko delajo še dandanes najpreprostejši kmečki mlini, ako zmeljejo žito »na črno«. Jasnó je samo ob sebi in za vsakogar umljivo, da se dobi na ta način popolna moka, ki ima v sebi vse sestavine žitnega zrna. Iz take moke se speče sicer črn, toda tečen, rediven in zdrav kruh.

Eno samo, sicer nebstveno napako ima pa vendar taka moka in kruh iz nje. Preprost mlinar s svojimi primitivnimi pripravami ne more žitnega zrna popolnoma očistiti in sleči z njega tistih vrhnjih, slaminatih kožic, ki zakrivajo satovnico. Zato je taka moka ostrá in kruh iz nje bolj raskav in za razvajena, zmehkužena usta seveda pregrob in težko užiten. Ta pomanjkljivost se pa vsaj deloma lahko odpravi, ako se taka debela, črna moka doma pred uporabo preseje in se iz nje izločijo najbolj debeli otrobi, ki so izvečine tista zunanja odeja žitnega zrna. Tako so delali od pamtveka in tako delajo še dandanes, kjer še meljejo žito »na črno« in pečejo črn kruh. Taka moka je tudi manj stanovitna in jo je treba kmalu porabiti.

(Nadaljevanje sledi.)

Jedilnik za januar

(Dr. Krekova meščansko-gospodinjka šola v Zgor. nji Šiški pri Ljubljani.)

Ponedeljek, 18. januarja: Kosilo: 1. Sadje (fancij). 2. Ponvičnik s peteršiljem in žemljami v juhi. 3. Krompirjev guljaž z gobami. 4. Kislo zelje v solati. — Večerja: Jajzine s paradižnikom, solata.

Torek, 19. januarja: Kosilo: 1. Sadje. 2. Polentni vložki s parmezanom in solata. 3. Nadevo zelje (sarma) in krompir v oblikih. 4. Nadevane pomaranče. — Večerja: Solatni zrezki in čebulna omaka. Čaj in marmornata pogača.

Sreda, 20. januarja: Kosilo: 1. Sadje. 2. Zlikrofi na juhi. 3. Por s krompirjem in prašičje ledvice. 4. Karamelova spenjavka (krema) in janeževji hlebčki. — Večerja: Ječmenček, Lipov grog in posipanka.

Četrtek, 21. januarja: Kosilo: 1. Sadje. 2. Močnik. 3. Šara in polpeti. 4. Solata. 5. Mrzla jabolčna pena. — Večerja: V smetani pečen ohrovi in riž.

Petek, 22. januarja: Kosilo: 1. Sadje. 2. Čokoladna juha in kruhove kocke. 3. Zabeljen fižol v stročju, praženo korenje, solata. 4. Jabolčni štrukelj. — Večerja: Pečen krompir in presno maslo. Cersarski čaj in suhar.

Sobota, 23. januarja: Kosilo: 1. Sadje. 2. Tržška juha. 3. Kislo zelje s krompirjem in kuhana svinjina. 4. Hrastovo deblo. — Večerja: Solata in zdrobovi žličniki. Lipov čaj in mandeljnov rezine.

Nedelja, 24. januarja: Kosilo: 1. Sadje. 2. Zelenjavna ragu juha. 3. Solata in pljučna pečenka, pražen krompir. 4. Tiroleški štrukelj s sadjem. — Večerja: Solata in pečene rižve klobase. Limonada.

Vprašanje prehrane

Veliko se govori o tem, ali je za človeka boljša živalska ali rastlinska hrana. To pa ni nič čudnega — saj vemo, da se tudi v današnjih časih večina ljudi vse življenje trudi in dela le zato, da si preskrbi vsakdanji in le potrebni živež. Pravilna rešitev tega vprašanja pa prav gotovo velikega gospodarskega pomena tudi za nas Slovence.

So živeli in še živijo ljudje, ki imajo uživanje mesa za nenaravno zmoto človeškega roda, proti kateri nastopajo še danes z veliko vnmemo. Znanstveno dokazujejo in z lastnim zgledom utemeljujejo svoj nauk, da je rastlinska hrana popolnoma zadostna, da ohrani zdravje in moči. Poglejmo nekatere take dokaze. Na kraljevem dvoru v babilonski sužnosti je živel Izraelc Danijel s svojimi tovariši; držali so se strogo Mojzesovih postav ter niso uživali nikakih mesnih jedi s kraljeve mize. In vendar jim je rastlinska hrana tako teknila, da so bila njih lica lepša in čvrstejša od drugih. Bili so tudi zelo modri in pametni.

V Palestini je okoli leta 150 pr. Kr. živel neka verska, nekako samostanska družba, katera se je strogo izogibala vsake mesne hrane in vendar so dosegli visoko starost v najboljšem zdravju; nekateri starost čez sto let.

Grški modrijan Pythagoras in njegovi učenci so se preživljali samo z rastlinsko hra-

no, ker so učili v svojih naukih usmiljenost in prizanjljivost do živali.

Sploh pa poznamo veliko učenih mož, ki so se popolnoma odrekli mesu in so živeli le ob rastlinski hrani. Ostali so zdravi in dosegli visoko starost. Tudi dandanes imamo dovolj prilike opazovati naše mlade ljudi, ki se hranijo bolj z rastlinsko hrano, da ne zaostajajo prav nič, temveč še prekašajo svoje sovrstnike, ki se hranijo bolj z mesom, tako pri delu, pri raznih utrdujivih sportnih tekmah, ko morata obe stranki meriti svojo telesno spretnost in vztrajnost. Tudi naš pravi kmet pojé zelo malo mesa na leto in živi izključno le ob rastlinski hrani, in vendar vidimo, kako je krepak, zdrav, neutrudljiv pri delu.

Iz navedenih zgledov je jasno, da ima rastlinska hrana vse snovi v sebi, ki so potrebne, da se človeški organizem razvija in vzdrži za delo in poklic v sposobnem stanju.

Na katero stran se postavlja znanost v najnovejšem času? Pravilo se glasi: Uživaj najmanj šestkrat toliko krompirja, kruha in najmanj šestkrat toliko zelenjave, solate, sadja — kot mesa, rib in jaje.

Modne novosti

1. Obleka za zimske izprehode. Ukrojena je v sportnem slogu iz rjavega sukna; okrog vrata lagodno zavezan šal iz zelene svile ali volne. Plašč je ves podložen z leopardovo kožo in s tem krznom so okrašeni tudi rokavi, iz njega je tudi mufl.

2. Norveški smučarski kostim temnomodre barve z volnenim šalom in pleteno čepico živordeče barve

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaš slogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je priložena znamka. Čekovni račun Ljubljana 10349.

Sofra

Službe isčejo

Beseda samo 50 par

Dekle
s primerno trgovsko nabavo išče nameščenja. Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« Maribor pod »500«.

Dekle
z dežele išče službo. Zna vsa hišna dela. — Ponudbe pod »Snažna« št. 570.

Hlapec
išče službo na posestvu za hrano in obleko. Ponudbe poslati podružnici »Slovenca« Jesenice.

Iščem službo
oskrbnika-majerja. Razpolažam s 3-4 delavnimi močmi. — Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju.

Pisarniška moč
z večletno prakso, večja v knjigovodstvu, stroje-pisju, stenografiji in splošnih pisarniških delih — zmožna slovenskega, srbohrvatskega in nemškega jezika, išče službo za Ljubljano ali izven. Cenj. ponudbe poslati na upravo »Slovenca« pod »Iz-urjen« št. 494.

Trgovska pomočnica
pridna in poštena, želi primerno službo. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 491.

Sedlarski pomočnik
vojašine prost, išče službo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 522.

Splošno gospodinjstvo
prevzame mlajša kuharica z dobrimi spricvali v boljši gostilni ali manjšem hotelu. Ponudbe na oglasni oddelček »Slovenca« pod »Gospodinjstvo« št. 482.

Ženska srednjih let
poštena, vajena gospodinjstva, išče mesta. Nastopi meseca februarja. — Marija Rodič, Kapiteljska ulica 3, Novo mesto.

Dekle
vajeno nekoliko vseh hišnih del in kuhe, išče službo. — Bila bi nekaj časa brezplačno. Neža Zakrajšek, Kapiteljska ulica 3, Novo mesto.

Služkinja
poštena in zdrava, vajena zunanega in hišnega dela, želi službo k mali družini ali v župnišču. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 618.

Kmetško dekle
z gospodinjstvom tečajem, zdravo, želi službo za vsako delo pri manjši družini v Mariboru. Nastopi 15. februarja t. l. Cenjene ponudbe pod »Poštena« št. 625 upravi »Slovenca« Maribor.

Muzbodobne

Beseda samo 50 par

Nabavljalna zadruga
državnih nameščenec v Novem mestu sprejme trgovskega vajenca. Pismene ponudbe do 27. januarja.

Mizar, vajenca
sprejme takoj Aleksander Rochel v Mariboru, Gospojna ulica 2.

JAVNA ZAHVALA IN NAZNANILO. Radevolje sem pripravljena se čutim tudi dolžna javiti, da mi je podpora sekcija Kmetijske eksportne zadruge, r. z. o. z., v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 44, najkulantneje izplačala celo mi pripadajočo podporo po smrti g. Vinkota Kronvogel, gostilničarja pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Glede na to se tudi javno zahvaljujem gostilniarju zavodu za izplačilo in priporočam vsakomur vstop v članstvo te sekcije.

Sv. Lenart v Slov. gor., dne 15. januarja 1932.

Kuharica

samostojna v kuhi in drugih hišnih poslih, išče mesta za 1. ali 15. febr. pri boljših ljudeh. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 561.

Poverjenike

v vseh krajih Dravske banovine sprejme zadruga za svojo podporno sekcijo. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Poverjenik« št. 220.

Učenka

poštenih staršev, s potrebno šolsko izobrazbo, pridna, delavoljna — se sprejme v večjo trgovino z mešanim blagom na deželi. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Dobra računarica« št. 419.

Služkinja

za vsa dela, zanesljiva, z dobrimi spricvali, ki ima veselje do trgovine, se sprejme. Ponudbe pod »Poštena« št. 490.

Organist

iz Kamnika nastopi 1. II. v Mošnjah. — Prošnje za Mošnje so pri kamniškem dekanu.

Več potnikov

sprejme velefirma v stalno službo. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Amerika« št. 578.

Vzgojiteljico

iščem k 8-letnemu otroku z znanjem nekoliko nemškega in srbohrvatskega jezika. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Inteligentna gospodična« 596.

Išče se

za Slavonijo popolnoma samostojna šivilja za vse vrste moškega perila. Izvežbana mora biti v krojenju in konfekcioniranju vsakega perila in v vodstvu delavnice. Prednost imajo one, ki so bile v tej lastnosti že zaposlene. Plača dobra in prvovrstna oskrba v hiši. — Ponudbe pod »Slavonija« št. 500 na upravo »Slovenca«.

Perfektno kuharico Slovenko
išče fina družina v Skopju. Znači mora dobro kuhati, likati ter držati vse gospodinjstvo v redu. Za druga dela ima pomoč. — Biti mora poštena, poslušna in srednje starosti. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Perfektna kuharica« št. 510.

Denar
Beseda samo 50 par

Zaupno mesto
skladiščnika, inkasanta in raznašalca dobi, kdor posodi 8000 Din. Po dogovoru soudeležba v podjetju. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sigurna bodočnost« št. 459.

Družabnika
s kapitalom od 100.000 Din naprej iščem za dobro vpeljano, dobičkonosno obrt. Varnost v polni meri zagajena. — Dopise pod »Napredek 1932/624« na upravo »Slovenca« Maribor.

Samostoj. gostilničar
z osebnim pravico, lastnim inventarjem, lepimi prostori in stanovanjem, v industrijskem mestu Savske banovine — sprejme kompanjona (družabnika). Prednost Dalmatinci z lastnim dobrim vinom. — Ponudbe pod »Ugodna prilika« na upravo »Slovenca« Maribor.

Lesjak Klara.

REDKA PRILIKA — KDOR IMA DENAR!

Večja industrija v vrednosti nad 2.000.000 Din želi družabnika z gotovino najmanj 1.000.000 Din kot polovično udeležbo v industriji. — Prednost imajo interesi z znanjem slovenskega, nemškega in italijanskega jezika. — Ponudbe poslati na upravo »Slovenca« pod zn. »Varnost je v blagu« št. 554.

Družabnika (-co)
sprejem k dobro dobi trgovini z malim kapitalom. Ponudbe pod »Dobriček« št. 571 na upravo »Slovenca«.

Sostanovalec
se sprejme. Cankarjevo nabrežje 7/II, d.

Dve gospodični
se sprejmeta na stanovanje v bližini Evrope. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 647.

Stanovanje
soba in kuhinja, se odda mirni stranki. Rožna dolina V-83.

V št. Vidu
ali Vižmarjih iščem čedno opremljeno sobo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Prijazna lega« št. 648.

Stanovanje
dveh sob s pritliklinami se takoj odda Herbersteinova 24. Pojasnila: Mlakar, Dol. Logatec 109.

Stanovanje
treh sob, 1 sobice, kopalnice in pritliklin, se odda s 1. majem, event. prej. Herbersteinova 24. Pojasnila: Mlakar, Dol. Logatec 109.

Lepa soba
solnčna, se ceno odda solidnemu gospodu ali gospodični. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 503.

Stanovanje
2 sob, kuhinje in pritliklin, vodovod, elektrika — se odda za 550 Din. Rožna dolina, cesta V št. 31.

Soba
takoj oddam boljšemu gospodu. — Florjanska ulica št. 31/L.

Soba in kuhinja
se odda mirni stranki v Podmilščakovi ulici 38.

Enosobno stanovanje
veliko, s pritliklinami oddam takoj za 300 Din samo mirni in stalni stranki v Jarnikovi ulici št. 9 (za Stadionom).

Meblovana soba
s štedilnikom se odda s 1. februarjem za 200 Din mirni gospodični. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 483.

Dosmrtno stanovanje
dve sobi in kuhinji, v sredini mesta kupim. Ponudbe z označeno ceno na upravo »Slovenca« pod značko »Starejša oseba« št. 546.

Soba
z 2 posteljama, posebnim vzhodom, parketom, elektriko, svetlo, poleg električne postaje — oddam. Istotam takoj napredaj lepa svetla kompletna spalnica z modroci.

„POSEST“
Realitetna pisarna, dr. z. o. z. LJUBLJANA
Miklošičeva cesta 4.
oddaja sledeča stanovanja

Petsobno, center, za maj, 2500 Din. Štirisobna: Tabor 1500 Din; tik centra 1700 Din, 1800 Din. Trisobna: pri Taboru 1500 Din, Mirje 1000 Din, 1600 Din, pod kolodvorom 1200 Din, Bežigrad 1200 Din. Dvosobna: Sp. Šiška 650 Din, Dunajska c. 600 Din, nedaleč od Tabora 750 D, Moste 530 Din, 450 Din, pri tramvaju 400 Din, Zg. Šiška 350 Din, Dolenjska c. 300, Rožna dolina 500, 850 in 550 Din, Bežigrad 550 Din, Trnovo 300 Din, Prule 800 Din. Enosobna: Bežigrad 450 Din, Sp. Šiška 250 Din, Moste 300 Din, Trnovo 200 Din, Vodovodna c. 300 Din, pri Taboru, nizka cesti, Trnovo 300 Din. Sobe s štedilnikom: Kodlevo 200 D, Sp. Šiška 250 Din, pri Sv. Petru 250 Din. Poleg tega več drugih stanovanj, trd. lokalov, gostiln, mesečnih sob itd.

Stanovanje
veliko, komfortno, dvosobno, blizu tramvaja — Udmat, oddam za 450 Din. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 439.

Stanovanje treh sob
z vsem komfortom odda takoj v Gajevi ulici Pokojniški zavod za nameščenje v Ljubljani.

Stanovanje
soba, kuhinja in pritlikline, se odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 390.

Lepa soba
opremljena, se odda mirnemu solidnemu gospodu. Sv. Florjanska ulica 11.

JAVNA ZAHVALA. Jaz se najiskrenejše zahvaljujem in z mojim podpisom potrjujem, da mi je Podporna sekcija Kmetijske eksportne zadruge, r. z. o. z., v Mariboru, Aleksandrova c. 44, po smrti mojega moža g. Vinkota Kronvogel, posestnika pri Sv. Lenartu, celo pripadajočo mi podporo točno, hitro in kulantno izplačala, za kar se najiskrenejše zahvaljujem. Iz tega razloga se čutim dolžno gornji kulantni zavod vsakomur najtopleje priporočati.

Sv. Lenart v Slov. gor., dne 15. januarja 1932.

Marija Kronvogel.

Soba s štedilnikom

vodovodom, elektriko in pritliklinami oddam s 1. svečanom ali pozneje v Rožni dolini X/8, Podrožnik.

Trisobno stanovanje
pritlikline, primerno za večjo družino ali obrt, zraven cerkve, se odda. Cena znižana 25%. Odda se tudi suha, svetla klet, pripravna za skladišče, delavnico event. stanovanje. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 530.

Krasno posestvo
ob banovinski cesti z novimi stavbami — prodam. Redi se lahko šest glav živine. Pripravno za trgovino ali obrt. Posestvo je v ravni in velikem kraju. Cena 160.000 Din. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 505.

Vnajem
Beseda samo 50 par

Pisarniške prostore
oddam. Dalmatinova ul. št. 11.

Poslovni lokali
v I. nadstropju se oddajo takoj v najem. Vprašati na Dunajski, cesti št. 29.

Lep lokal
v Gledališki ulici takoj odda Pokojniški zavod za nameščenje v Ljubljani.

Več pisarniških sob
v I. nadstropju v Gledališki ulici 8 odda takoj skupaj ali posamič Pokojniški zavod za nameščenje v Ljubljani.

Trgovina
z nad 1 milijonskim prometom v letu 1931 se takoj odda. Pogoji: prevzem zaloge. Začetkom potrebni kapital najmanj 50.000 Din. Ponudbe na podružnico »Slovenca« v Celju pod »Milijoni«.

Lokal
za pisarno ali kaj sličnega se odda na Jesenicah. Poizve se v podružnici »Slovenca« na Jesenicah.

Trgovski lokal
na prometni cesti oddam. Vprašati: Florjanska ulica 31/L.

Mešano trgovino
na deželi, dobro dočeno — prevzamem. Ponudbe pod »Več let upeljana« št. 569 na upravo »Slovenca«.

Peki pozor!
Pekarna z vsem pripadajočim inventarjem se odda takoj v najem. Ponudbe na Podružnico »Slovenca« v Ptuj.

Trgovski lokal
pripraven za manufakturno en gros ali tovarniško zalogo te stroke, sredi mesta, z vso opremo, se takoj odda. Ponudbe pod »Bodočnost« na Aloma Company, Ljubljana.

Prodajni lokal
izložbo v strojem središču Ljubljane se išče za maj. Velikost 6x6x5 m. Cenjene ponudbe pod zn. »Točen plačnik« št. 584 na upravo »Slovenca«.

Trgovski lokal
manjši, v prometnem kraju blizu tovarne, se odda v najem. Ponudbe se nasloviti na Franc Šuster, Polzela.

Narocajte SLOVENCA
najcenejši slovenski dnevnik

Posestva

Beseda samo 50 par

Kupim hišo
dvodružinsko, v šentpeterskem okraju ali na Poljanah. Ponudbe pod »Dvodružinska« št. 416 na upravo »Slovenca«.

Krasno posestvo
ob banovinski cesti z novimi stavbami — prodam. Redi se lahko šest glav živine. Pripravno za trgovino ali obrt. Posestvo je v ravni in velikem kraju. Cena 160.000 Din. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 505.

Trgovino, gostilno
v Prekmurju, prometno, prodaja za 90.000 Din Posredovalnica v Mariboru, Sodna ulica 30.

Posestva, rodovitna
od 3 do 150 oralov prodaja Posredovalnica, Maribor, Sodna ulica 30.

Proda se
krasno, veliko posestvo v Novem mestu, ležeče ob glavni cesti, zelo pripravno za vsako obrt ali trgovino pod ugodnimi pogoji. Informacije: Zofija Mozeč, Novo mesto, Resljeva cesta 1.

Stavbne parcele
ugodno napredaj pod Rožnikom. — Naslov pove uprava »SL.« pod št. 603.

Hišo v Mariboru
s 6 stanovanji, trgovino, mesnico — pod ugodnimi pogoji radi družinskih razmer prodam. — Ponudbe pod 380.000 Din na upravo »Slovenca« Maribor.

„POSEST“
Realitetna pisarna, družba z. o. z. LJUBLJANA
Miklošičeva cesta št. 4
PRODA:

Vilo, komfortno, novozidano, dve štirisobni stanovanji, bogate pritlikline, lep vrt, tik centra, 550.000 Din. Vilo, enonadstropno, 7 sob, 2 kuhinji, pritlikline, 1200 m² vrta, Mirje 360.000 Din. Hišo, enonadstropno, v najboljšem stanju, osem dvo- in enosobnih stanovanj, vrt, Udmat, 220.000 Din. — Hišo, novozidano, podkleteno, dve dvosobni stanovanji, posebej velika delavnica, šupa, lep vrt, Vič, 200.000 Din. — Hišo, novozidano, tri dvosobna stanovanja, 400 m² vrta, Novi Udmat, 180.000 Din. Hišo, novozidano, tri dvosobna stanovanja, 700 m² vrta, tik tramvajске postaje v Šiški, 150.000 Din. Vilo, enonadstropno, pet sob, 2 kuhinji, velik vrt, blizu Martinove ceste 250 tisoč Din. Vilo, novozidano, 3 trisobna stanovanja, pritlikline, velik vrt, blizu Martinove c. 280.000 Din. Hišo, trgovsko, prenovljeno, trgovski lokal, petsobno stanovanje, tik farne cerkve in sole pri Litiji, 90.000 Din. Posestvo 15 oralov, arondirano, velika hiša, gospodarska poslopja, tik sole in cerkve, pri Slov. Bistrici, 65.000 Din. — Dve stavbni parceli po 750 m² pri Sv. Krištofu a 200 Din. Lepa stavbišča po 700 m², 1 minuto od šišenske mitnice, po 140 Din. Parcelo 700 m², blizu Sv. Jožefa, po 170 Din. — Stavbišče 650 m², ogelno, pri ženski bolnišnici, po 120 Din. Dve parceli po 570 m² na Mirju, po 120 Din. Krasno parcelo 1200 m² pri Stadionu a 90 Din. Poleg tega več drugih hiš in vil, kmečkih posestev, stavbišč, v centru in vseh predmestjih v največji izbiri po najugodnejših cenah.

Enodružinsko hišico
v bližini cerkve, sole in pošte, prodam za 15.500 Din Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Poljanska dolina« št. 413.

Enonadstropno vilo
prodam. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 543.

Zemljišče
primerno za skladišče drv, lesa ali kaj drugega, blizu glavnega kolodvora, se odda v najem. Poizve se v pisarni Viktor Meden, Ljubljana, Celovška cesta št. 10.

Večjo strojno
na vodni pogon, v prometnem kraju, na zelo lepem prostoru, s stanovanjsko hišo, trgovino z usnjem, gospodarskim poslopjem, sadonosnikom — blizu železniške postaje, vse v dobrem stanju, takoj prodam. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ugodno napredaj« št. 511.

Stanovanjska hiša
na deželi, na prometni in lepi točki, v večjem kraju na Dolenjskem, 2 minuti od žel. postaje, velik sadni vrt, pripravna za trgovsko kakor tudi za vsako drugo obrt, z gospodarskim poslopjem — vse v najboljšem stanju, takoj napredaj. Dopise na upravo »Slovenca« pod »Lepa prilika« št. 512.

Štiri posestva
imam napredaj. Kupei dobijo pojasnila pri: Srebot, p. Sv. Križ pri Litiji.

Zemljišče
veliko 9000 m², in hiša v Mostah, Zaloška cesta, se ugodno prodajo. Odprodajo se tudi parcele po 600 do 800 m². Franja Snoj, Prešernova ulica, Ljubljana.

Novo hišico
enostanovanjsko, leseno, dvojne stene, ometano znotraj in zunaj, z opeko krito, zraven nekaj vrta, na lepem kraju, prodam za 1200 Din ali dam v najem. Poizve se pri Hribarju, Mestna jama št. 25.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Objave**Preklic!**

Ponovno opozarjam, da nisem plačnik za dolgoročno mojega moža. - Lucija Godec.

Preklic

Podpisani preklicujem, da nisem plačnik za dolgoročno mojega moža. - Anton Klemenec. - Anton Klemenec, Dol št. 16 pri Ljubljani.

Kupimo**Srečke, delnice, obligacije**

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6. II. nadst.

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje **RAFINERIJA DRAGIH KOVIN** - Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.

Tiskarno

(manjšo) kupi Krekovo prosv. društvo, Jesenice.

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah **CERNE**, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Solne vreče

vsako množino, kupimo. - Ponudbe z navedbo cene na upravo »Slovenca« pod »Sol« št. 387.

Kovaško orodje

rabljeno, v dobrem stanju, kupi Anton Jernejc, Gomilsko.

Pisalni stroj

rabljen, kupim in takoj plačam. Ponudbe z navedbo zadnje cene, sistema in tastature, pisano na ponudni pisalni stroj, poslati na naslov: Martin Urbanc, Sebenje 40/42, p. Križe na Gorenjskem.

Prodamo**Fizol za kuho**

veliki izbiri od 2 Din naprej v trgovini Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5.

Med

cvetlični, prodaja kg po 15 Din. Večjo množino s popustom. Mrak Valentin, Notranje gorice, Brezovica pri Ljubljani.

Elektrozon aparat

dobro ohranjen - ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod števil. 529.

Poceni prodam

krasno starinsko ruto in srebrnjak. Vodnikov trg. Sterle. Na razpolago samo do 20. t. m.

Premog, drva, koks

prodaja Vinko Podobnik, Tržaška cesta št. 16. Telefon 33-13.

Zimo

za modroce od najcenejše do najfiniješe po tovarniških cenah prodaja Sever Rudolf Marijin trg št. 2.

Puhasto perje

čisto, čohano po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čisto belo, gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštne povzetju. L. BROZOVIC - Zagreb, Illica 82. Kemična čistilnica perla

Namizna jabolka

orehe, fižol, krompir, razpošilja najceneje Anton Cok, trgovec, Velenje - St. Ilj.

Krušno moko

vseh vrst, vedno svežo, in koruzne izdelke nudi valjčni mlin Ivan Kuralt, Domžale. Zahtevajte cenik in vzorce.

Gojzerce na obroke

»TEMPO«, Salendrova 6 (pri kraju Gosposke levo)

Šivalni stroj

najnovejša znamke, popolnoma nov in nerabljen, poceni prodava ali zamenjava za les. - Erman & Arhar, St. Vid nad Lj.

Lanene tropine

prvovrstne kakovosti, 37-38%, mlete, po 195 Din za 100 kg inkl. vreče, kupite do konca januarja t. l. v tovarni olja Hrovat & Komp., Ljubljana.

Sveža jajca

komad à Din 1.25, pri odjemu 100 komadov à Din 1.20, pri odjemu celega zaboja à Din 1.10. - Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 5.

Fotografii

Prodaj dve obločnici. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 525.

Purane, kokoši

pitane, zaklane, očističene, sveže, 5 kg 70 Din franko naročnik - razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Jedilnica

iz orehovega lesa naprodaj. Maribor, Wildenreinerjeva 17, prtiličje.

Krušna peč

skoraj nova, z udrtimi kahljicami, zelo poceni naprodaj. Dravljice 95, nasproti gostilne Kovač.

Novo spalnico

iz mehkega lesa, na hrastovo pleskana - ugodno naprodaj. Mihael Cigole, Zg. Gameline št. 22, p. St. Vid nad Ljubljano.

Naprodaj

20 l brinjevega olja in pristnega brinovca ter 30 panjev čebel kraničev. Rozman Franc, Podstermic, Velike Lašče.

Pisalni stroj

»Adler« ugodno naprodaj, tudi na obroke, pri hišni ku. - Križevniška ulica 6.

Prodamo

elegantno rusko konjsko opremo. - Ogleda se pri sedlarju Požar v Dravljah pri Ljubljani.

Prodaj

repo za krmo živini ter dobro seno, pomešano z lucerno. - Remic Franc, Obrije 8, Moste pri Lj.

Divan

miza s 4 stoli in omara s predali naprodaj. - Kje, pove uprava »Slovenca« pod št. 567.

Pisalni stroj

star, velik, dobro ohranjen, naprodaj za 1000 Din. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 527.

Štedilnik

dobro ohranjen, se ceno prodaj. Vidic, Beljaška ul. 32, Šiška, pri novi cerkvi.

Čevljarji!

Prodaj Singer levoročni stroj, (malo rabljen), in en ženski. Poceni. Ziberova 28, prtiličje, desno.

Mladi psi

od ovčarske pasice naprodaj: Hradeckega vas 48.

Filter za vino

drži 30 litrov, ugodno naprodaj. Poizve se Mur-nova ulica št. 6, pri novi šišenski cerkvi, Ljubljana.

Prodaj

tri kompletna izložbena okna, že rabljena, velika 125/195, globoka 70 cm, 2 vrata in eno večjo izložbeno omaro, vse z roletami. - Naslov v upravi »Slovenca« pod števil. 597.

Wertheim-blagajno

prodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod števil. 595.

Oprava za trgovino

dva pulta in dve stelaži, malo rabljeno, naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 593.

Skobeljniki

(Hobelbank) po 600 Din. - FRANC MUSIC, mizar - Menčič.

Kupim

rabljene šivalne, pisalne stroje, kolesa itd. Ponudbe na Galanta, Ljubljana, poštini predal 352.

Pletilni stroj

št. 8/50 dolg, se radi bolezni poceni prodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 523.

Gostilno

s stanovanjem, pohištvo, vsem inventarjem, v prometni ulici v Karlovcu, pod ugodnimi pogoji radi družinskih razmer prodaj. Ponudbe na upravo »Slovenca« Maribor pod »25.000«.

Volno za modroce

zelo poceni prodaja: Šega, Cankarjevo nabrežje 5/1.

Proda se kobila

planinska, stara dve leti in pol, lipčanske pasme, od zrebca »anglo-arab« (Gidrana). - Plašna pravni in zna že nekoliko voziti. - Janez Markun, posestnik v Križah, pošta Križe-Golnik.

Liubitelji kanarčkov

Društvo za varstvo ptic pevk, Ljubljana, Poljanska c. 15 Vam preskrbi za malenkostno ceno Din 65 - najfinišega starega predpeta za učenje Vaših mladičev in starejših nepevajočih kanarčkov.

Znamko za odgovor.**OGENIT**

Samotni cement za popravilo vseh pečl, parnih kotlov, apocnic itd. Zahtevajte prospekt. Gorsko kredo fino zmleta za klet (hit) vedno na zalogi. Samoprodajalci in potniki se sprejmejo. Stroj za cementne proizvode dobavlja:

Ravnatelj MIHRELO ROZMAN Ljubljana, Gosposvetska c. 10/1

Obri**Pohištvo**

po najnižjih cenah: oprave in posamezni deli, postelje, omare in kredence. Sprejemajo se tudi naročila in popravila. Mizarstvo Josip Velkavrh, Kravkova ulica 7, Ljubljana.

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN

tapetnik, Mestni trg 13. Ugodni nakup morske trave, žime, cvilha za modroce in blaga za prevleke pohištva.

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A. & M. ZORMAN Ljubljana, Stari trg št. 32.

Pohištvo!

delam po naročilu: omare za obleke à 450 Din, kuhinjske kredence à 500 Din, postelje à 180 Din. Alojzij Orehek, mizarstvo Ljubljana, Smartinska cesta 62 (prva hiša za tovarno kleja).

Tvornica kuvert in pisemskega papirja**"KUVERTA" LJUBLJANA**

Modroce otomane, divane, fotelje in vse tapetniške izdelke vam nudi najceneje

Ignacij Narobe

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 10 (pri Levu).

Koruzo za krmo

oddaja najceneje celozrno žito in moko A. VOLK, LJUBLJANA Realijska cesta 24

Pozor!

Pred nakupom pohištva si oglejte mojo zalogo modernih spalnic (mehke in trde) in kuhinje po jako nizkih cenah. Sprejemam tudi naročila.

MATIJA ANDLOVIC

strojno mizarstvo Komenskega ulica št. 34.

Violon-cello

dobro ohranjen, kupi Planinšek Martin, organist, Tržič.

Kupim gramofon

»Columbia« ali »His Masters«. Rotar, Črnuče 36.

Klavirjil

Tovarna in zaloga klavirjev, prvovrstnih instrumentov različnih vrst, kakor tudi lastnih izdelkov. Poseben oddelek za popravila. Uglaševanje in popravila za konservatorij, glasbeno matico in druge institucije izgotavlja moja tvrdka. Gre na delo. Točna potreba in zmerne cene - tudi na obroke. Izdelovalec klavirjev R. Warbinek, Ljubljana, Gregorčičeva ul. 5, Rimska cesta 2.

Razno**Potrebuje pomoč?**

Nasvete v osebnih, gospodarskih vprašanjih, zlasti inozemska posojila, brezdenarno samopomoč itd. daje Posvetovalnica Marštan, Maribor, Koroska cesta 19. - Priložite pet znamk.

Obri**Pohištvo**

po najnižjih cenah: oprave in posamezni deli, postelje, omare in kredence. Sprejemajo se tudi naročila in popravila. Mizarstvo Josip Velkavrh, Kravkova ulica 7, Ljubljana.

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN

tapetnik, Mestni trg 13. Ugodni nakup morske trave, žime, cvilha za modroce in blaga za prevleke pohištva.

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A. & M. ZORMAN Ljubljana, Stari trg št. 32.

Pohištvo!

delam po naročilu: omare za obleke à 450 Din, kuhinjske kredence à 500 Din, postelje à 180 Din. Alojzij Orehek, mizarstvo Ljubljana, Smartinska cesta 62 (prva hiša za tovarno kleja).

Tvornica kuvert in pisemskega papirja**"KUVERTA" LJUBLJANA**

Modroce otomane, divane, fotelje in vse tapetniške izdelke vam nudi najceneje

Ignacij Narobe

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 10 (pri Levu).

Koruzo za krmo

oddaja najceneje celozrno žito in moko A. VOLK, LJUBLJANA Realijska cesta 24

Pozor!

Pred nakupom pohištva si oglejte mojo zalogo modernih spalnic (mehke in trde) in kuhinje po jako nizkih cenah. Sprejemam tudi naročila.

MATIJA ANDLOVIC

strojno mizarstvo Komenskega ulica št. 34.

JAVNA ZAHVALA. Jaz podpisana potrjujem, da mi je podpora sekcija Kmetijske eksportne zadruge, r. z. z. o. z., v Mariboru, Aleksandrova cesta 44, meni pripadajočo podporo v najlepšem redu, hitro in v vsakem oziru najkulantnejše izplačala in sicer po smrti od mene za podporo prijavljenega g. Vinkota Kronvogel, posest. pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Z ozirom na to solidno likvidacijo tega smrtnega slučaja, priporočam vsakomur vstop v članstvo podporne sekcije gornje zadruge. Sv. Lenart v Slov. gor., dne 15. januarja 1932.

Karolina Lorbek.

KNJIGOVODJA

prvovrstna moč, ki mora biti veziran v vseh bilančnih poslih, se takoj sprejme. Samo pismene ponudbe z navedbo referenc na KMETIJSKO EKSPORTNO ZADRUGO r. z. z. o. z. V MARIBORU, Aleksandrova cesta 44

PREKRASNE KODRE

dobite čez noč brez železa za onduiranje s preparatom »Lotion Isolder« in s škarjami »Femina«. Fr. zura držal dolgo ter naredi celo lase mehke in bujne. Uspeh in neškodljivost za lasne celice. Dne 23. - a škarje »odrasle« Femina« komad Din 8. - Goste lase dobite po uporabi našega biološkega balzama za rast las. Tanki, slabi in lomljivi lasje postanejo gosti in bujni ter dobi naraven in svetli sijaj. Balzam prepreči izpadanje in posvitev las. Cena Din 33. - Originalne preparate SCHROEDER-SCHENKE razpošilja po povzetju (poština Din 12. -) ali proti plačilu v naprej (poština Din 6. -) samo zaloga za Jugoslavijo. »Omni« oddelek J. S. Zagreb, Draškovičeva ul. 27. Zahtevajte brezplačno ilustrirani cenik. Odklanjate ponaredbe! Originalni Schroeder-Schenke preparati uživajo svetovni sloves in obstajajo že 35 let. Iščite se zastopniki za vsa večja mesta.

JAVNA ZAHVALA. Radevolje sem pripravljena potrditi, da mi je Podporna sekcija Kmetijske eksportne zadruge, r. z. z. o. z., v Mariboru, Aleksandrova cesta 44, meni pripadajočo podporo, kljub temu, da nisem bila še redna članica, točno, hitro in kulantno izplačala po smrti mojega očeta g. Marka Lavrenčiča iz Gorice. Čutim se vsled tega dolžno ta dobrodelni zavod gornje zadruge vsakemu sosedu najtopleje priporočati. V Mariboru, dne 4. januarja 1932.

Regina Lavrenčič.

Jožef Janžekovič

po dolgotrajni in mučni bolezni, previden večkrat s sv. zakramenti dne 15. januarja 1932 ob pol 21 izdihnil svojo blago dušo. Pogreb blagega sobrata se bo vršil v torek dne 19. januarja ob 10 dopoldne na domače pokopališče. Sv. Lenart v Slov. goricah, 15. januarja 1932.

Jožef Janžekovič

konzistorijalni svetnik in dekan po dolgotrajni in mučni bolezni, previden večkrat s sv. zakramenti dne 15. januarja 1932 ob pol 21 izdihnil svojo blago dušo. Pogreb blagega sobrata se bo vršil v torek dne 19. januarja ob 10 dopoldne na domače pokopališče. Sv. Lenart v Slov. goricah, 15. januarja 1932.

Jožef Janžekovič

konzistorijalni svetnik in dekan po dolgotrajni in mučni bolezni, previden večkrat s sv. zakramenti dne 15. januarja 1932 ob pol 21 izdihnil svojo blago dušo. Pogreb blagega sobrata se bo vršil v torek dne 19. januarja ob 10 dopoldne na domače pokopališče. Sv. Lenart v Slov. goricah, 15. januarja 1932.

Jožef Janžekovič

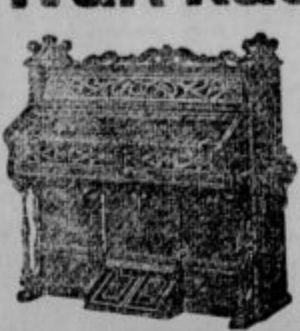
konzistorijalni svetnik in dekan po dolgotrajni in mučni bolezni, previden večkrat s sv. zakramenti dne 15. januarja 1932 ob pol 21 izdihnil svojo blago dušo. Pogreb blagega sobrata se bo vršil v torek dne 19. januarja ob 10 dopoldne na domače pokopališče. Sv. Lenart v Slov. goricah, 15. januarja 1932.

Jožef Janžekovič

konzistorijalni svetnik in dekan po dolgotrajni in mučni bolezni, previden večkrat s sv. zakramenti dne 15. januarja 1932 ob pol 21 izdihnil svojo blago dušo. Pogreb blagega sobrata se bo vršil v torek dne 19. januarja ob 10 dopoldne na domače pokopališče. Sv. Lenart v Slov. goricah, 15. januarja 1932.

Jožef Janžekovič

konzistorijalni svetnik in dekan po dolgotrajni in mučni bolezni, previden večkrat s sv. zakramenti dne 15. januarja 1932 ob pol 21 izdihnil svojo blago dušo. Pogreb blagega sobrata se bo vršil v torek dne 19. januarja ob 10 dopoldne na domače pokopališče. Sv. Lenart v Slov. goricah, 15. januarja 1932.

Ivan Kacin, Ljubljana

Tabor 6 tvornica harmonijev in pianinov po najmodernejši konstrukciji. Uglašuje in prenovljuje tudi cerkvene orgle in vse imenovane instrumente. Vsako delo z jamčeno. Nizke cene! Na obroke. Društvom popust. Zahtevajte cenik!

Ivan Kacin, Ljubljana

Tabor 6 tvornica harmonijev in pianinov po najmodernejši konstrukciji. Uglašuje in prenovljuje tudi cerkvene orgle in vse imenovane instrumente. Vsako delo z jamčeno. Nizke cene! Na obroke. Društvom popust. Zahtevajte cenik!

VSJ

GLASBENI INSTRUMENTI - GRAMOFONI - HARMONIKE

DIREKTORE TVORNIČE

izredno poceni

Violine od Din. 68

Mandoline • 129

Gitar • 169

Ročne harmonike 69

KROMATIČNE HARMONIKE, HAVAZKE GITAR LTD. Zahlevajte brezplačni brošurki

CENIK: HEINEL & HEROLD MARIBOR št. 102.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiu)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsako vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut borzna naročila, inkasni in kreditni vsake vrste, eskompt in prodaja menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd. Brzljavke: Kredit Ljubljana Tel. 2040, 2457, 2548; Interurban 2706, 2806

OBUTEV ZA DELOVNEGA ČLOVEKA

za vsako vreme in vsako delo.

169.-
Vrsta 0167-00
Čevlji iz močnega mastnega usnja z gumijastim podplatom in peto. Jamčimo za dober material. Za delo na polju in za vsak štrpaci so ti čevlji neobhodno potrebni. Mažete jih z našo mastjo, ki stane Din 6.—.

169.-
Vrsta 3967-22
Evo za Vas dobrih in solidno izdelanih čevljev za vsako delo. Prikladni za hojo po blatu in v vsakem vremenu, noge Vam pa ostanejo vedno suhe.

199.-
Vrsta 9977-27
Čevlji iz najboljšega telečjega boksa z močnim usnjatim podplatom. Polšiljasta oblika jim daje posebno eleganco. Nosite jih lahko na delavnik in praznik.

**ČISTITE OBUTEV
Z NAŠO KREMO.**

169.-

Visoki gumijasti škornji, ki smo jih izvršili iz najboljšega materiala, trajali bodo jako dolgo. Dobro Vam bodo služili pri delu v vsakem štrpaci, v blatu, vodi in največjem dežju. Ti škornji ohranijo najboljše Vaše zdravje.

Bata

149.-
Vrsta 3657-00
Naše tople meltonke najbolj varujejo Vaše zdravje ob dežju, snegu in mrazu. Imajo dobro usnjato podlogo, tako, da so nepremočljive. Široka oblika jim daje veliko udobnost.

229.-

Vrsta 9677-22
Črni čevlji iz telečjega boksa z močnim usnjatim podplatom. Usnjata peta z gumo. Imajo polšiljasto obliko, ki jim daje veliko eleganco. Izdelujemo jih v raznih širinah.

249.-

Vrsta 3267-00
Čevlji za lovce in za vsako delo v naravi iz ruja-vega boksa z zelo trpežnim dvojnimi podplatom. Neobhodno potrebni so vsem onim, ki so poklicno prisiljeni delati na terenu.

Najvarneje in najbolje naložite svoj denar pri

Ljudski posojilnici

reg. zadr. z n. z. v Celju reg. zadr. z n. z.

v novi lastni palači na oglu Kralja Petra c. in Vodnikove ul.

Stanje hranilnih vlog znaša nad 100.000.000 dinarjev

Posojila na vknjižbo, poroštvo ter zastavo pod najugodnejšimi pogoji. — Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 5000 članov-posestnikov z vsem svojim premoženjem

Tovarniški objekt v Zagrebu je naprodaj.

Površina 3371 m², ugodna lega, meječa ob 2 cesti, stanovanjska in tovarniška poslopja ter skladišča. Parna moč in lastna vodna napeljava. — Ponudbe pod „Tovarniški objekt v Zagrebu“ na

Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9

Zahvala.

Ob priliki smrti mojega znanca g. Josipa Mediča, katerega sem pred kratkim zavaroval pri Kmetijski eksportni zadrugi, r. z. z o. z. v Mariboru, podružnica Zagreb, Boškovičeva 4, smatram za dolžnost, da se isti zahvalim za izplačilo pripadajoče mi vsote, katero mi je izplačala v polnem znesku, vsled česar jo morem vsakemu priporočati.

Zagreb, 8. januarja 1932.

ORSINI LUKA, kontrolni principal in
šef sekcije Wagon Lits, Zagreb.

Poceni in dobro

kupite ure, zlatino in srebr-
nino pri svetovnoznani trdki

**H. SUTTNER
LJUBLJANA 2**

Prešernova ulica št. 4

Lastna protokolirana
tovarna ur v Švici.

Razpošilja se na vse
kraje Evrope, Amerike,
Afrike, Avstralije in
Azije.

Velika zaloga ur z znam-
kami Glashütte, J. W. C.

Schaffhausen, Solvil, Omega, Longines,
Doxa, Omiko, Iko, Axo itd. Zahtevajte veliki
ilustr. cenik zastoj in poštne prosto od

H. SUTTNER, LJUBLJANA 2

Proda se

lepo arondirano
posestvo
in opekarna

moderno urejena pri Zalcu. —
Plača se lahko tudi s hranil-
nimi knjižicami denarnih zavo-
dov. — Ponudbe na podružnico
»Slovenec« v Celju.

Svarilo!

Vinko Oblak iz Kranja ni upravičen kasirati niti
prodajati za trdko »Singer«, šivalni stroji d. d.

Zahvala.

Ob priliki smrti mojega znanca g. Radovoj Vlado, katerega sem pred kratkim zavaroval pri Kmetijski eksportni zadrugi, r. z. z o. z. v Mariboru, podružnica Zagreb, Boškovičeva 4, smatram za dolžnost, da se isti zahvalim za izplačilo pripadajoče mi vsote, katero mi je izplačala v polnem znesku, vsled česar jo morem vsakemu priporočati.

Zagreb, 8. januarja 1932.

IVO KAURIČ,
Vinogradska 68.

Priporoča se prvi slovenski zavod

Vzajemna zavarovalnica Ljubljana

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

PODRUŽNICE:

Celje, Palača Ljudske posojilnice, Zagreb, Starčevićev
trg 6, Sarajevo, Aleksandrova cesta 101, Split, Ulica
XI. puka 22, Beograd, Poincareova 2

Otvoritev

BONBONNIÈRE

DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 7

bo v sredo 20. t. m.

Za obilen obisk se cenj. občinstvu priporoča
JOŠKO OSET

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV: GOSPOBANKA

D. D. V LJUBLJANI (MIKLOŠIČEVA CESTA 10)

TELEFON ŠTEV 2057, 2470, 2979

Vloge nad Din 500.000.000.—

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik,
Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split.

Kapital in rezerve nad Din 16.000.000.—

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu